

**Diputació
Barcelona**

**Àrea d'Educació,
Esports i Joventut**

Bases 2030

**Estudi de prospectiva per al futur estratègic
de les polítiques locals de joventut**

Bases 2030

**Estudi de prospectiva per al futur estratègic
de les polítiques locals de joventut**

El present document és un recull de part de l'estudi
«Bases 2030: Polítiques de joventut en l'àmbit local»,
autoria d'en Pep Montes i del treball reflexiu promogut
per Joventut de la Diputació de Barcelona.

Índex

Pròleg	6
Presentació	8
Nota metodològica	14
Context	16
Multiplicitat de crisis	18
Les polítiques de joventut	24
Joventut i els municipis.....	27
Les singularitats del territori	28
La xarxa	30
Les competències.....	32
Singularitats dels serveis de joventut	34
El context competencial.....	37
Complicitat professional	38
Els serveis de joventut com a observatori de la realitat local	40
Els serveis de joventut com a catalitzadora de coneixement i praxi	42
Claus per a una nova època	44
Mirada llarga	47
La precarietat i la vulnerabilitat es normalitzen	48
Transversalitat vol dir ingerència	49
Elevar l'estatus dels serveis de Joventut	50
La proximitat és la manera	50
La interdisciplinarietat.....	52
Cooperació intermunicipal	52

Els fonaments	54
Objectius generals	56
Eixos estratègics	58
Actualitzem eines	62
D'oficina a servei	65
Secció d'Estudis i de Projectes	68
Taula de Joventut	71
Equip territori.....	72
Model d'avaluació participada	73
Xarxa de recursos.....	75
Grup de xoc	76
Fem plans	78
Pla de presència territorial	81
Pla de formació interna	83
Pla de formació per a professionals i electes.....	84
Pla de xarxes.....	86
Pla de suports	87
Pla de grans recursos.....	89
Pla de cooperació.....	90
Pla d'innovació. JoveLab	92
Pla horitzontal	93
Pla de materials.....	94
Pla de comunicació professional	95

En matèria de joventut, el PAM de la Diputació de Barcelona ha acompanyat i enfortit el món municipal durant el mandat 2020-2023 a través de quatre grans eixos de suport: facilitació del desplegament dels serveis municipals de joventut; millora del benestar emocional i l'acompanyament de les persones joves; transformació dels equipaments juvenils, i generació de coneixement i formació per als tècnics municipals. Són els quatre punts cardinals que ens han orientat com a Diputació a l'hora de prestar serveis i suports als municipis en matèria de joventut.

En aquest mandat la Diputació de Barcelona també ha desenvolupat una nova manera d'abordar reptes transversals a través de 21 projectes transformadors. En el nostre cas, els Serveis de Joventut gestionem el projecte Escolta Jove, i també formem part del projecte NOE 4.10 contra l'abandonament escolar, del projecte JESA-Joventut Esportiva, Societat Activa, i del projecte transversal Equipaments 2030, responsables i educadors. Tots aquests projectes són exemples d'innovació pública i tenen vocació de continuïtat, atesos els seus bons resultats.

Al llarg del mandat 2020-2023, hem viscut una pandèmia, una guerra i una inflació desbocada que eren del tot imprevisibles a l'inici. Els municipis han hagut de gestionar els impactes locals d'aquests fenòmens globals i han respost amb responsabilitat i resiliència davant la ciutadania. Com a municipis, viles, pobles i ens locals, hem estat a l'altura dels grans reptes i dels reptes quotidians, sempre amb el suport de la Diputació de Barcelona.

La dinàmica global d'incertesa força el món municipal a saber gestionar la complexitat. Per això, necessita dotar-se de nous instruments reflexius que orientin les polítiques municipals, i també reforçar aquests instruments. Per facilitar-ho, l'Àrea d'Educació, Esports i Joventut de la Diputació ha dut a terme aquest estudi de prospectiva específic per a l'àmbit de joventut.

Els estudis de prospectiva al final de mandat són una eina de bon govern i rendició de comptes. Ajuden a dibuixar un mapa de les tendències i les necessitats que els canvis socials ens deparen per al proper mandat 2023-2027. D'aquesta manera, els futurs equips de govern, així com els equips tècnics municipals, podreu disposar d'una mena de brúixola o diagnòstic de futur davant els grans reptes que us tocarà gestionar i afrontar.

Espero que aquesta publicació de prospectiva sigui del vostre interès i us ajudi a navegar amb evidències i certes, desbrossant el camí per desenvolupar una millor governança de les polítiques de joventut al vostre municipi, vila, poble o ens local.

La Diputació de Barcelona, com sempre, està i estarà al vostre servei per respondre a les vostres necessitats al llarg del proper mandat 2023-2027, que us desitjo ple d'èxits.

Javier Silva

Diputat de Joventut

Presentació

La joventut com a concepte, prescindint de les consideracions sociològiques que ens la dibuixen com a categoria social, ha esdevingut una eina utilitzada amb profusió pel màrqueting, tant en les seves aplicacions comercials com en les estratègies de comunicació política.

Des d'una visió purament hedonista, l'etapa juvenil és un període de plenitud física, el moment en el qual es gaudeix d'experiències vitals que no tenen límit aparent, i la immediatesa en la satisfacció dels plaers és la norma. Necessitats i desitjos es confonen i és fàcil transmetre una visió optimista basada en els tòpics que presenten les persones joves en l'etapa fundacional d'un projecte de vida en el qual tot és, encara, possible. En mans de les estratègies comercials les persones joves són un objectiu formidable per a la promoció de qualsevol producte que les identifiqui com a receptores, i l'explotació dels tòpics que hi van associats una font inesgotable d'arguments mercantils. Fins i tot en un context de dificultats socials o de crisi d'abast global, la joventut permet capgirar les dades que, des d'una visió objectiva ens durien al pessimisme, perquè pot esdevenir una marca associada al canvi, a la revolució, a la transformació i, al final, a la confiança en un futur que sempre pot ser, potencialment, millor.

En el camp de la comunicació política, tant si es considera des d'una òptica partidista com des de la gestió de serveis i programes en les institucions de govern, la joventut és també un argument essencial per legitimar les actuacions i iniciatives que busquen el bé social i comunitari. No és possible dissenyar un model de societat com a objectiu cap al qual tendir sense incorporar-hi les persones joves com a força impulsora, amb capacitat immediata de produir els canvis necessaris per arribar-hi i, al mateix temps, com a receptores futures de les transformacions produïdes. Malgrat la finalitat darrera de l'acció política remet sempre a un futur més o menys llunyà, la seva aplicació pràctica requereix la presència visible i legitimadora de la joventut. És així com no hi ha campanya electoral ni programa d'acció de govern que no faci referència a la gent jove, a les seves necessitats presents i al seu potencial futur.

Una simple observació de la realitat, però, ens permet constatar que, tant en un cas com en l'altre, tant en el món comercial com en el món de l'acció política, s'apel·la a les persones joves des de la immediatesa, proposant o oferint resultats en temps present i habitualment en àmbits no nuclears per a les seves condicions de vida.

El tempo de les actuacions en matèria de joventut ve determinat per les hores posteriors a les classes de l'institut o la facultat, pel proper cap de setmana, per la tria d'una especialitat d'estudi d'aquí a un parell de mesos, pel festival de música que ja tinc fixat a l'agenda, per l'enèsima entrevista de treball telemàtica de la setmana vinent, per la finalització l'any que ve de la prestació social a què tinc dret, pel venciment del proper termini de l'hipoteca o de la mensualitat del lloguer, per les vacances d'estiu i el viatge que hi està associat, per la finalització del contracte temporal de sis mesos, pel proper curs acadèmic, per la selectivitat que s'acosta o per la cita per jugar en línia al nou videojoc. Tot passa aviat i s'acumulen les necessitats associades a terminis curts. Si volen ser acceptades i percebudes com a útils, les actuacions adreçades a la gent jove han de donar respostes àgils, pràctiques i de resultat immediat; l'eficàcia dels serveis es mesura en virtut d'aquests condicionants.

En un altre sentit, els serveis que atenen específicament les persones joves, més enllà de les temàtiques a què facin referència, tenen una escassa capacitat d'aprofundir en el context i de buscar o proposar actuacions que busquin solucions duradores o estructurals. S'aboquen a treballar majoritàriament sobre els espais i els temps d'oci, la formació complementària, l'acompanyament per resoldre necessitats pràctiques, la informació i l'orientació per prendre decisions avui,

el suport per a l'execució de projectes concrets, els estímuls per desenvolupar la creativitat i les eines per a la participació i la vida en comunitat. Les principals mesures es conjuguen en temps verbal present. Resulta molt més difícil, en termes generals, identificar actuacions amb una projecció en el mitjà i llarg termini i que tinguin algun grau d'eficàcia destacat en la superació de desigualtats socials, en el desenvolupament de la vida professional, en la incorporació efectiva al mercat de treball o en l'accés normalitzat a l'habitatge.

És possible, lògicament, assenyalar polítiques concretes que aborden les problemàtiques que afecten les persones joves en l'àmbit laboral, en l'àmbit social i en l'àmbit de l'habitatge, per seguir amb els tres exemples citats, però es despleguen habitualment des d'una òptica sectorial, en el marc del servei universal a la ciutadania, sense un grau remarcable o, fins i tot, identificable, d'especialització en la gent jove. És relativament fàcil observar-ho si hom para atenció als dispositius locals que atenen aquests serveis i encara més si s'observen les actuacions en l'àmbit nacional i estatal. L'abordatge sectorial s'adapta poc i malament a les circumstàncies específiques dels col·lectius juvenils i, quan ho fa, és amb una migradesa de recursos que els resta eficàcia i els fa poc significatius.

Som, en termes generals, víctimes de la simplificació del concepte de joventut, que ens aboca a considerar les necessitats del col·lectiu des d'una visió molt perifèrica, sense aprofundir en els aspectes centrals de les seves problemàtiques i amb una escassa capacitat de projectar en el mitjà i llarg termini els resultats que busquem per a les actuacions que realitzem avui. Treballar amb les persones joves en la immediatesa,

atenent les seves necessitats actuals, és no només una possibilitat, sinó una necessitat indiscutible. Però és en la projecció futura de la feina que fem en temps present on tenim el problema. La manera com treballem avui amb les persones joves condiciona o fins i tot determina les circumstàncies i possibilitats amb què es desplegarà el seu futur. Cal, per tant, prendre'n consciència. Si no dibuixem objectius a mitjà i llarg termini, difícilment podrem decidir amb fonament de causa quines i com han de ser les actuacions del present.

Els serveis de joventut de la Diputació de Barcelona ha tingut un paper rellevant en el desplegament de les polítiques de joventut a Catalunya, identificable ja en les primeres propostes articulades de polítiques integrals de joventut impulsades pels municipis metropolitans a mitjans de la dècada de 1980. Ha acompanyat el desenvolupament i l'evolució dels models d'intervenció que s'han dut a la pràctica des d'aquell moment i fins a l'actualitat, ha generat i aplicat serveis que han esdevingut centrals per a la consolidació dels espais de gestió de joventut en les organitzacions municipals i ha tingut la capacitat d'adaptar-se a les necessitats canviants de les regidories i dels serveis locals. S'ha guanyat, per prestigi i autoritat tècnica, un paper prescriptor que resulta valuós i especialment útil per al cos de professionals de joventut i per als càrrecs electes, que pateixen invariablement les servituds d'estar al capdavant d'una de les àrees d'intervenció pública més febles i inestables dels municipis. Per tot plegat, els serveis de joventut són també, a la pràctica, un observatori privilegiat de tots els fenòmens que descrivim en aquest text, i té a les mans eines suficients per realitzar una diagnosi prou acurada de la realitat municipal en l'aplicació de polítiques locals de joventut.

Cal dir, d'altra banda, que els serveis de joventut no són immune a les dificultats que afronta genèricament el sector, i s'hi reproduïxen, a un altre nivell, alguns dels entrebancs específics de les àrees locals de joventut, especialment els que es refereixen a la migrada disposició de recursos i al seu escàs pes relatiu i significació política i tècnica en el marc de l'administració des de la qual opera. En tot cas, la seva capacitat d'impulsar polítiques en l'àmbit local en una direcció determinada, tant pels serveis i ajuts que ofereix com pel seu paper prescriptor, li atorga una funció rellevant en un moment d'especial interès per a les polítiques de joventut. Veurem al llarg d'aquest document que el context social, econòmic i institucional situa l'actuació pública en matèria de joventut en una cruïlla ben significativa. De la direcció que prenguin en els propers anys en dependrà l'articulació definitiva com una àrea estratègica de referència o com un àmbit subsidiari que acompanyarà i complementarà altres sectors d'actuació pública.

En aquest context, és un acte de coherència que els serveis de joventut usin les capacitats, l'expertesa i la influència de què s'ha dotat al llarg del seu recorregut per contribuir a orientar, en el seu marc d'actuació, les polítiques de joventut en la direcció que consideri adequada.

En el document que aquí es presenta, els serveis de joventut volen, d'una banda, projectar la seva actuació en el temps de manera ambiciosa i, de l'altra, postular-se com a instrument d'articulació d'una actuació realment transversal que permeti a l'Àrea de Joventut incidir solidàriament en aquelles polítiques sectorials que determinen les condicions de vida de les persones joves. Així, cal acordar i fixar bases per a una estratègia de treball que vagi més enllà del

Els serveis de joventut de la Diputació de Barcelona han tingut un paper rellevant en el desplegament de les polítiques de joventut a Catalunya, identificable ja en les primeres propostes articulades de polítiques integrals de joventut impulsades pels municipis metropolitans a mitjans de la dècada de 1980.

servei immediat, i que dibuixi un model de suport a les administracions més properes a les persones joves (els municipis) que tingui sentit, com a poc, a deu anys vista, desplegat progressivament però sense dilació. Al mateix temps, és necessari articular un model de relació i cooperació transversal entre àrees que faci possible enriquir, amb l'expertesa pròpia dels departaments de joventut, l'acció sectorial d'aquells departaments que són centrals en qualsevol administració i que necessàriament incideixen en la vida de la gent jove.

Per tot plegat, en aquest document es proposa una mirada que vagi més enllà del que preveu habitualment un pla d'actuació de mandat (PAM). Els quatre anys que li són propis hi quedaran també recollits i es plantejaran eixos de treball, projectes i actuacions concretes per dotar-lo de contingut pràctic, però seran propostes emmarcades en un horitzó més llunyà. Es posaran les bases per tal que la política de suport de la Diputació de Barcelona a les actuacions que dediquen els municipis de la seva demarcació a les persones joves esdevingui a mitjà termini una peça rellevant en les estratègies de desenvolupament local.

La creixent mobilització social, les aportacions acadèmiques, la recerca científica i la pugna política dediquen esforços cada cop més intensos al debat sobre la manera com hem d'afrontar els grans reptes globals de la nostra època. L'evolució i la transformació dels models econòmics i de producció, la sostenibilitat de l'acció humana, la irreversibilitat del canvi climàtic i els seus efectes en la nostra forma de vida, la transformació digital i tecnològica i els models de governança de les nostres societats tenen un element en comú que en cap cas no es pot menystenir: els protagonistes, els que gaudiran i patiran els nous models, seran les

persones joves. Més enllà de convertir aquesta realitat en un eslògan fàcil, és necessari que el desplegament de qualsevol estratègia que plantegi intervenir en el camp de la joventut incorpori elements propis de cadascun d'aquests reptes amb una projecció a mitjà termini per tal que les persones joves disposin d'instruments, de recursos i d'oportunitats per ser determinants en aquestes transformacions.

No té gaire sentit pensar que les àrees o els departaments de joventut tindran a les seves mans la clau d'aquests debats i de les transformacions que puguin generar. Però si han de tenir algun paper és el de generar les condicions necessàries per tal que les persones joves estiguin en disposició d'afrontar els nous reptes i de reclamar-se'n protagonistes. Els aprenentatges, les experiències, els hàbits, les capacitats i els potencials de la gent jove es faciliten i es promouen en la distància curta, en la proximitat que s'aconsegueix amb el vincle i amb el coneixement de la realitat que només s'obté amb la interlocució quotidiana amb ells. És obvi que les estructures educatives, els models econòmics, les polítiques d'ocupació o la lluita contra el canvi climàtic depenen de grans actuacions estatals. Però el seu aprofitament pràctic, la traducció en realitats quotidianes, depèn en bona mesura de la capil·laritat dels sistemes públics d'atenció i de suport social. I és en aquest camp on la proximitat, el món local, i l'atenció específica a la gent jove han de tenir un paper determinant. Cap mesura concebuda i impulsada a gran escala tindrà opcions reals d'èxit si no existeix un sistema de servei, de suport i d'acompanyament que permeti socialitzar-la, fer-la visible, perceptible, útil i pràctica en la curta distància. La proximitat.

És així com l'eficàcia dels grans mecanismes d'intervenció governamental es posa a prova en la seva capacitat d'aplicar-se damunt

del territori. Arribar arreu del país i trobar en cada localitat un dispositiu tècnic i una eina pràctica per tal que la ciutadania aprofiti els recursos existents i desplegui els seus potencials és clau per determinar-ne la viabilitat. En el camp de la joventut correspon als municipis desplegar aquesta capil·laritat, disposar els mecanismes necessaris per tal que qualsevol actuació governamental de suport a les persones joves els arribi de manera efectiva i pràctica, adaptada a la realitat específica de cada territori i a la singularitat de cada jove. És funció del govern autonòmic dissenyar, regular i garantir el desplegament d'aquests mecanismes, també amb una aportació suficient de recursos, però és en el món local on es posaran realment a prova.

En aquest context, el coneixement intens i detallat de la realitat local de què disposen els serveis de joventut, la seva capacitat de facilitar espais de diàleg i debat professional, el ventall de recursos formatius i metodològics i la ja llarga tradició del seu catàleg de serveis, flexible i adaptat a les necessitats canviants de cada territori, la converteix en un actor de referència en la seva demarcació. Contribuir a garantir que els recursos locals d'atenció a les persones joves siguin suficients i eficaços, que el seu desplegament al territori es faci a partir de criteris de qualitat i professionalitat i que s'articuli com a xarxa, interconnectada, cooperativa i complementària, és en el nucli d'aquesta proposta de treball.

Finalment, i també entenent aquest element com una culminació de la llarga trajectòria dels serveis de joventut en el suport a les polítiques locals de joventut, s'incorpora com a idea de fons la necessitat que les polítiques de joventut esdevinguin estructurals i estratègiques en el marc de l'actuació general de les administracions locals.

El debat sobre si les actuacions en matèria de joventut en el marc local han de ser voluntàries o obligatòries ha quedat superat, per obsolet; són, senzillament, necessàries. I, per tant, han d'incorporar-se de manera estructural als sistemes d'atenció a les persones de tots els municipis.

I tampoc no hauríem de perdre gaire temps a debatre sobre si han de tenir més o menys pes en el marc de les prioritats polítiques i en l'organigrama tècnic dels ajuntaments. No hi ha cap àrea de gestió pública d'un ajuntament que no reposi, en temps present o en una projecció de futur, en la població juvenil. Per tant, assegurar que les persones joves creixen, aprenen, es desenvolupen i projecten les seves ambicions en condicions mínimes de qualitat, seguretat, igualtat i llibertat és un objectiu estratègic, per se, sense debat possible, de qualsevol govern municipal.

Els serveis de joventut necessiten i aspiren a fer un salt endavant en la seva consideració en el marc de l'estructura de gestió de la Diputació de Barcelona i es disposa a generar mecanismes i sistemes de suport per ajudar les regidories i els serveis de joventut a fer-lo també en el marc dels respectius ajuntaments. Uns i altres, estructurals i estratègics.

Nota metodològica

L'elaboració d'aquest document reposa sobre cinc línies de treball tècnic prèvies.

Consulta de documents d'anàlisi

Es proposa una descripció del context en el qual s'han de desplegar a curt i mitjà termini les polítiques de joventut en què vol incidir la Diputació de Barcelona. Per elaborar aquesta descripció s'han consultat estudis, informes i anàlisis estadístiques que avaluen la realitat juvenil i observen amb especial atenció l'afectació produïda per l'emergència sanitària desencadenada amb la COVID-19. Aquests documents són majoritàriament generats per les administracions competents en la matèria a l'Estat espanyol, com l'INJUVE o l'Observatori Català de la Joventut, però també per grups de recerca acadèmica i institucions que dediquen part de les seves finalitats a reflexionar i projectar models d'atenció i de suport a la gent jove.

Consulta de documents d'avaluació dels serveis de joventut

S'han revisat les memòries anuals d'actuació dels darrers quatre anys dels serveis de joventut i els documents de referència per emmarcar la seva activitat, com la memòria general de la Diputació de Barcelona i el seu pla d'acció de mandat (PAM) vigent. Igualment, s'ha accedit a documents d'anàlisi i de quantificació de serveis facilitats pels mateixos serveis de joventut, així com a publicacions, en format web i paper, pròpies de l'actuació habitual de suport als ens locals.

Consulta qualitativa

S'ha recollit l'opinió de tres tipus d'agents essencials per valorar la tasca dels serveis de joventut i per proposar i determinar-ne les línies futures d'actuació. Es tracta del nucli directiu dels serveis de joventut, d'un grup divers de responsables tècnics de polítiques locals de joventut i de càrrecs electes en exercici en els ens locals. En aquests dos darrers casos s'ha garantit la presència de representants de municipis i d'entorns territorials diversos, que reflecteixin la pluralitat de circumstàncies i necessitats que cal tenir en compte. El treball de camp s'ha dut a terme a través de quatre grups de discussió o diàleg, realitzats per via telemàtica a causa de les limitacions sanitàries provocades per la COVID-19. Els continguts d'aquestes sessions de treball es mostren detalladament en un apartat concret d'aquest document.

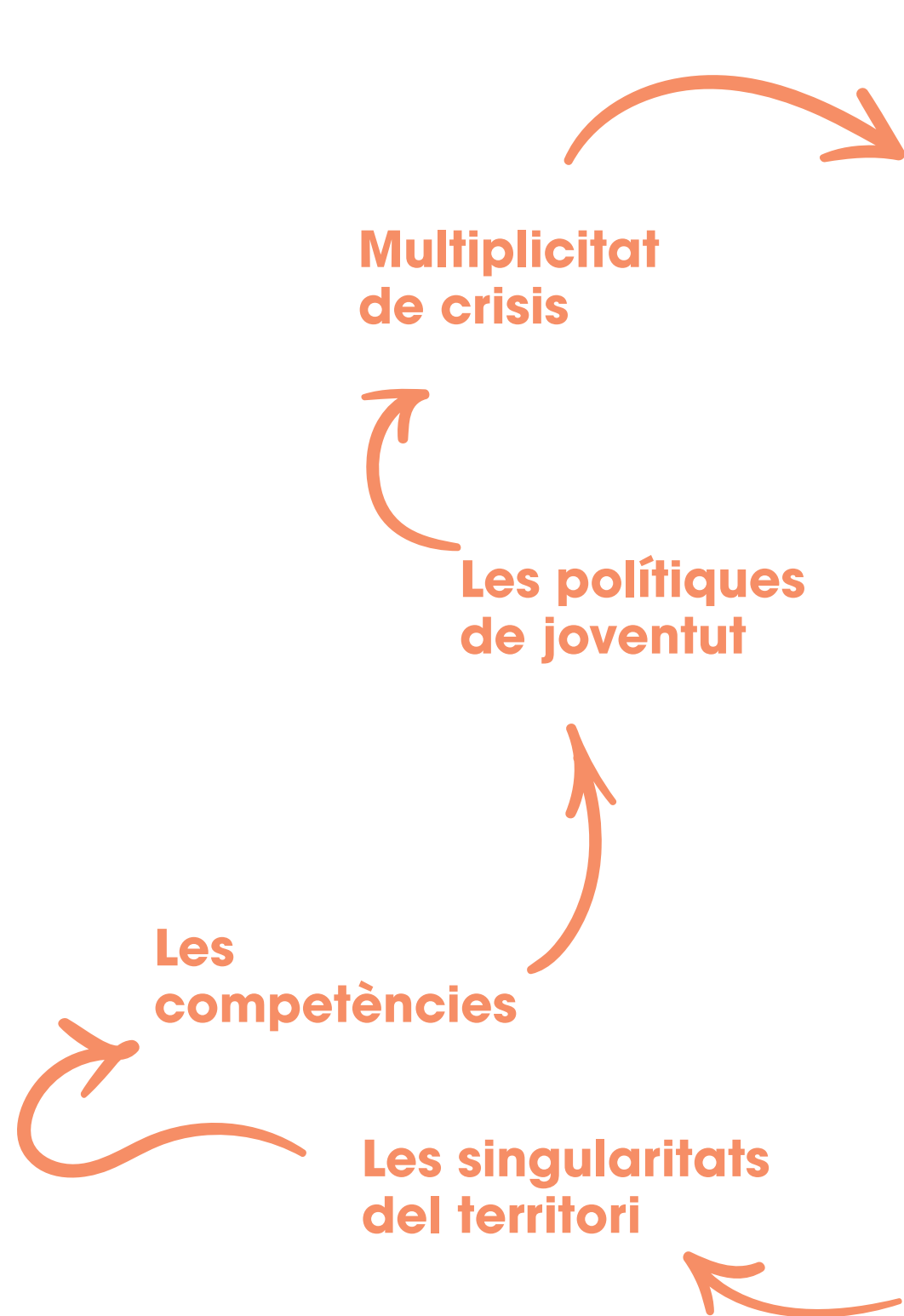
Altres referents territorials

S'han observat les línies d'actuació desenvolupades en l'àmbit de la joventut per institucions equiparables a la Diputació de Barcelona, tot i que amb diferents característiques orgàniques i, en alguns casos, competencials. Es buscaven exemples de programes similars o paral·lels a alguns dels que desenvolupen els serveis de joventut per contrastar-ne l'eficàcia i la metodologia, o línies d'intervenció que, sense ser presents en la Diputació de Barcelona, s'hi poguessin tornar a aplicar, potencialment. S'han consultat, essencialment, polítiques desenvolupades per diputacions provincials de l'Estat espanyol, una diputació foral i actuacions pròpies de comunitats autònomes.

Definició de directrius

S'han realitzat un mínim de cinc trobades, reunions o discussions amb el grup de responsables polítics i tècnics dels serveis de joventut per determinar els criteris i les directrius genèriques de la proposta a desenvolupar. Es tractava de comprovar si les evidències tècniques resultants de les opinions recollides i de l'anàlisi documental tenien un grau de coincidència rellevant amb les grans línies estratègiques que, a priori, defineixen el programa de treball dels serveis de joventut, o si, per contra, hi ha divergències destacables. S'han contrastat, per tant, les línies consolidades de treball amb les propostes de modificació, canvi o redireccionament que venen suggerides després de l'anàlisi realitzada.

El document resultant del treball dut a terme vol ser, d'una banda, una síntesi de consensos amplis entre professionals, electes i responsables actuals dels serveis de joventut i, de l'altra, una bateria àmplia de propostes, organitzades estratègicament, per donar resposta als reptes plantejats, explícitament o implícitament, per aquests mateixos agents. Les línies d'actuació suggerides proposen, en conjunt, quatre menes de resposta: la creació de nous serveis o programes de suport que cobreixen mancances o necessitats detectades, el creixement o desenvolupament de línies de treball ja existents amb noves dotacions de recursos que donin continuïtat lògica als seus plantejaments, la introducció de matisos metodològics en el treball per ampliar-ne la ambició, i la creació d'instruments o de recursos de gestió que obrin nous camps d'intervenció per als serveis de joventut. El plantejament global de la proposta requerirà, com ja es veurà, canvis en la consideració orgànica dels serveis de joventut al si de la Diputació de Barcelona que, si bé no són imprescindibles per desplegar el conjunt de mesures proposades, són altament recomanables.

La xarxa

L'equip de professionals

Context

Projectar les actuacions en el mitjà termini implica necessàriament conèixer el punt de partida, la base des de la qual i sobre la qual s'articularen les mesures proposades. Té interès també repassar, ni que sigui mínimament, el recorregut previ, els processos, els factors i condicionants que han estat clau per construir la realitat tal com la coneixem i de la manera com ens ha arribat. La intensitat, el ritme i el volum de les noves propostes s'han de poder dissenyar establint una línia de continuïtat clara en aquells aspectes que es vol consolidar i impulsar, i dibuixant de manera nítida els canvis d'orientació i les transformacions necessàries en les qüestions que necessiten millorar.

Ara veurem, per tant, els diferents elements que configuren el context general sobre el que reposen les propostes d'aquest document.

Multiplicitat de crisis

Hem obviat referir-nos als efectes de la pandèmia de la COVID-19 en la presentació d'aquest document per evitar el risc de condicionar o predeterminar excessivament les propostes que s'hi faran. La temporalitat de l'estratègia dissenyada ha d'anar necessàriament més enllà de les mesures pensades per pal·liar els efectes de diversa naturalesa d'aquesta crisi i, sense menystenir la necessitat de reforçar els dispositius que calgui per fer-hi front des de la immediatesa, la intenció estratègica del document busca una visió de conjunt que implica ampliar la dimensió temporal i l'abast temàtic dels seus continguts.

Des d'un altre punt de vista, cada cop es consolida més la idea que els sobtats i traumàtics efectes de la pandèmia s'han d'observar amb una mirada llarga, que els identifiqui més com a símptomes d'una crisi d'abast global que no pas com a problema en si mateix. Deixant al marge els terribles efectes en la salut de la població, la COVID-19 ha donat visibilitat a problemàtiques preexistents, n'ha accentuat la incidència i n'ha agreujat els efectes. Per dir-ho d'una manera senzilla, ens enfrontem a problemes amb què ja convivíem des de fa molts anys, però que ara han aflorat amb una virulència i intensitat desconegudes.

A continuació, enumerem i descrivim breument la diversitat de crisis que s'han fet sobtadament presents gràcies o per culpa de la pandèmia, i les observem des de l'òptica de la seva afectació en la població juvenil o en les polítiques de joventut.

Crisi d'acció pública

Des de l'esclat de la pandèmia, la prioritat en l'actuació dels governs ha estat pal·liar els efectes de la crisi. Tot i que són múltiples les veus que, especialment en el món científic, afirmen que els senyals d'alarma s'anaven succeint des de fa anys, i que s'havien menystingut les advertències acadèmiques sobre els riscos de les alteracions que produeix l'acció humana en l'equilibri dels ecosistemes naturals, l'esclat de la COVID-19 va desbordar qualsevol previsió possible per la seva rapidesa de propagació, per la dimensió que ha assolit i per la intensitat de la seva afectació. La pràctica impossibilitat d'atendre de manera adequada la totalitat de la població que s'ha vist afectada ha posat en evidència els sistemes d'atenció i de protecció pública d'arreu del món. Els sistemes sanitaris, d'atenció social i de suport a l'activitat econòmica han quedat desbordats amb claredat, i només quan comença a albirar-se la superació de la fase més aguda de la crisi és possible pensar en termes de racionalització, redisseny i redistribució dels recursos disposats. S'obre un camp de debat important que té a veure amb el dimensionament dels dispositius públics d'atenció a la ciutadania.

Pel que fa a la joventut és relativament fàcil descriure de quina manera les mesures de prevenció i seguretat han aïllat les persones joves dels seus espais de socialització, dels dispositius tècnics i dels referents professionals que habitualment s'hi relacionen i en tenen cura, dels equipaments i de les instal·lacions que actuen com a referència de participació comunitària i de la diversitat de serveis pràctics vinculats a la informació, l'orientació i l'acompanyament. Hem comprovat que el sistema educatiu s'ha adaptat amb moltes dificultats a la virtualitat, els sistemes

d'ensenyament a distància han arribat amb retard i deficiències, i com a mínim dos cursos acadèmics han perdut qualitat en relació amb la realització de pràctiques educatives i professionals que en moltes disciplines són part essencial dels aprenentatges. D'altra banda, s'ha multiplicat la necessitat d'atenció emocional a les persones joves, que ha derivat en afectacions psicològiques, un camp de treball que tot just començava a experimentar-se amb un cert èxit des de les polítiques de joventut però que ocupava encara un paper lateral i residual en els dispositius locals. En un altre sentit, la feblesa del discurs de les polítiques de joventut s'ha posat novament de manifest amb la dificultat de combatre l'estigmatització de la gent jove, amb una visió social negativa dels seus hàbits relacionals i culpabilitzadora sobre els presumptes efectes en la propagació del virus. Finalment, tot i que no es coneixen quantificacions o estudis que dimensionin el fenomen, sembla clar que un percentatge rellevant de la població juvenil s'ha allunyat més del que ja és habitual de l'acció pública i dels serveis de protecció, incrementant el seu aïllament respecte a les dinàmiques socials i comunitàries. Són les mateixes persones joves que normalment no accedeixen als dispositius dels serveis de joventut ni als circuits normalitzats de dinamització i participació, i a les quals no s'arriba per l'absència d'equips professionals que s'hi atansin des de l'actuació descentralitzada o en medi obert.

En conjunt, reneix amb força, per culpa o gràcies al plus de visibilització atorgat per la pandèmia, el debat sobre la necessitat de mesurar la dimensió dels dispositius d'atenció a les persones joves des de les polítiques de joventut. Quants professionals, amb quins perfils, des de quins i quants serveis i dispositius, amb quins equipaments, amb quins programes i amb quina distribució sobre el territori són necessaris per atendre amb mínima eficàcia la població juvenil?

El jovent és un dels col·lectius que més rep les conseqüències dels canvis que es produeixen en l'àmbit social, laboral, econòmic o tecnològic, i en el qual han convergit els efectes d'una diversitat de crisis.

Crisi de governança

La necessitat d'adoptar mesures de prevenció i protecció davant del virus ha portat els governs a sistematitzar limitacions de la mobilitat i l'activitat, posant en tensió els sistemes jurídics i de garanties de drets. Conflictes competencials, incertesa sobre la legitimitat a l'hora de d'adoptar determinades mesures, debat sobre quines interlocucions cal obrir i quines consultes públiques s'ha de realitzar a l'hora de prendre decisions i protestes ciutadanes contra les limitacions de drets o l'obligatorietat d'algunes mesures.

Per a les polítiques de joventut és un repte permanent la investigació i, eventualment, la innovació sobre formes de participació. La podem entendre tant com un model d'aprenentatges per a la vida en democràcia, com un mecanisme de socialització, acció comunitària i incidència en la vida pública. Aquest element central de les polítiques de joventut s'ha vist sobtadament interromput en la majoria d'administracions que disposen d'una política específica de joventut. Són innumbrables els projectes de participació aturats als municipis perquè les mesures limitadores els han dificultat i les urgències a atendre anaven en una altra direcció. Paradoxalment, però, la participació i la vida comunitària ha pres un nou protagonisme sense la intervenció de l'administració. Les actuacions solidàries de base comunitària amb participació activa de la gent jove s'han multiplicat arreu del territori i les alternatives per ocupar espais de lleure i oci sense contacte personal han activat l'enginy dels col·lectius o grups d'iguals. Certament, la limitació per a la vida ciutadana ha estat important, però les esclatxes a través de les quals s'ha escolat la iniciativa solidària, participativa i comunitària de la joventut han sobreviscut al marge de l'acció de l'administració. Hi ha poques dades i és prematur extreure conclusions, però aquesta qüestió ha de ser, sens dubte, objecte d'anàlisi i de debat.

Un dels reptes encara pendents de les polítiques de joventut en temps de «normalitat» és justament la governança de les seves actuacions. Els models de participació de les persones joves s'allunyen de les formes tradicionals d'associacionisme i busquen mecanismes més àgils, pràctics i informals per donar resposta amb immediatesa a les seves inquietuds i necessitats. Tampoc els consells municipals o locals de joventut han sabut donar resposta a aquests interrogants

i, si exceptuem casos molt concrets, podem afirmar que no han estat fins al moment gaire rellevants ni en la quantitat ni en la qualitat. És també significatiu que, en aquest context, una de les grans dificultats a què s'enfronten els equips professionals de joventut és la burocràcia de l'administració, que imposa barreres administratives no només a les possibles iniciatives juvenils, sinó també als serveis que els municipis volen oferir a les persones joves, només accessibles a través de la formalització d'organitzacions o l'assumpció de responsabilitats personals. També en aquest cas, un dels problemes habituals de les polítiques de joventut s'ha evidenciat en temps de pandèmia i ha agreujat, si això es possible, el seu efecte en les dinàmiques de confiança que cal establir entre usuaris i professionals.

Destaquem també en aquest apartat un efecte inesperat de les limitacions relacionals durant la crisi pandèmica que té molt a veure amb un camp essencial els darrers anys en l'àmbit de la joventut: les polítiques d'igualtat i amb perspectiva de gènere. De ben segur a causa del distanciament dels grups socials de referència i de l'efecte benèfic de les relacions comunitàries s'observa l'agreujament d'actituds discriminatòries i sexistes. Tot i que no sempre estigui lligat a aquesta qüestió, el cos de professionals amb tracte directe i de proximitat amb persones joves observen la profusió d'actituds agressives i potencialment violentes, tant en les relacions de grup com en manifestacions públiques de rebuig a mesures de restricció o d'intenció negacionista. La defensa de drets civils en tots els àmbits ha esdevingut en els darrers anys un espai preferent d'actuació de les polítiques de joventut, i un mecanisme de mobilització i participació significatiu en els processos de dinamització. Serà rellevant, per tant, observar l'aparent feblesa amb què incideixen aquestes actuacions i campanyes, la dificultat

de consolidar-les i la facilitat amb què es produeix regressió en les actituds observades. El treball en aquests àmbits, pràcticament sempre de base comunitària, s'ha convertit en un model interessant de governança en l'aplicació de polítiques de joventut. Però la crisi pandèmica ha obert també interrogants en aquest camp sobre els que caldrà actuar.

Crisi social

Just quan alguns indicadors ens parlaven d'una recuperació econòmica que permetia albirar millores en les afectacions socials que incideixen en la gent jove, l'arribada de la pandèmia va suposar una regressió que retornava les dades al nivell de la recessió iniciada el 2008. Després que l'atur juvenil a l'Estat espanyol arribés a un pic insostenible el 2014 amb un 58% de desocupació, les xifres s'havien moderat progressivament fins a arribar el 2019 al 27%. Però en el darrer trimestre de 2020 les xifres indicaven una nova escalada, fins al 40%. Al mateix temps, l'edat d'emancipació es continua endarrerint, i malgrat que a la major part de l'Europa occidental no creixia des de 2018, a Espanya s'incrementa el 2019 fins als 29,5 anys. Rematem aquesta ràpida repassada d'afectacions recordant que un 30% de la gent jove assegura haver patit problemes emocionals i ha necessitat algun tipus d'atenció psicològica durant els mesos més intensos de la crisi sanitària.

La desigualtat i la vulnerabilitat social de les persones joves no té origen en la pandèmia, però durant aquest període tots els índex que ho mesuren s'accentuen i incrementen la sensació d'incertesa, que és probablement el principal factor d'inestabilitat emocional en una fase de la vida en la qual els dubtes i els qüestionaments personals i col·lectius són la norma.

Les polítiques de joventut tenen vocació universal i el seu objecte d'atenció és, aparentment, la totalitat de la població juvenil. Des d'aquest punt de vista, la seva prioritat d'actuació no ha de ser l'atenció social, per a la qual ja existeixen dispositius, mecanismes i equips professionals desplegats des de les respectives àrees municipals. Però el personal de professionals de joventut que treballa en primera línia explica amb claredat que la «normalitat» des de la qual i per a la qual han de treballar, ve marcada cada cop més per la vulnerabilitat social. Semblaria que en les descripcions sociològiques que es faci de les persones joves en els propers anys s'hagués d'incloure la vulnerabilitat com una característica constituent de la condició juvenil.

Les competències municipals i, dintre d'aquestes, les capacitats d'intervenció dels serveis de joventut, tenen pocs instruments per incidir de manera eficaç en la millora de les condicions de vida de les persones joves. La posició tradicional de les polítiques de joventut per donar resposta a aquesta limitació ha consistit a aproximar i fer accessibles per a la gent jove aquells recursos i formes de suport en l'àmbit de l'ocupació, l'habitatge o l'educació que despleguen habitualment les polítiques sectorials de l'ajuntament. El coneixement de la realitat i la proximitat amb les persones que utilitzen els serveis de joventut és de manera habitual un valor necessari per a les àrees especialitzades sectorialment, i aquesta és la base del treball transversal des de l'òptica de les polítiques de joventut. Però si el treball transversal, sempre difícil d'articular de manera pràctica, ha estat fins ara un model opcional de treball, que s'aplica o no en funció de l'organització de cada ajuntament, en els nous contextos de precarietat i vulnerabilitat social esdevé una necessitat indefugible.

Cada cop és més difícil concebre dispositius de treball en proximitat amb les persones joves sense incorporar una idea pluridisciplinària de la seva actuació, perquè el percentatge de casos en els quals serà necessari tenir en compte aspectes socials, ocupacionals, educatius o de salut, serà cada cop més pronunciat. L'existència d'equips integrats per professionals de les diferents àrees municipals cada cop és més una necessitat i menys una opció.

Quina és la força de treball que ha de poder aportar Joventut a aquests equips per garantir una visió universal, interseccional i adaptada a la singularitat de la gent jove? Quin ha de ser el mecanisme organitzatiu que ho faci possible? Quina metodologia de treball s'ha d'adoptar? Aquest és un dels reptes essencials dels anys a venir. Hi ha experiències interessants, però no hi ha models consolidats ni directrius comunament acceptades per desenvolupar aquest tipus de treball.

Malgrat les tradicionals dificultats pràctiques d'aquests dispositius, en els quals es produeix el xoc de les diferents cultures organitzatives sectorials, no sembla que hi hagi alternativa. Ens veiem abocats a treballar-hi des de la confluència interdepartamental i fent un ús generós de l'expertesa professional especialitzada. Cal tenir l'ambició d'elaborar models d'intervenció que es posin a prova en plans pilot que culminin en recomanacions o directrius per als municipis.

Crisi de models econòmics

Més enllà de l'afectació social que produeix la precarietat laboral i la dificultat d'accés al mercat de treball, és cada cop més evident que ens trobem en una fase de transformació de final incert en la qual es posen en qüestió els mecanismes de transició entre el sistema

educatiu i el món del treball, s'observa com es configuren els perfils professionals que han de protagonitzar el sistema econòmic, es conviu amb la transformació digital i tecnològica en què estem immersos i es debat sobre la millor manera d'incorporar criteris de responsabilitat social en el món de l'activitat econòmica.

No és fàcil determinar quin ha de ser el paper que han de tenir les polítiques de joventut en els nous contextos econòmics i en els processos de transformació que ens hi han de portar. Tenint en compte que fins i tot en els àmbits d'expertesa econòmica predominen els interrogants, no té gaire sentit proposar models d'intervenció des de la pura teorització. El més raonable serà investigar i experimentar per proposar nous escenaris que siguin coherents amb els models d'intervenció acceptats i generalitzats entre els professionals de joventut. No és gaire difícil identificar, com a mínim, tres eixos clars d'intervenció amb aquesta lògica.

Cal, en primer lloc, potenciar les polítiques d'acompanyament a les persones joves en els períodes discontinus de transició entre el sistema educatiu i el món del treball. Els programes han de ser estables i duradors i no s'han de limitar a accions puntuals d'assessorament, sinó que han d'esdevenir processos relativament llargs que ajudin a completar transicions. És necessari, en segon lloc, generalitzar els programes de suport a la iniciativa juvenil, tant de caire social com econòmic, amb la idea de fons de promoure l'emprenedoria en qualsevol forma possible, entenent que és la millor manera de desenvolupar les potencialitats de qualsevol tipus que tinguin les persones joves i la seva adaptabilitat a les diferents circumstàncies que els toqui afrontar. No es tracta de relativitzar els seus interessos sinó d'enfortir-los per tal que els puguin defensar en qualsevol

context. I cal, en tercer lloc, assegurar que els processos participatius que són o han de ser comuns en les polítiques de joventut tinguin trasllat en forma de capacitació de les persones joves per aplicar els aprenentatges que hi tenen lloc a projectes amb dimensió econòmica. Ens referim a les dinàmiques obertes, receptives a les aportacions externes, a la rutina de l'esforç i el coneixement compartit, als processos cooperatius i al concepte de retorn social, aplicable a qualsevol activitat.

Crisi climàtica

El caràcter global i omnicomprensiu dels efectes de l'anomenat canvi climàtic el situen pràcticament com a origen i causa de la gran majoria de reptes que afronten les societats modernes. Les resistències ideològiques a assumir-la com a realitat i la relació del negacionisme amb moviments que qüestionen per la via pràctica els sistemes democràtics emparellen la lluita contra el canvi climàtic amb les lluites per la llibertat d'expressió, la defensa de drets civils i la denúncia de formes autoritàries de govern. Sigui com sigui, l'evidència científica i la constatació quotidiana dels efectes d'aquest fenomen s'imposen progressivament, i és especialment rellevant el paper que hi han tingut determinades veus i moviments juvenils arreu del món. En els mesos previs a la pandèmia, les protestes juvenils per la inacció dels governs en la lluita contra el canvi climàtic van esdevenir un dels espais preferents de mobilització ciutadana i, a Catalunya en concret, van ser, al costat de les manifestacions feministes i LGTBI i de les protestes contra les sentències judicials sobre l'anomenat Procés, un pol consolidat d'activisme juvenil.

Més enllà que les polítiques de joventut connectin amb aquesta sensibilitat juvenil i facin de corda de transmissió entre els seus missatges i les instàncies administratives, queda com a repte la concreció d'aquest espai d'activisme en mesures i actuacions que, sense restar protagonisme a la gent jove, tingui algun grau d'eficàcia identificable en la seva capacitat transformadora. Per expressar-ho d'una manera pràctica i senzilla, un cop hem realitzat campanyes de conscienciació i difusió sobre el canvi climàtic..., què més podem fer? La certesa d'un futur amb greus problemes ambientals casa especialment bé amb la incertesa pròpia de les dificultats socials i econòmiques que hauran d'afrontar les persones joves i, un cop assumit l'espai de denúncia, podrien ser un camp prolífic per a l'experimentació amb models de participació juvenil que renovin els formats clàssics de l'associacionisme.

Les polítiques de joventut

Les polítiques de joventut d'àmbit local amb un model de desplegament similar al que tenim avui compten a Catalunya amb una trajectòria que supera ja els 35 anys en els municipis pioners. Des de mitjan dels anys vuitanta del segle passat i fins al tombant de segle, el protagonisme va ser sense cap mena de dubte per als ajuntaments, que van crear i aplicar plans d'intervenció pluriennals i van contribuir decisivament a definir algun dels conceptes i de les pràctiques que avui estan assumits de manera generalitzada per la totalitat d'agents que tenen algun paper en el sector. La formulació de la integralitat com a mètode de treball, la transversalitat com a sistema desitjable, les polítiques d'acompanyament i la interlocució juvenil com a peces insubstituïbles de la pràctica quotidiana i la prioritat per a la participació en qualsevol àmbit d'intervenció tenen l'origen en aquells anys gràcies als aprenentatges que van assolir professionals autodidactes que s'aventuraven amb l'assaig-error. També durant aquesta època fundacional el territori es va anar poblant d'equipaments juvenils i serveis físics que feien la primera atenció a les persones joves, com els serveis d'informació, els casals de joves, els espais cedits a entitats i els locals que experimentaven amb formes d'autogestió pioneres. En el pla teòric es van construir models d'intervenció que s'enriquien a parts iguals amb les aportacions acadèmiques i amb la pràctica professional. Es van descriure les diferents formes de transició a la vida adulta, es va teoritzar sobre la condició juvenil i es van generar les anomenades polítiques afirmatives. En bona part gràcies als debats i a les controvèrsies produïts entre els impulsors d'aquests models, els seus plantejaments van anar confluint fins a fer-se complementaris.

Avui conviuen en una mena de model universal que ha integrat els diferents postulats, fins al punt que en l'actualitat queden recollits, gairebé sense excepció, en les fonamentacions teòriques de tots els plans de joventut, a tots els nivells de l'administració.

L'entrada del nou segle va coincidir amb l'aprovació del primer Pla Nacional de Joventut de Catalunya (PNJC), amb una durada de 10 anys i amb la decidida voluntat d'articular les polítiques de joventut com a sistema, per part del Govern de la Generalitat. La primera onada de polítiques locals de joventut, vint anys abans, es va viure majoritàriament al voltant de les àrees metropolitanes o d'influència de les capitals, però en aquesta nova època es van normalitzar progressivament arreu del territori, de manera que la gran majoria d'ajuntaments van crear regidories de joventut i es va generalitzar la planificació com a model d'intervenció. Durant els primers anys de segle s'articulen les estructures professionals del sector, que reclamen protagonisme i són també en l'origen de propostes formatives especialitzades a través de diverses fórmules de vinculació universitària. Malgrat la generalització en el pla teòric de les polítiques locals de joventut, però, no va ser fins a 2010 que es va aprovar la Llei de polítiques de joventut de Catalunya, que va ser, significativament, la darrera competència exclusiva del Govern de la Generalitat a desplegar-se per llei. En el text legal es reconeix per primer cop la necessitat de comptar amb recursos bàsics com ara personal professional especialitzat i equipaments de serveis a les persones joves, però remet els aspectes més rellevants de les polítiques de joventut a un posterior desplegament normatiu que es va concretar només parcialment.

L'arribada de la pandèmia el 2020 coincideix amb el final del segon PNJC, també de 10 anys, i la necessitat d'avaluar, de revisar i d'encetar una nova etapa de desplegament. En l'actualitat els plans locals de joventut són ja una eina generalitzada i, malgrat els evidents passos enrere que es van realitzar a causa de la crisi econòmica de 2008 pel que fa a pressupostos i dotació de recursos humans, l'Àmbit de Joventut és poc discutit com a àrea d'intervenció en qualsevol realitat local.

Professionalment es pot parlar avui d'un ampli consens pel que fa a les directrius que han de regir el desplegament d'una política de joventut. La proximitat, la participació, la generació de vincle i el treball emocional són pedres de toc de l'actuació quotidiana, la necessitat de disposar d'equipaments de referència i de programacions d'oci alternatiu no es posa en dubte, l'atenció directa a partir de serveis d'informació, d'assessorament i d'orientació, cada cop amb un major grau d'especialització (ocupació, acadèmica, professional, mobilitat, salut emocional) és un punt de partida mínim, el treball de valors i la defensa de drets socials un ingredient sempre present i la voluntat de treball transversal amb els departaments que s'ocupen dels aspectes nuclears de l'emancipació és norma malgrat la praxi sigui gairebé sempre deficient.

Podríem afirmar sense gaire por a l'error que les polítiques de joventut viuen un moment de desplegament positiu si el comparem amb les etapes precedents, però clarament insuficient si haguéssim de parlar d'una progressió raonada en la dotació de recursos econòmics i humans, en la consolidació de xarxes territorials i en la praxi interdepartamental o transversal.

L'any 1998 l'Ajuntament de Barcelona i els serveis de joventut de la Diputació de Barcelona van organitzar a la capital catalana un congrés estatal de polítiques de joventut en el qual s'intentava fer balanç dels gairebé vint anys de recorregut del sector des del seu moment fundacional, en l'època de la transició democràtica. L'esdeveniment s'ha convertit al llarg del temps en una referència teòrica gràcies a algunes de les ponències que s'hi van produir, però també per alguna de les conclusions que van generar més acord i que són ben significatives per descriure les dificultats que afronten habitualment les polítiques de joventut. Hi havia plena coincidència a considerar que els recursos de tot tipus de què es dotava habitualment les polítiques de joventut no tenien relació amb els objectius que aquestes mateixes polítiques s'autoimposaven en les seves propostes de planificació estratègica. Una clara dissonància entre les finalitats que es volia assolir i els mitjans de què es dotaven per aconseguir-ho.

Vint anys després, i salvant totes les distàncies que calgui, es podria fer una anàlisi similar. Tots els plans de joventut afirmen sense recança i amb tota claredat que aspiren a reduir, per exemple, les taxes d'atur, a facilitar l'accés a l'habitatge, a minimitzar les desigualtats i a millorar la salut de les persones joves. L'observació detallada de l'acció pràctica de les polítiques locals de joventut ens permet observar, en canvi, que se centren en les programacions d'oci (alternatiu o no), en la prestació de serveis d'informació i orientació, a realitzar campanyes de conscienciació i divulgació, a subvencionar econòmicament organitzacions associatives i a promoure polítiques de participació. La capacitat d'arribar a la població juvenil en proximitat, a més, és ben reduïda, i el percentatge de joves amb qui s'estableix els vincles mínims que haurien de permetre acompanyaments duradors i intensos és molt menor.

La paradoxa és que el temps i la praxi professional han aconseguit l'èxit relatiu d'eliminar suspicàcies sobre les polítiques de joventut. Ja no es posen en qüestió i s'accepten com a necessàries, sense fer grans objeccions als seus mètodes d'intervenció ni als seus objectius. Però els recursos i els mecanismes que es posen al seu abast per desenvolupar aquesta tasca, àmpliament reconeguda com a necessària, són clarament insuficients. Pocs plans de joventut resisteixen amb solvència el contrast entre les seves finalitats teòriques i les seves actuacions materials. L'entorn en el qual es fa evident amb més claredat aquesta distorsió és el local.

En els apartats següents veurem amb més detall en què consisteixen aquestes dificultats i mancances.

Joventut i els municipis

L'entorn essencial de relació i d'interlocució amb les persones joves és l'àmbit local. Les polítiques de país que aborden les problemàtiques que afecten les condicions de vida de la població en general i, per inclús, de les persones joves (ocupació, habitatge, atenció social i formació) es despleguen a partir de mesures impulsades en part pel govern de l'Estat i molt especialment pel govern autonòmic. Però fins i tot l'aplicació pràctica d'aquestes actuacions de gran abast tenen una necessària traducció en les actuacions de proximitat. L'entorn en el qual es posa a prova la seva eficàcia és el del municipi, a través dels dispositius d'atenció directa a la ciutadania, ja siguin de titularitat municipal, ja siguin part de les xarxes de serveis estatals o autonòmiques. Si això és cert per al conjunt de la població ho és especialment per a les persones joves, perquè en atenció a la seva singularitat com a grup d'edat requereixen treball de proximitat i acompanyament tan singularitzat com sigui possible.

No hi ha dubtes seriosos sobre aquest plantejament general. L'atenció a les persones joves i la garantia d'accessibilitat als recursos que se'ls destinen és, necessàriament i inevitablement, una responsabilitat local. En part s'atén a través dels serveis sectorials que s'ocupen del conjunt del veïnat del municipi, i a la gent jove entre ells, i en part a través dels dispositius propis de les regidories o àrees de joventut locals. Els primers apliquen els coneixements i recursos d'especialitat sectorial (educació, salut, esport, treball, urbanisme, cultura...), i els segons esmercen els seus esforços a reforçar els espais de confiança i interlocució que ajuden a adaptar serveis, ajuts i programes a la singularitat de la gent jove.

Hem dit més amunt que, probablement, un dels èxits clars de les polítiques de joventut com a espai explícit d'intervenció és que s'han assumit genèricament com a necessàries, i que la seva consolidació com a àrea d'intervenció pública ja no es discuteix. Al mateix temps, s'assumeix la proximitat dels municipis com l'entorn ideal d'intervenció especialitzada.

Tanmateix, el desplegament normalitzat de les polítiques de joventut als municipis viu, en certa manera, una paradoxa pel que fa als recursos que s'hi destina. D'una banda, tots aquells serveis de caràcter universal que els municipis ofereixen a la ciutadania, rarament disposen de coneixements i d'instruments d'aproximació eficaç a la realitat juvenil. I de l'altra, els serveis especialitzats en polítiques de joventut no disposen de recursos suficients per arribar amb normalitat al conjunt de la població juvenil.

Les consultes a professionals de joventut i a responsables polítics dels municipis permeten constatar, invariablement, que la seva capacitat d'arribar a les persones joves amb possibilitats d'universalitzar entre ells recursos i programes d'atenció, és escassa. Pràcticament sense excepció, consideren que els calen més recursos humans, més capacitat d'inversió per habilitar equipaments i actuacions lligades a l'habitatge, i més capacitat pressupostària per impulsar programes d'atenció específica a la gent jove.

La segona queixa generalitzada és l'escassa capacitat d'influència de què gaudeixen en l'entorn municipal no només el personal professional de joventut, sinó fins i tot els càrrecs electes en els espais de decisió política. Aquesta dificultat d'incidir s'expressa de diferents maneres, però podem destacar la impossibilitat d'influir en els programes que s'adrecen a les persones joves des de qualsevol departament municipal diferent del de Joventut, la inoperància dels sistemes de gestió transversal (teòricament imprescindibles en unes polítiques que s'autodefineixen amb aquest adjectiu), i l'escàs nivell de prioritat que tenen les polítiques de joventut en els planejaments considerats com a estratègics per al desenvolupament local.

Afegim a l'anàlisi un tercer gran dèficit, que tindria a veure amb l'aïllament que pateixen polítics i professionals de joventut en l'entorn municipal. L'existència d'equipaments i de serveis arreu del país no es concreta en xarxes efectives de suport i cooperació que puguin actuar com a reforç i complement de l'acció local, i el volum significatiu de professionals de joventut que treballa al territori no està articulat amb models clars de suport, orientació i acompanyament a la seva tasca tècnica.

Es podria dir que, en termes generals, havent superat satisfactòriament una etapa de generalització en el seu reconeixement com a àrea necessària d'intervenció, i havent estat reconeguda la preeminència que han de tenir en l'àmbit municipal, les polítiques de joventut no han aconseguit encara dotar-se de recursos materials i de mecanismes tècnics d'intervenció adequats per desplegar-se de manera suficient arreu del territori a través de l'actuació municipal.

Les singularitats del territori

Si bé és possible determinar amb prou claredat i de manera general quines són les dificultats que afronten les polítiques de joventut als municipis, difícilment es podrà abordar l'elaboració de propostes que tendeixin a superar-les sense prendre en consideració les diferents realitats territorials que els afecten. De manera succinta podem establir grans grups de problemàtiques que requereixen reflexió diferenciada i un abordatge singular.

Despoblament en comarques empobrides

Entorns comarcals en recessió lligada a la ruralitat i a l'absència de sectors d'activitat econòmica amb capacitat de consolidar població. Escassa oferta de treball, poca diversitat de sortides educatives, absència d'habitatge assequible i dificultats de comunicació. Totes les activitats centrals en la vida de les persones joves es desenvolupen fora del municipi o de la comarca i la sortida conjuntural de la localitat es va consolidant fins a fer-se estructural i convertir en una fita impossible l'arrelament.

Municipis petits en entorns metropolitans

Les persones joves tenen accés a ofertes de tot tipus amb relativa facilitat, però fora del municipi. El veïnatge amb municipis de major dimensió i oferta xucla la pedrera juvenil, dificulta les dinàmiques comunitàries en la població, ubica els grups d'iguals i de referència de la gent jove fora de la localitat i els obliga per la via pràctica a desplegar els seus projectes de futur lluny del poble d'origen. Singularment important és l'absència de centres de secundària al municipi i uns transports públics deficients, que fan impossible estudiar fora i retornar amb facilitat a la localitat de residència.

Perifèria urbana

Municipis de dimensions considerables, aparentment rics en propostes educatives, professionals, culturals i d'oci desenvolupen amb molta dificultat dinàmiques juvenils positives perquè l'oferta es concentra en una zona determinada de la ciutat, perquè els recursos físics per atendre'ls no estan dimensionats per al seu volum i perquè no disposen d'equips professionals de joventut per al treball d'interlocució en medi obert. Amb freqüència es produeix la guetització de barris perifèrics perquè s'hi concentra població amb dificultats econòmiques i en situació de vulnerabilitat social. L'atenció que reben les persones joves en aquestes zones està molt majoritàriament abocada als aspectes assistencials, s'ocupa de manera genèrica de la reducció de danys i té poc a veure amb la promoció en positiu, amb dificultats per impulsar dinàmiques participatives i propostes emprenedores, sense aportació de recursos de tot tipus per a la construcció dels projectes de vida personals.

Municipis amb tècnics compartits

El desplegament de polítiques de joventut en diversos municipis, no necessàriament petits, a través de projectes mancomunats que basen la seva actuació en els anomenats tècnics compartits generen una situació de precarietat professional que en ocasions fins i tot perjudica els seus plans d'intervenció. Un mateix professional treballa en diversos municipis alhora, dedicant poques hores setmanals a cadascun d'aquests municipis, impossibilitant la continuïtat del treball de proximitat amb les persones joves i dificultant de manera extrema el desplegament de plans locals. La precarietat i la tensió implícites en aquest tipus de treball porta a una elevada rotació dels professionals que encara dificulta

més l'execució pràctica de qualsevol programa o actuació. Paradoxalment, un model que es proposa com a solució per atendre municipis amb pocs recursos o possibilitats, acaba convertint en estructural una atenció insuficient a les persones joves.

La xarxa

Catalunya i de manera molt especial les comarques barcelonines de l'entorn metropolità compten amb un volum significatiu de recursos destinats a les polítiques de joventut, de manera que constitueix probablement l'ecosistema més dens i intens de suport a la gent jove del conjunt de l'Estat espanyol.

El primer actiu a assenyalar és el sector professional, que supera el miler de persones treballadores segons les dues aproximacions que, en períodes diferents, ha realitzat l'Associació Catalana de Professionals de Joventut, i que constitueixen fins al moment el cens més rigorós d'aquestes característiques.

La segona aportació significativa a l'ecosistema català de les polítiques de joventut són els equipaments, que doten un percentatge molt significatiu de municipis de recursos físics que actuen com a referència de socialització, participació, dinamització i desplegament d'iniciatives juvenils. No comptem amb un estudi que en faci classificació rigorosa i en detalli les característiques, però podem destacar els equipaments genèrics de serveis a la joventut, els casals de joves, espais diversos de dinamització, els serveis d'informació juvenil i les sales especialitzades en aspectes culturals i artístics, lúdics, formatius o associatius. Cal, a més, distingir entre els espais de titularitat pública i els que responen a iniciativa independent, amb experiències interessants d'autogestió.

La tercera peça d'aquest mapa de dinamització juvenil el constitueixen la multiplicitat de projectes, programacions, esdeveniments, fires, festivals o trobades que s'organitzen amb periodicitat regular i un nivell de continuïtat gens menyspreable. Es tracta d'una oferta d'oci de continguts generalment alternatius a les propostes de consum, amb impuls públic local i tot sovint amb models de participació avançats i d'innegable interès metodològic. Les propostes culturals, artístiques, comunitàries, solidàries o reivindicatives s'hi barregen i constitueixen una autèntica teranyina d'iniciatives que farceixen el país. Aquest és l'aspecte menys observat o identificat de l'ecosistema de serveis a la joventut, probablement perquè el seu caràcter local i en molts casos efímer no ha despertat fins ara l'interès de cap recerca especialitzada.

El quart i darrer component d'aquesta amalgama de propostes adreçades a les persones joves té a veure amb les diferents formes d'associació juvenil. Podem assenyalar tant els models clàssics vinculats al lleure educatiu, els consells o les organitzacions de representació juvenil davant de les administracions de diferent nivell, les organitzacions polítiques i sindicals, els col·lectius artístics, musicals i d'aficions diverses vinculades a alguna forma d'oci, i molt especialment els grups d'interès informal que desenvolupen iniciatives de tota mena, de manera menys estable i més esporàdica però, en conjunt, igualment significativa pel que fa al seu volum i incidència social. Malgrat que no tinguin la consideració d'associacionisme juvenil, no podem deixar d'esmentar les associacions vinculades a la cultura popular i tradicional i les entitats o clubs esportius. La presència majoritària de joves en aquestes organitzacions les converteix en objecte necessari d'atenció per a les polítiques de joventut.

Podríem definir aquest entramat de recursos que s'adrecen o tenen les persones joves com a referència com una xarxa. Però no ho és de manera efectiva. Regulacions a banda, no hi ha censos rigorosos i complets d'aquests recursos, no hi ha classificació ni característiques definides, no coneixem (més enllà d'algunes aproximacions lleugeres) l'impacte que tenen sobre la població juvenil i en els seus entorns comunitaris, i no n'hem fet anàlisi global com a agents multiplicadors i consolidadors de polítiques de joventut.

Les xarxes, per ser enteses i concebudes com a tals, necessiten concreció física (un cens, una base de dades, un estudi, una plataforma de difusió pública, una anàlisi), necessiten lligams que posin en relació cadascun dels seus components, entesos com a nodes que recullen i irradien al mateix temps informació valuosa, necessiten serveis que n'articulin l'existència (plataformes de relació i d'intercanvi, sistemes de cooperació i suport mutu, iniciatives de consultoria i assessorament, repositoris d'informació i documentació, ajuts periòdics) i necessiten programes concrets que n'explotin els potencials, que en desenvolupin les utilitats i que explorin possibilitats d'innovació (programacions compartides, serveis mancomunats, projectes territorials, formes d'intercanvi, programes de recerca, formacions continuades dels seus professionals o integrants). Els cal, finalment, reconeixement i visibilitat pública.

Els elements de la xarxa hi són. Però no comptem, per ara, amb els llaços i mecanismes que les facin operatives com a sistemes organitzats de servei. Cadascun dels elements de la xarxa presten servei en el seu àmbit territorial, però la seva funcionalitat finalitza allí on poden arribar els seus recursos i capacitats individuals. Només en escasses ocasions poden aprofitar els beneficis d'un veritable sistema de relacions, l'efecte multiplicador de la cooperació i la millora del rendiment i l'eficiència que podria suposar un model de recursos compartits. Afortunadament, el material de què disposem en origen (professionals, equipaments, serveis, programes, organitzacions) és significatiu i prou ric, però cal activar-lo per obtenir-ne un rendiment que sigui proporcional a la seva dimensió. Hi ha camp per córrer i molta feina per fer.

El sector professional, els equipaments juvenils, els serveis i programes de lleure i les organitzacions conformen una potent xarxa juvenil però que cal activar per millorar el rendiment.

Les competències

Joventut és una competència exclusiva del Govern de la Generalitat, el qual hi dona compliment legislant, impulsant el coneixement, la recerca i la planificació en l'àmbit nacional, coordinant l'acció transversal dels diferents departaments de l'executiu, garantint la interlocució i participació dels diferents agents socials i institucionals, desplegant línies de suport i impuls a les polítiques locals, establint un model general d'intervenció i proposant pautes tècniques als i a les professionals que estenen la seva actuació arreu del territori. La concreció quotidiana i en proximitat de les polítiques de joventut correspon als municipis, els quals, en exercici de la denominada autonomia local, tenen cura de qualsevol necessitat o interès de la seva ciutadania. Hem vist que hi ha un consens consolidat sobre el paper prevalent de l'actuació local a l'hora de desplegar les actuacions en proximitat, els espais de participació i d'interlocució, els serveis d'acompanyament i les programacions que doten d'oferta educativa, formativa, cultural, artística, solidària i de qualsevol àmbit que susciti potencialment l'interès de la gent jove.

En el món local hem d'incloure l'actuació dels consells comarcals, a través dels quals el Govern articula xarxes de suport, d'informació i orientació juvenil, i les diputacions provincials. Quan ens hem referit a l'actuació municipal hem destacat que hi ha una consciència generalitzada sobre l'absència de recursos suficients per desplegar serveis, programacions i actuacions en proximitat que puguin atendre la totalitat o un percentatge significatiu de les persones joves de cada territori. Els consells comarcals i les diputacions actuen tot sovint com a crossa per ajudar a suplir aquestes mancances i tenen un paper realment significatiu quan es tracta d'establir relacions

de cooperació intermunicipal, facilitar eines pràctiques d'aplicació directa damunt del territori i donar suport tècnic al cos de professionals que desenvolupa la seva feina des dels ajuntaments.

Al voltant del món local, per tant, hi ha com a mínim tres agents amb la funció de promoure i facilitar l'actuació dels ens municipals en matèria de joventut. En primer lloc el Govern, amb la seva funció articuladora del sistema; els consells comarcals en segon terme, que territorialitzen una part de les competències del govern autonòmic i estableixen o promouen relacions de xarxa, i les diputacions com a tercera instància, que poden desplegar programes de suport directe, incidint tant en la prestació de serveis com en la planificació i la programació, com en l'acompanyament en la tasca professional dels equips tècnics municipals.

Entre aquests tres agents, però, hi ha una diversitat notòria de relacions que no depenen d'un model definit o planejat, sinó d'elements circumstancials i de les voluntats polítiques dels titulars de les institucions que en cada moment les regeixen. El Departament de Drets Socials de la Generalitat estableix, a través de la Direcció General de Joventut, acords programa que vinculen consells comarcals i ajuntaments dels municipis que n'ostenten la capitalitat per garantir el desplegament bàsic d'una xarxa de serveis d'informació, orientació i assessorament en aspectes essencials de les condicions de vida de les persones joves. L'ocupació, l'habitatge, la mobilitat i la salut són els eixos en què se centra habitualment l'actuació d'aquesta xarxa de serveis que, molt significativament, es denomina Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil. Les capçaleres comarcals de la xarxa es completen amb els serveis d'informació locals, desplegats a criteri i segons la capacitat

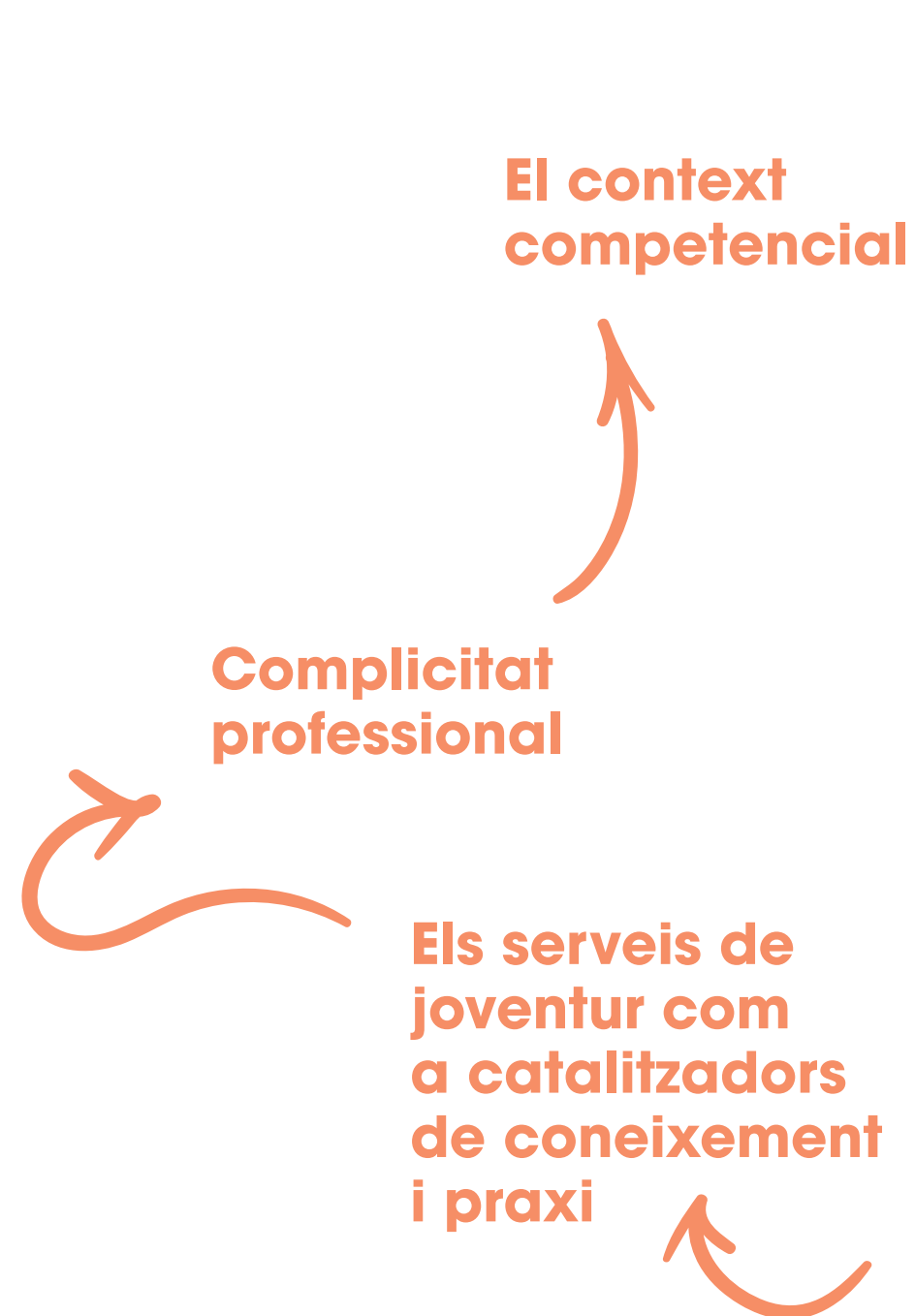
desigual dels municipis. Els consells comarcals, al seu torn, promouen taules de coordinació territorial que en ocasions generen plans compartits entre diversos municipis, amb una acció específica, tot sovint, per a les localitats d'entorns geogràfics rurals o d'un nombre baix d'habitants. Tot i que és possible identificar dos o tres models d'actuació en aquest àmbit, la seva concreció pràctica depèn sempre de la voluntat i les capacitats de cada ens comarcal.

La tercera peça d'aquest mapa d'institucions públiques que incideixen en el desplegament local de les polítiques de joventut el juguen les diputacions. Tampoc no es treballa sota l'empара d'un acord o distribució genèrica de funcions, de manera que cadascuna d'aquestes actua segons les seves capacitats i criteris polítics i tècnics. Veurem més endavant que la singularitat de la Diputació de Barcelona li atorga un paper especialment rellevant en el seu àmbit territorial, que no té rèplica en les altres tres institucions provincials del país. En qualsevol cas, amb la funció genèrica de suport al món local, les diputacions faciliten ajuts tant a ens locals com comarcals, participen a discreció en taules territorials i són percebudes com un suport complementari a l'acció local, que en ocasions pot arribar a tenir un paper decisiu i en d'altres es limita a un acompanyament institucional, amb un ventall ampli de possibilitats entre els dos extrems.

La intervenció de cadascuna d'aquestes administracions en els diferents nivells territorials en els quals actuen dibuixa un mapa desigual en el conjunt de Catalunya pel que fa a la incidència en el món local. En termes generals no es perceben en l'actualitat contradiccions de criteri ni interferències que entorpeixin la tasca de cap d'aquestes en els diferents contextos en què poden o decideixen actuar.

Però és fàcil detectar mancances pel que fa a les relacions interinstitucionals. El treball de cadascuna d'aquestes es realitza en paral·lel al de les altres, sense coneixement previ de les línies d'actuació de la resta, fins i tot quan la intervenció té lloc en un mateix territori. En un context en què l'escassetat de recursos i la necessitat de reforçar les capacitats tècniques és una evidència compartida per tothom, és significatiu que no existeixin acords ni tan sols d'intercanvi estable d'informació, de presència acordada i simultània en taules de treball i, més enllà d'això, de programes d'actuació. L'optimització de recursos disponibles, l'eficàcia dels respectius plans d'actuació i la complementarietat de les capacitats de cadascuna de les institucions farien recomanable un model, pacte o acord de treball interinstitucional per garantir una atenció mínima i raonable en el territori.

En el món local hem d'incloure l'actuació dels consells comarcals, a través dels quals el Govern articula xarxes de suport, d'informació i orientació juvenil, i les diputacions provincials.

Singularitats dels serveis de joventut

Singularitats dels serveis de joventut

Els serveis de joventut són un agent molt significatiu en la implantació i el desplegament de polítiques de joventut a Catalunya, que va força més enllà del que aparentment correspondria a una diputació provincial. La seva influència supera de llarg la que es desprèn estrictament de les competències lligades al suport al món local i, fins i tot, de la seva capacitat econòmica. És una referència de caràcter tècnic, que no només acompanya, sinó que impulsa el desenvolupament professional, i esdevé un mirall que mostra amb força precisió mancances i potencials. El seu model de suport a les polítiques de proximitat és observat i tot sovint imitat, i esdevé prescriptora no només per a municipis del seu entorn territorial, sinó per al conjunt de Catalunya i amb no poca incidència en altres comunitats autònomes de l'Estat.

Aquesta dimensió, que supera els límits geogràfics de les seves teòriques atribucions, es reflecteix bé en les expectatives que es generen al voltant de les seves jornades tècniques, en les ofertes formatives i, molt especialment, en les publicacions que periòdicament produeix.

Sense entrar a valorar si aquest paper és buscat o si simplement emana de la coherència i solidesa de la seva activitat, el fet és que cal constatar-lo, i no seria raonable projectar els seus plans de futur sense tenir-lo en compte. En aquesta part del document, seguim contextualitzant l'entorn en el qual s'han de desplegar les polítiques locals de joventut, en aquest cas explicitant les singularitats que han atorgat a la Diputació de Barcelona i als seus serveis de joventut aquest rol destacat.

El context competencial

Les polítiques de la Diputació de Barcelona en els àmbits sectorials en els quals intervé tenen un pes relatiu molt rellevant fins i tot si les comparem amb les de les administracions que en tenen la competència dominant. Els serveis de joventut ha tingut un paper destacat en el desplegament de les polítiques de joventut en l'entorn local de la seva demarcació, oferint suport i, fins i tot, impulsant les iniciatives municipals en aquest àmbit. Es pot resseguir el seu paper referencial pràcticament des del desplegament inicial de les polítiques de joventut a mitjan anys vuitanta del segle passat, i ha estat una eina de suport constant per als responsables tècnics i polítics dels municipis, pràcticament sense interrupció. Els serveis de joventut ha generat coneixement de manera continuada, concretat tot sovint en publicacions que, significativament, han estat referència tècnica molt més enllà dels límits de les comarques barcelonines. Ha proposat pautes d'intervenció i ha estat escenari pràctic de trobades professionals periòdiques que han contribuït a consolidar Joventut com a àrea específica d'intervenció en l'administració pública.

Però la singularitat és causa, en part, de desequilibri, perquè no costa gens constatar que l'acció dels serveis de joventut no té equivalent en les comarques de la resta de Catalunya, i les diferents fórmules de suport que ha generat i consolidat per als municipis barcelonins no s'han desplegat amb la mateixa intensitat enllà dels seus límits. L'aproximació al territori i l'actuació com a xarxa és un dels àmbits que, com a repte, cal reforçar per al conjunt del país. A banda de la necessària disposició de recursos per realitzar aquesta tasca, resulta evident que l'experiència acumulada i el model generat per l'actuació dels serveis de joventut és un actiu ben rellevant.

En aquest sentit, semblaria que la necessitat d'establir acords de desplegament coordinat de polítiques en l'àmbit local entre el Govern de la Generalitat i la Diputació de Barcelona quedaria perfectament justificada com a simple constatació de la realitat. En l'actualitat, les dues administracions coordinen algunes actuacions, intercanvien informació amb alguna freqüència i es consulten recíprocament per a determinades actuacions. Però no hi ha línies de treball desenvolupades en comú, no hi ha acords de desplegament conjunt damunt del territori i no hi ha propostes conegudes d'integració de serveis i recursos que arribin des de les dues bandes.

Des d'un altre punt de vista, la intervenció dels serveis de joventut en determinats àmbits reforça línies de treball que, més enllà de les competències, són pròpies de la Direcció General de Joventut. El treball intens en l'estudi i la definició dels equipaments juvenils, l'articulació pràctica de xarxes de relació entre professionals, l'edició i la difusió de materials tècnics al voltant de determinades temàtiques que són objecte prioritari d'intervenció dels serveis d'informació i orientació o el suport econòmic a la diagnosi i planificació de polítiques locals són només algun dels exemples de línies de treball dels serveis de joventut que contribueixen clarament a desplegar el Pla Nacional de Joventut de Catalunya (PNJC) i a reforçar criteris i valors que li són propis. Des d'aquest punt de vista, un acord de cooperació i complementarietat amb els serveis de joventut no només no seria perjudicial per a l'actuació del Govern en matèria de joventut, sinó que contribuiria a millorar-ne l'eficàcia i a consolidar-ne la implantació.

Singularitats dels serveis de joventut

La capacitat econòmica dels consells comarcals, d'altra banda, és limitada, i la seva autonomia de gestió queda reduïda molt majoritàriament als fons que pot rebre per a programes específics des del Govern. En aquest sentit, la seva funció com a articuladora de les polítiques de joventut damunt del territori té limitacions clares, amb l'afegit que la diferent capacitat d'aportació de recursos propis de cada consell genera una situació molt significativa de desigualtat territorial en la prestació de serveis. Un fet que ve a confirmar aquesta situació és que, amb tota naturalitat, diversos consells comarcals aprofiten i reclamen les línies de suport dels serveis de joventut.

La capacitat singular de la Diputació de Barcelona d'intervenir amb programes d'eficàcia directa damunt del territori, en suport als municipis, no té paral·lel a la resta del país. Al marge de les valoracions que es pugui fer sobre la idoneïtat o no de reproduir aquest model d'intervenció a través de les diputacions o de qualsevol altre mecanisme, semblaria raonable establir acords que aprofitessin la singularitat de la Diputació de Barcelona per racionalitzar la intervenció sobre el territori. Els serveis de joventut, per exemple, podria tenir un paper destacat, en coordinació i cooperació amb el Govern, en la implantació del PNJC en el seu àmbit territorial, i en l'articulació de xarxes de serveis professionals que complementin i reforcin el desplegament habitual de la Direcció General de Joventut. La suma dels recursos d'una i altra institució podria facilitar, fins i tot, l'exploració d'actuacions conjuntes que, com a espai de laboratori o d'innovació, apliquessin programes pilot en àmbits determinats, per estudiar-ne l'eficàcia i el potencial, amb la intenció de traslladar-los posteriorment a la resta del territori per mediació de les xarxes pròpies de la Direcció General de Joventut.

En tot cas, i sigui quin sigui el contingut o el nivell de relació, la realitat territorial de les polítiques de joventut fa recomanable, des d'un punt de vista objectiu, coordinar i articular en programes unificats els recursos disponibles, entre altres raons, perquè sempre són menors que els desitjables o necessaris.

Complicitat professional

És especialment rellevant constatar que els serveis de joventut han tingut tradicionalment un paper de defensa del sector professional. No sempre s'ha expressat públicament i de manera explícita aquesta intenció, però els catàlegs de serveis als municipis impulsats pels serveis de joventut han actuat a la pràctica com a suports quotidians per al grup de professionals que afronten en el seu dia a dia innumbrables dificultats pràctiques. Les valoracions que, invariablement realitzen el col·lectiu de professionals de joventut dels municipis dels serveis de joventut, són positives. Elogien l'accessibilitat dels referents territorials dels serveis de joventut, la voluntat d'atendre consultes en qualsevol matèria que afecti la seva pràctica professional, la capacitat d'adaptació dels seus serveis i ofertes formatives a les peticions que els realitzen i l'existència de mecanismes, simples però àgils, que faciliten el contacte i la relació entre tècnics de diferents municipis. Sense poder afirmar que els mecanismes relacionals impulsats pels serveis de joventut constitueixen una xarxa professional, no és agosarat afirmar que s'hi assembla força.

En un altre sentit, l'acció quotidiana dels serveis de joventut permet també prendre el pols de les mancances del sector professional. Les peticions de suport, les demandes de formació i les consultes permeten fer una diagnosi lleugera però prou aproximada

d'algun dels reptes pendents del sector, més enllà de les mancances de tipus material. En destaquem aquí dues perquè tenen a veure amb el paper que potencialment ha de poder tenir els serveis de joventut en la promoció de les polítiques locals de joventut.

Es constata que els serveis de joventut, més enllà dels suports pràctics que ofereix al col·lectiu de professionals que desplega la seva activitat en el territori, actua com a prescriptora. Les propostes, les pautes, els criteris i els models d'actuació que promou l'oficina tenen crèdit com a arguments de defensa del sector. En ocasions davant dels responsables polítics de joventut i en ocasions davant del conjunt del consistori, els projectes o les opcions tècniques validades pels serveis de joventut tenen més possibilitats de prosperar. Però aquesta realitat no deixa de ser, en certa manera, un miratge. Els serveis de joventut actua, també en certa manera, com a catalitzador del coneixement professional derivat de la praxi quotidiana dels tècnics de joventut. El coneixement del territori, dels municipis, dels projectes i serveis aplicats permet a l'oficina generar arguments i propostes que no són altra cosa, en essència, que una traducció formal del criteri tècnic dels professionals. És per això que la defensa que fan els serveis de joventut de determinats projectes i models és habitualment ben rebuda i agraïda pel cos de professionals. Però en el fons expressa una mancança: la dificultat del sector professional per transformar en coneixement i models d'intervenció la seva praxi quotidiana, molt sòlida però poc formalitzada. Que els serveis de joventut usin les seves xarxes de relació professional com una eina per animar els mateixos tècnics especialitzats a formular per si mateixos els criteris amb què treballen és una oportunitat interessant. Podríem, en certa manera, entendre els serveis de joventut com

un catalitzador del coneixement pràctic de les persones professionals de joventut.

La segona mancança professional que podem observar gràcies a la relació dels serveis de joventut amb el sector té a veure amb la dimensió estratègica de les polítiques de joventut. La dedicació intensa al treball quotidià sobre el territori i en relació directa amb les persones joves no permet que els responsables tècnics de joventut dels municipis desenvolupin aquells aspectes que objectivament haurien de situar les polítiques de joventut en el centre de les prioritats de desenvolupament local, conferint, per tant, el caràcter d'estratègiques les seves actuacions. Els professionals de joventut viuen habitualment com una servitud necessària però molesta la necessitat de programar, planificar i desenvolupar una visió estratègica de la seva tasca en el marc de l'acció municipal. Una visió més àmplia de les dificultats del sector podria dur a la conclusió que una manera adequada de combatre-les seria estudiar i promoure les connexions de l'acció quotidiana de Joventut amb els elements que definiran en un futur a mitjà o llarg termini la viabilitat dels plans de desenvolupament global dels municipis.

No es tracta només de facilitar el domini dels rudiments tècnics i metodològics de l'elaboració de projectes i propostes de planificació, sinó de facilitar coneixements bàsics en matèria de promoció econòmica, de relacions laborals i empresarials o de desenvolupament urbanístic, per posar tres exemples aparentment molt allunyats de la quotidianitat d'una política de joventut. Díficilment l'etiqueta «estratègica» recaurà en una política de joventut si no es disposa de la capacitat teòrica i pràctica d'incorporar-la com a ítem essencial en un pla de desenvolupament local. Cal abandonar

Singularitats dels serveis de joventut

les afirmacions retòriques al voltant de la importància de les persones joves per al futur dels municipis i passar a concrecions clares, que puguin traduir-se en mesures precises i quantificades d'un pla que determini les prioritats de la gestió pública del municipi. Per fer-ho és necessari, primer, que el conjunt de professionals que tenen al seu càrrec les polítiques de joventut tinguin un domini mínim de la planificació estratègica aplicada al conjunt del municipi i, després, que siguin capaços d'incidir en les àrees que tradicionalment ocupen les prioritats de gestió pública (promoció econòmica, urbanisme, ocupació, etc.). Aquesta capacitat, que podríem definir com a dret d'ingerència i a la qual ens referirem de manera explícita més endavant, ha de permetre introduir entre les prioritats municipals línies d'actuació adreçades específicament a les persones joves. I per fer-ho, el cos de professionals de joventut ha de millorar les seves capacitats a l'hora de debatre i d'argumentar al mateix nivell que professionals d'altres àrees.

Els serveis de joventut podrien fer ús de la seva capacitat prescriptora per impulsar entre les i els professionals de joventut línies de formació o capacitació en relació amb la planificació estratègica.

Els serveis de joventut com a observatori de la realitat local

La praxi de les polítiques de joventut es fonamenta en bona part en una activitat acadèmica i de recerca remarcables, que genera un volum considerable d'estudis, de publicacions i d'anàlisis de naturalesa diversa sobre la joventut. Podem assegurar que disposem d'un coneixement de la realitat juvenil detallat, renovat i actualitzat amb

periodicitat elevada i que motiva espais de reflexió d'una riquesa notable. Tres grups de recerca acadèmica, com a mínim, treballen a Catalunya de manera estable en l'estudi de la joventut, amb projectes d'abast internacional i amb una vinculació prou rellevant amb els agents que protagonitzen l'execució quotidiana de les polítiques de joventut. Les diagnosi prèvies a l'elaboració de plans plurianuals d'actuació, d'altra banda, s'han consolidat com una pràctica habitual en la gran majoria de municipis que es doten d'aquests instruments de programació. De fet, un dels reptes clàssics i no ben resolt del sector és trobar la manera adequada de traduir en models d'intervenció i mesures concretes les conclusions a què arriben amb profusió de detall la literatura acadèmica i els reculls estadístics que miren de descriure les condicions de vida de la gent jove.

Però potser és justament a causa, en part, d'aquesta assignatura pendent de la praxi professional, que es pot constatar també fàcilment que hi ha una àrea de coneixement que no participa d'aquesta dinàmica consolidada d'estudis i de recerca. Disposem de poques referències sòlides que facin anàlisi de l'aplicació pràctica de polítiques de joventut, i el monitoratge rigorós dels programes d'intervenció de proximitat, aplicats lògicament en realitats locals, és absent de la majoria de municipis. Aquesta mateixa mancança es tradueix en una dificultat clara per censar equipaments, serveis, professionals i programes, i trobem dificultats remarcables a l'hora de fer-ne classificació, d'identificar models i de contrastar i validar mètodes de treball. Els treballs de prospecció o recerca en aquests àmbits són puntuals, apareixen isolats en el temps i rarament ofereixen referències útils per al desplegament de polítiques concretes.

En contrast amb aquest dèficit de coneixement pel que fa a la praxi de les polítiques de joventut en entorns de proximitat, hem de remarcar novament que una de les característiques dels serveis de joventut més ben valorades per part dels professionals municipals és la seva capacitat d'incorporar com a pròpies les necessitats de les polítiques locals de joventut. L'oficina rep quotidianament consultes i peticions de suport que esdevenen, a la pràctica, informació valuosa per diagnosticar l'estat del sector. Més enllà de si les mesures aplicades són eficaces o no per atendre les necessitats, la simple recepció de les peticions i la valoració de les línies de suport es converteixen en arguments essencials per obtenir una visió evolutiva de les realitats locals.

L'oficina expressa la voluntat permanent de ser sobre el territori, de participar en les taules comarcals de joventut, de visitar els municipis, els equipaments i els projectes que s'hi desenvolupen i de recollir informació pràctica a partir de la qual es configura el seu catàleg de serveis.

A banda de les valoracions dels serveis prestats, aquesta recollida d'informacions sobre el territori no està formalitzada ni sistematitzada, però constitueix un dels valors essencials de la seva feina. Probablement el seu defecte més clar és justament la falta de sistematització, però és innegable que existeix una voluntat explícita de permeabilitat, per facilitar i promoure l'expressió del territori a través dels seus responsables tècnics i polítics.

La informació recollida i l'anàlisi que se'n pugui desprendre és, lògicament, un actiu essencial per dissenyar les polítiques de suport concretes als municipis. Però, més enllà d'aquesta utilitat evident, resulta significatiu que tot aquest coneixement pràctic del

territori no es formalitzi amb voluntat analítica. Veurem que, probablement, aquesta tasca no s'ha plantejat fins al moment per falta de recursos adequats. Però, sigui quina sigui la raó, és constatable el desaprofitament d'un cabal d'informació molt valuós. És possible que, sense tenir-ne una consciència clara, els serveis de joventut tinguin a les seves mans un observatori de les polítiques locals de joventut en potència.

En aquest punt cal remarcar que la Diputació de Barcelona disposa, en la seva globalitat, de diversos instruments de coneixement i d'anàlisi de la realitat municipal que tenen un valor extraordinari com a eina de suport als mateixos ajuntaments. Les seves fonts són usades habitualment i amb profusió per investigadors de realitats locals concretes, i són referència per a qualsevol prospecció o estudi que vulgui incidir en entorns territorials concrets. Aquestes eines, però, no tenen en compte d'una manera explícita l'especificitat de la població juvenil, i encara menys de les polítiques locals de joventut.

Proposar que els serveis de joventut desenvolupin un observatori propi de les polítiques locals de joventut pot semblar excessiu, però potser no ho seria tant si es produís una adaptació o prolongació de dispositius de coneixement i d'anàlisi ja existents a la Diputació de Barcelona per abastar l'àmbit de coneixement propi de les polítiques de joventut.

És necessari també esmentar l'Observatori Català de la Joventut, que actua com a referència per a les polítiques de joventut a Catalunya des de l'Agència Catalana de Joventut. Però també en aquest cas, hem de constatar que, malgrat l'existència d'estudis i de consultes concretes que han intentat conèixer l'afectació local de diferents

Singularitats dels serveis de joventut

elements o circumstàncies que incideixen en la vida de les persones joves, no compta amb dispositius estables de recollida, d'estudi i anàlisi de la intervenció municipal en matèria de joventut.

En aquest context, entendre els serveis de joventut com una plataforma de suport directe a les realitats locals que té l'ambició de conèixer-la amb detall per ajustar les seves propostes a les necessitats pràctiques, pot convertir-se en una oportunitat.

Endreçar, formalitzar i programar aquesta recopilació d'informació sobre el territori i desenvolupar un model d'anàlisi orientat a obtenir conclusions pràctiques que es puguin traduir en respostes o solucions a les necessitats identificades són els passos següents en l'evolució lògica de les polítiques de joventut aplicades per la Diputació de Barcelona.

Els serveis de joventut disposen en potència d'eines d'aproximació i de coneixement a les polítiques locals de joventut i, al mateix temps, podem constatar l'existència d'un buit en el tractament i l'anàlisi d'aquest àmbit per part dels serveis d'estudis de la Diputació de Barcelona i del Govern de la Generalitat. Una oportunitat i un buit a omplir.

Els serveis de joventut com a catalitzadora de coneixement i praxi

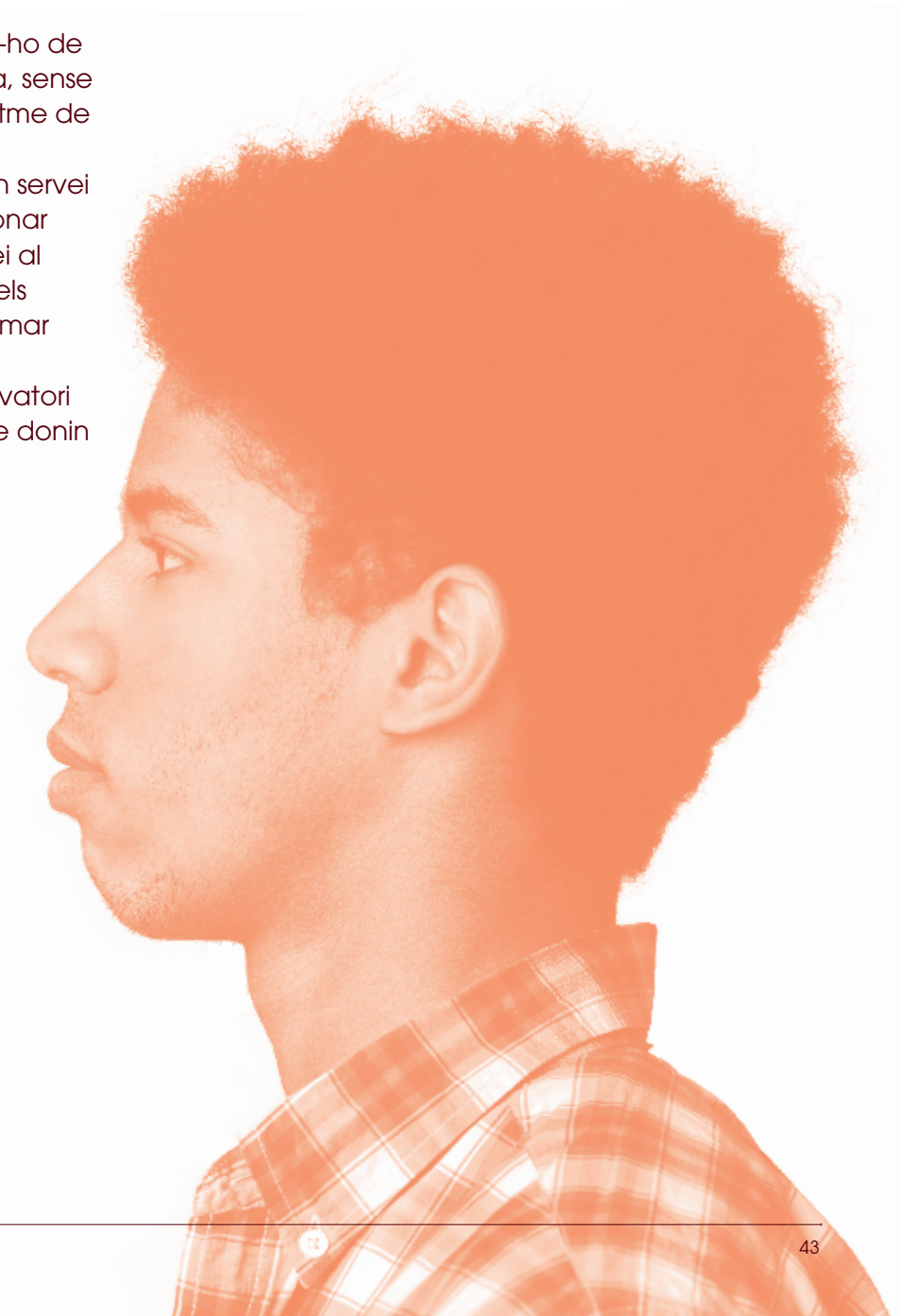
És possible detectar bones pràctiques en gairebé tots els àmbits d'intervenció propis d'una política de joventut local. El recorregut pràctic de la majoria de línies d'intervenció justificaria la formulació de models de treball basats en evidències que es podrien recollir en diversitat de municipis, en contextos i

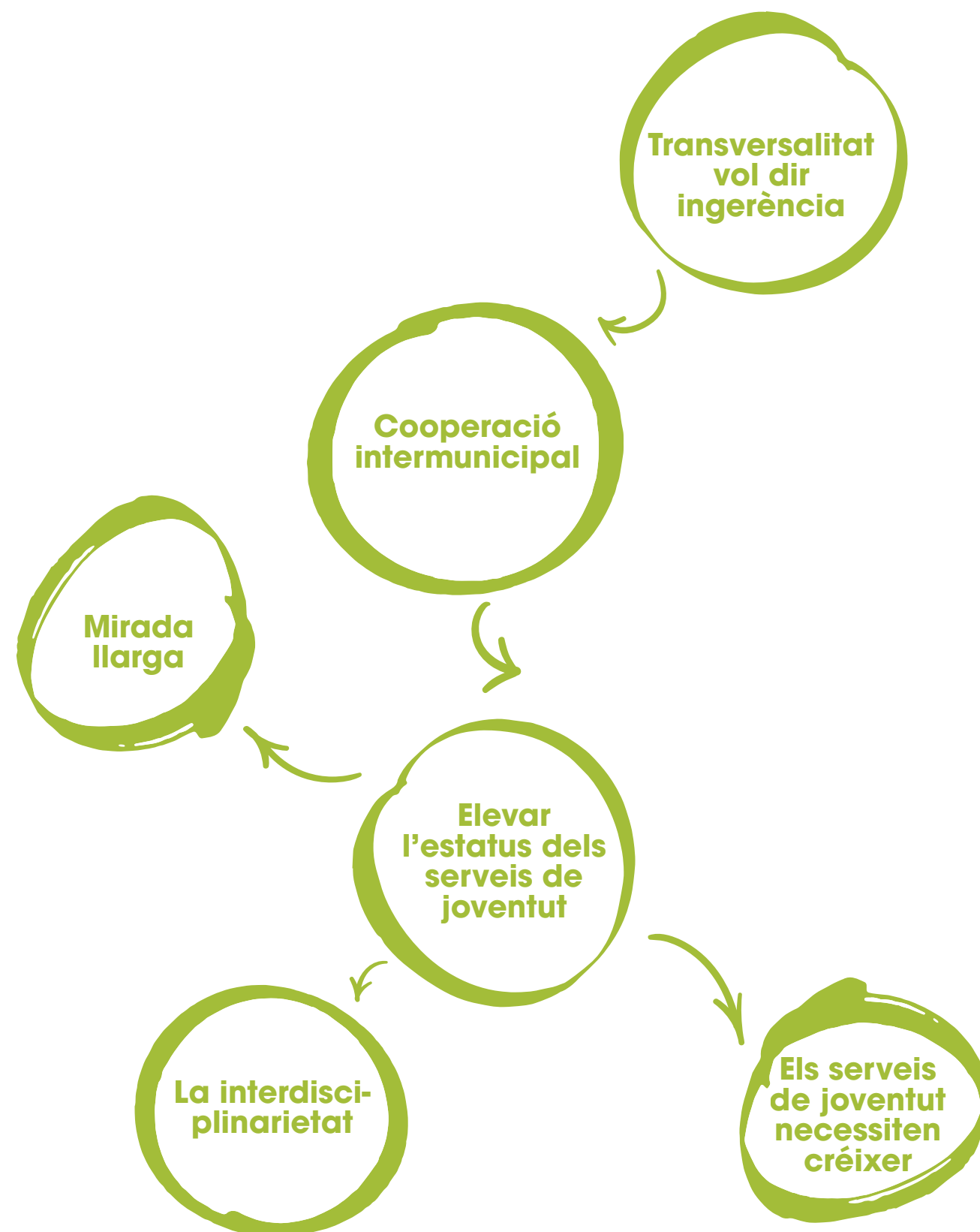
realitats diversos. Tanmateix, un dels dèficits del col·lectiu professional rau justament en l'escassa conceptualització dels mètodes d'intervenció que s'han anat aplicant i modulant al llarg del temps en el món local.

El conjunt de característiques que singularitzen l'actuació dels serveis de joventut i que hem anat descrivint fins aquí tenen com a element comú que es basen en el contacte continuat amb la praxi local de les polítiques de joventut. Les propostes d'intervenció busquen explícitament donar resposta a necessitats formulades pels agents del territori però, al mateix temps, es construeixen en base a l'expertesa d'aquests mateixos agents. Podem dir que, paradoxalment, bona part de les respostes que ofereixen els serveis de joventut a les persones professionals de joventut es basen en l'observació continuada de les dinàmiques i projectes aplicats arreu del territori. El coneixement que acumula i projecten els serveis de joventut és deutor de la capil·laritat de la seva intervenció, que és capaç d'arribar al detall de les actuacions desplegades en municipis de tota mida i característiques. En certa manera, els serveis de joventut supleixen la dificultat del cos de professionals de formular models de treball basats en la praxi. Observa la intervenció en els contextos de proximitat, en recull resultats, n'identifica mancances i potencialitats, pren decisions sobre la idoneïtat de determinades línies d'actuació a partir de les evidències recollides, i ofereix als municipis i als seus professionals ajuts, serveis i sistemes d'acompanyament basats en la praxi professional del conjunt del col·lectiu.

Els serveis de joventut capitalitzen l'expertesa tècnica aplicada sobre el territori, actua com a catalitzadora del coneixement pràctic dispers pel territori, i el fa cristal·litzar en mesures i sistemes d'ajut concrets que

retornen al món local de manera ordenada, integrats en un sistema lògic o pla d'actuació i d'atenció a la joventut. Aquesta lògica de treball garanteix l'alineament dels sistemes d'ajut amb les necessitats concretes del territori i reforça el col·lectiu professional com a xarxa. En qualsevol cas, identificar aquesta manera de treballar ha de ser només el primer pas per potenciar-la i fer-la més ambiciosa. En base a aquesta mecànica és possible plantejar com a repte la ideació sistemàtica de prototips que donin resposta a les demandes i necessitats del territori. Fer-ho de manera explícita, volguda i sistemàtica, sense confiar-ho tot a la inèrcia de l'actual ritme de treball, implica, altre cop, prendre la decisió política i tècnica de posar en servei una unitat tècnica especialitzada a donar concreció a aquesta voluntat de servei al territori. Cal, essencialment, disposar dels recursos humans necessaris per programar la creació continuada i periòdica de prototips, en base al treball d'un observatori de les polítiques locals de joventut, que donin resposta a les demandes i necessitats dels ens locals.

Claus per a una nova època

Claus per a una nova època

Havent descrit el context en el qual s'han de desplegar les polítiques de joventut en l'actualitat i en una projecció a curt i mitjà termini, i després de valorar la manera com l'actuació dels serveis de joventut atén les necessitats detectades o demandades des del territori, podem establir quins són els elements clau que han d'ajudar a configurar l'actuació de la Diputació de Barcelona en matèria de joventut durant els propers anys.

La informació recollida convida a pensar que s'ha culminat, o que som molt a prop de fer-ho, un període durant el qual les lògiques de l'administració portaven a desplegar serveis per atendre les necessitats més rellevants de la població tot produint millores o creixements pausats en els recursos disponibles, establint amb claredat un ordre de prioritats. Hem pogut comprovar, d'altra banda, que un dels efectes evidents de l'emergència sanitària de la pandèmia, encara present, ha sigut la visualització d'un seguit de crisis acumulades o combinades que probablement ja patíem en estat latent i que ara han aflorat amb una especial cruesa. En aquest context, els ritmes de creixement i l'adaptació a les necessitats socials amb què hem governat fins ara les nostres actuacions no permeten cobrir o atendre de manera raonable les innumbrables disfuncions socials amb què ja convivim.

Si fixem el focus en el nostre àmbit d'intervenció, veiem que el topall per a la política de joventut desplegada per la Diputació de Barcelona és en l'actualitat el que ve determinat pels recursos que hi destina, i podem aventurar com a conclusió provisional que amb els instruments de què es disposa en l'actualitat és difícil anar més enllà. Fent una interpretació positiva d'aquesta circumstància, podem afirmar que s'ha fet un ús intensiu dels recursos habilitats i que se n'ha obtingut un nivell d'aprofitament més que rellevant, fins al punt que n'hem esgotat la capacitat. En la banda contrària, però, podríem dir també que la lògica tècnica i metodològica seguida fins al moment ha exhaurit ja la seva capacitat d'aprofundiment i de creixement amb les disponibilitats actuals, i que li queda molt poc recorregut si no hi ha un canvi substancial, que afecti tant la naturalesa dels instruments tècnics a usar com el volum de recursos que hi són destinats.

Donar continuïtat a la lògica actual de treball, valorada en termes generals com a molt positiva, implica, per tant, la necessitat de produir transformacions rellevants. Cal posar les bases d'una nova època per a les polítiques de joventut de la Diputació de Barcelona. És en aquests termes que establim vuit elements que es poden entendre com a conclusions de l'anàlisi realitzada o com a claus en què s'ha de fonamentar aquesta nova època.

- **Mirada llarga**
- **La precarietat i la vulnerabilitat es normalitzen**
- **Transversalitat vol dir ingerència**
- **Eleva l'estatus dels serveis de Joventut**
- **La proximitat és la manera**
- **La interdisciplinarietat**
- **Els serveis de joventut necessiten créixer**
- **Cooperació intermunicipal**

Mirada llarga

Hem parlat d'una multiplicitat de crisis per definir la situació que ens deixa la pandèmia com a herència. Els qüestionaments sobre els models de governança, l'increment de les desigualtats socials i la constatació que el sistema econòmic predominant compromet la sostenibilitat ens podrien dur a pensar fins i tot en una crisi sistèmica. No és la pretensió d'aquest document especular sobre aquestes qüestions en l'àmbit global, però sí que vol alertar sobre la profunditat de l'afectació d'aquestes noves circumstàncies en les condicions de vida actuals de les persones joves, i molt especialment en les seves expectatives de futur.

Les dificultats que avui ja han d'afrontar les persones joves i les que són previsible a curt i mitjà termini són d'una gran profunditat, i les respostes necessàries per atendre-les amb alguna pretensió d'eficàcia s'han de projectar amb un horitzó de temps generós. No és raonable pensar que en el termini temporal d'un mandat democràtic (quatre anys) serà possible revertir o disminuir substancialment les afectacions de tot tipus que amenacen la joventut en termes globals. Les mesures, siguin quines siguin, requeriran constància en l'esforç, continuïtat en el temps i coherència en els seus plantejaments. Avui ja comptem amb persones joves que gairebé no saben el que és viure en absència de crisi econòmica. No és una hipòtesi sinó una certesa que els *tempos* necessaris per aconseguir algun nivell d'eficàcia en les mesures per combatre les dificultats socioeconòmiques, culturals i de salut, s'allarguen més que no voldríem, i els indicadors sobre ocupació, accés a l'habitatge o salut mental, amb lleugers períodes de relaxament, es consoliden en xifres negatives almenys des de quinze anys ençà.

Per tant, la projecció d'una nova etapa en l'aplicació de polítiques de joventut en un àmbit territorial tan rellevant com ho és la demarcació provincial de Barcelona s'ha de concebre de manera que els seus objectius, els criteris en què es basa, les estratègies a través de les quals s'ha de desplegar i els programes i les mesures en què s'ha de concretar tinguin una validesa mínima de 10 anys.

Claus per a una nova època

La precarietat i la vulnerabilitat es normalitzen

Hem observat que la diversitat de crisis que s'han fet visibles durant l'esclat de la pandèmia no són noves i que responen a mancances o dificultats que ja existien i que només aconseguíem contenir mínimament amb dificultats. L'arribada de la pandèmia les ha incrementat i aguditzat i ens ha ajudat a prendre una nova consciència de la seva dimensió.

Un criteri essencial per a les polítiques de joventut ha estat sempre la necessitat de garantir-ne la universalitat. No s'adrecen de manera específica a col·lectius amb situacions de necessitat concreta perquè ja hi ha departaments sectorials de l'administració que tenen explícitament aquesta funció. En canvi, hem d'assegurar que l'atenció i acompanyament a les persones joves, en molts casos amb intenció preventiva, arriba a la totalitat del col·lectiu o a un percentatge substancial d'aquests.

Però en el nou context que estem descrivint, fins i tot aquest criteri general s'haurà de sotmetre a revisió. Les situacions de precarietat, les desigualtats i les afectacions emocionals i psicològiques tendeixen a generalitzar-se, afectant en nombre i percentatge creixents el col·lectius juvenils. L'afectació combinada d'una o de diverses d'aquestes circumstàncies fa que la proporció de joves que es troben en risc de vulnerabilitat sigui en molts àmbits i territoris superior a la dels que es troben situació de «normalitat».

Gairebé estem en situació d'assumir que la vulnerabilitat és una característica més de la condició juvenil, i que ens hi hem de referir amb caràcter general i no per identificar col·lectius en circumstàncies o entorns

determinats. Aquest canvi qualitatiu en la definició del que entenem per joventut és d'una importància enorme, no només des d'un punt de vista conceptual i de l'anàlisi sociològica, sinó pels seus efectes potencials en les polítiques que s'han d'adreçar a la gent jove.

És necessari, per tant, repensar i, si s'escau, redimensionar el volum i la proporció d'esforços destinats a cadascuna de les línies d'intervenció de les polítiques de joventut, perquè en cap cas no és pot obviar la nova realitat. Els mètodes d'intervenció, la formació del cos de professionals, el nivell de recursos i el grau de prioritat que s'atorgui durant els propers anys a atendre la nova vulnerabilitat del joves serà determinant a l'hora de garantir i mesurar les polítiques de joventut aplicades.

Hem d'assumir la vulnerabilitat com a una característica més de la condició juvenil i desenvolupar polítiques de proximitat transversals mitjançant el treball interdisciplinar.

Transversalitat vol dir ingerència

Tant el col·lectiu professional com les instàncies administratives compromeses amb el desenvolupament de les polítiques de joventut han sostingut sempre que tenen una naturalesa essencialment transversal, malgrat que gairebé mai no hem trobat mecanismes estables i eficaços per fer-ho de manera efectiva.

La distància entre aquest plantejament teòric i la seva aplicació efectiva, però, no ha estat un obstacle significatiu per a aquells municipis que han tingut la voluntat manifesta de desenvolupar polítiques de joventut. Han pogut desplegar els seus plans d'intervenció en solitari o amb espais molt tebis de coordinació, assumint les limitacions de recursos habituals en el sector i observant que el seu àmbit de treball quedava identificat en una posició força baixa en el nivell de prioritats de la seva institució. Però l'absència de transversalitat no ha estat habitualment una raó que frenés de manera especial les iniciatives en l'àmbit juvenil. Podem, en termes generals, constatar la inexistència de mecanismes eficaços de cooperació interdepartamental en la gran majoria de municipis, lamentem les oportunitats o sinergies que no s'aprofiten a causa d'aquesta mancança i constatem una i altra vegada que la cooperació transversal hauria de tenir un pes significatiu en qualsevol proposta metodològica rigorosa. Proclamem, en definitiva, que la transversalitat seria una manera òptima de treballar, però assumim que no està al nostre abast fer-ho possible i despleguem les polítiques de joventut per les vies possibles i disponibles, amb recursos propis.

En el nou context de vulnerabilitats i precarietats, però, la transversalitat no serà només una oportunitat desaprofitada, sinó que tendirà a convertir-se en un element indispensable per garantir la simple existència de les polítiques de joventut, ben enteses. La dimensió i la profunditat de les dificultats que caldrà afrontar en el futur immediat ja no deixen opció.

Atendre adequadament les persones joves amb un nivell d'eficàcia raonable serà cada cop més difícil si no actuem conjuntament amb la resta d'àrees que els destinen serveis i recursos. No només la necessària especialització en l'atenció de determinades problemàtiques farà necessària la participació d'altres àrees de treball, sinó simplement el volum. La transversalitat ja no serà una opció possible sinó que tendirà a convertir-se en una condició d'obligat compliment.

En aquest context de relacions interdepartamentals prendrà un relleu especialment important la capacitat dels departaments o de les àrees de joventut de fer valer els seus criteris i metodologies de treball. La transversalitat ben entesa endreça el trànsit de les relacions professionals en una vida de doble direcció. És per aquesta raó que allò essencial no serà que altres departaments puguin fer aportacions a programes propis o específics de joventut, sinó que el col·lectiu de professionals de Joventut tinguin reconeguda la capacitat d'intervenir en programes d'intervenció propis d'altres àmbits sectorials quan aquests afectin o s'adrecin a la població juvenil. Han de poder incidir, matisar, modificar o millorar les actuacions de les altres àrees per tal que atenguin adequadament l'especificitat de les persones joves. Descrivim, per tant, el dret d'ingerència com la capacitat dels departaments de joventut per adreçar-se a les altres àrees per incidir en la manera com

Claus per a una nova època

atenen la gent jove en un marc de relacions transversals recíproques. És especialment rellevant remarcar que el dret d'ingerència requereix coneixement i capacitació tècnica per part del col·lectiu de professionals de Joventut, però que implica, sobretot, decisió política.

Eleva l'estatus dels serveis de Joventut

En el marc de la nova centralitat que necessàriament hauran d'adquirir les metodologies de treball transversal, tal com remarcuem en la clau anterior, els equips professionals de Joventut hauran de maldar per aconseguir un major grau de reconeixement en els seus respectius contextos institucionals.

El treball transversal el podem definir també com a horitzontal, en un intent de visualitzar amb major claredat que la seva eficàcia es basa, entre altres factors, en la igualtat de tracte i de capacitat decisòria que han de tenir les diferents instàncies que hi participen. És així com la màxima expressió del treball transversal es concreta en l'aplicació de programes d'actuació dissenyats i produïts en origen per dos o més departaments sectorials. Això implica, com a poc, compartir i fer compatibles objectius i maneres de treballar diverses i, molt especialment, adaptar-se a cultures organitzatives diferents. Aquests processos de relació generen mixtures interessants, gràcies a les quals es podria dir, en certa manera, que es construeixen equips de treball nous, diferents dels dos (o més) que s'han trobat en origen per formar-lo.

Però la posició d'igualtat tècnica entre els components del nou equip no és possible si el punt de partida no és equiparable. Cal

dotar de prestigi tècnic i professional la gent que treballa en l'Àmbit de Joventut, cal situar el Departament de Joventut en una posició orgànica equiparable en reconeixement i nivell de responsabilitat al de la resta d'agents sectorials, i cal garantir que hi haurà un reconeixement de la validesa professional, a partir de la seva singularitat, dels criteris i de les metodologies pròpies de les polítiques de joventut.

Assolir aquesta posició qualitativa dependrà en gran manera i en bona lògica, de la capacitat efectiva de l'equip de professionals de Joventut de fer valer amb arguments i evidències l'eficàcia dels seus criteris professionals. Però és necessari, un altre cop, una actuació determinada i enèrgica des de les instàncies de decisió política per garantir que les posicions de partida són equiparables.

És en aquest context que una política clara de suport i prescripció d'una institució com la Diputació de Barcelona pot convertir-se en un argument de pes, determinant per tal que molts municipis reubiquin la posició relativa dels seus departaments de joventut per dotar-los de major reconeixement i per elevar la posició de les seves propostes d'intervenció en l'escala de prioritats del consistori.

La proximitat és la manera

Per fer front a les dificultats que sotgen les persones joves calen mesures de Govern en l'àmbit autonòmic i estatal, tant per raons competencials com per la dimensió dels recursos necessaris. Però també sabem que l'eficàcia de les actuacions adreçades a les persones joves depèn en gran manera de la recepció que en facin, lligada als seus estats emocionals, al seu bagatge

educatiu, al pes i a la influència del seu entorn residencial i familiar i, en termes generals, a tots els aspectes de caràcter personal que condicionen la seva capacitat de socialitzar i d'integrar-se de manera raonable en la comunitat.

Tenim, així doncs, la necessitat d'articular grans polítiques de país per mobilitzar els recursos adequats per arribar a la totalitat de la població juvenil i, sabem, al mateix temps, que les mesures dissenyades a l'engròs tenen una escassa capacitat de penetració en la quotidianitat dels nostres usuaris si no hi ha mecanismes que en garanteixin l'accessibilitat. L'equilibri entre aquestes dues dimensions de les polítiques de joventut és una de les claus bàsiques per desplegar-les amb èxit. Ni l'una ni l'altra són obviabls, però cal acordar l'encaix entre elles per no perdre les virtuts potencials de totes dues.

Malgrat aquesta interdependència necessària entre les dues dimensions descrites, la que queda habitualment descavalgada de l'acció pública és la que fa necessari el treball de proximitat amb les persones joves. No cal defensar amb gaire profusió el volum pressupostari necessari per a les mesures de caràcter governamental, entenent que s'adrecen a una gran massa de població. En canvi, però, s'accepta amb molta més dificultat que no es pot garantir la capillaritat d'aquests recursos damunt del territori si no hi ha una dotació de recursos humans significativa, qualificada, distribuïda arreu del país a partir de barems demogràfics, actuant amb criteris metodològics propis i mesurant la seva eficàcia amb indicadors més qualitatius que no pas quantitatius. Parlem, lògicament, de les polítiques locals de joventut.

Les grans partides pressupostàries per a plans ocupacionals no obtenen resultats acceptables si no hi ha professionals amb l'encàrrec explícit d'acompanyar les persones joves en grups reduïts, en el seu context territorial, per tal que facin un aprofitament adequat dels recursos que se'ls destinen. Aquesta lògica és aplicable a pràcticament tots els àmbits d'intervenció d'una política de joventut i, tanmateix, resulta molt complicat defensar l'existència d'equips estables de professionals de Joventut que treballin sobre el territori, en medi obert i en els espais de referència juvenil.

Aquesta és, de manera molt resumida, la missió de les polítiques locals de joventut: han de tenir recursos per interlocutar, generar vincle i acompanyar les persones joves de manera estable tot aprofitant i obtenint rendiment pràctic de la diversitat de recursos que es generin des de les polítiques generals. Dit d'una altra manera, la veritable eficàcia de les polítiques de joventut no depèn tant del desplegament massiu de recursos a través de grans programes estatals o autonòmics, com de la capacitat real d'actuació dels municipis en proximitat.

Sent certa aquesta norma en totes les circumstàncies, pren un especial relleu quan es posa sobre la taula la necessitat d'actuar en condicions de crisi socioeconòmica o per atendre situacions d'emergència. En aquests casos, aquest desplegament intensiu de professionals damunt del territori no és una opció desitjable sinó una condició necessària. Per aquesta raó, posar l'accent i la prioritat durant els propers anys en facilitar els recursos i les condicions necessàries per treballar en proximitat des dels ens locals és vital per garantir l'eficàcia dels grans projectes adreçats a les persones joves.

Claus per a una nova època

La interdisciplinarietat

Tot sovint es confonen els conceptes de transversalitat i d'interdisciplinarietat o bé es tracten com a sinònims. Quan en la clau anterior explicàvem que la diversitat de circumstàncies personals que envolten la vida de les persones joves, tant les de caràcter emocional com les de caràcter material, condicionen la seva capacitat de recepció i d'aprofitament de les mesures que els són adreçades explícitament, estàvem posant les bases per reclamar el treball transversal. Cap necessitat concreta de la gent jove no es pot tractar de manera aïllada, ja que amb tota probabilitat estarà condicionada o influïda per altres aspectes de la seva vida quotidiana. Això vol dir que ens cal sempre una aproximació holística a la seva realitat, i un tractament interseccional de les seves necessitats, peticions o inquietuds. Quan intervenim damunt del territori, en contacte o relació amb persones joves concretes, ens cal tenir a l'abast habilitats o coneixements propis de disciplines acadèmiques o professionals diferents. L'àmbit educatiu, ocupacional, de la salut o de la praxi artística, per posar quatre exemples ben diversos, poden estar íntimament relacionats quan es tracta de generar les condicions adequades per tal que un jove aprofiti i tregui rendiment de suports o recursos que posem al seu abast.

El treball en proximitat requereix sempre un suport interdisciplinari, que només puntualment es pot resoldre amb la intervenció d'un únic perfil de professionals. Cal preservar la capacitat d'interlocució i d'acompanyament estable de les persones joves per als membres dels equips tècnics de les àrees de joventut, però és necessari que estableixi relacions de cooperació amb professionals d'altres disciplines, que habitualment desenvoluparan la seva tasca des d'altres àmbits sectorials.

La transversalitat, que és la capacitat d'articular espais de coordinació i cooperació entre departaments sectorials diversos de l'administració, ha de ser la porta d'entrada per al treball interdisciplinari, que consisteix a conjugar coneixement, expertesa i capacitats propis de diferents disciplines acadèmiques o de praxi professional. La manera com aquest plantejament es tradueix en realitats és generant equips interdisciplinaris d'educadors, dinamitzadors, orientadors, mediadors i formadors que conjuguin els seus sabers i capacitats per atendre les persones joves des de totes les perspectives possibles. El cos de professionals de Joventut han de formar part d'aquests equips de proximitat i han de liderar la interlocució amb la gent jove, però gairebé mai no han d'actuar en solitari.

Cooperació intermunicipal

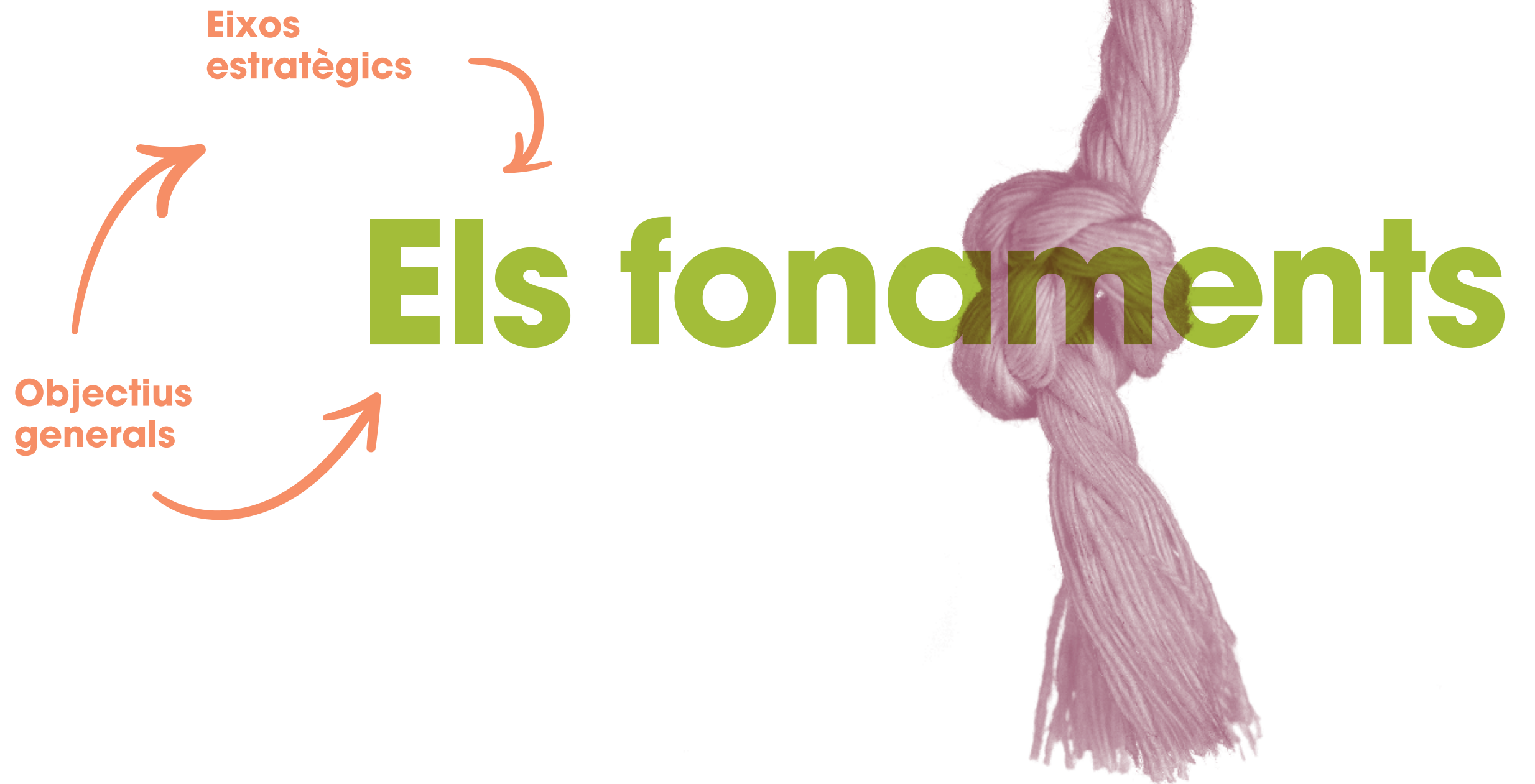
En analitzar el context en el qual s'han de desplegar les noves polítiques de joventut hem constatat que hi ha una gran diversitat de necessitats segons quina sigui la realitat territorial i les circumstàncies concretes de cada municipi. Atendre aquesta diversitat exigeix el desplegament de mesures també diverses, adaptades a cada entorn concret.

Però també hem pogut observar espais d'oportunitat que no han estat explotats fins al moment, entre els quals destaca la cooperació intermunicipal. Els serveis de joventut es troben en una situació òptima per identificar necessitats comunes en diferents municipis o, per contra, recursos diversos que podrien tenir un caràcter complementari si fossin compartits. Proposar, facilitar i promoure sinergies basades en aquestes oportunitats serà una manera essencial de fer avançar les polítiques locals de joventut en el futur, però per fer-ho cal dotar-se d'eines d'observació,

de prospecció, d'anàlisi i de prototipatge. La voluntat de proximitat i seguiment territorial que presideix l'acció quotidiana dels serveis de joventut, la informació acumulada de què disposa sobre les polítiques locals de joventut, i el coneixement detallat d'innombrables programes i iniciatives desplegats des dels ens locals són tres ingredients als quals podem atorgar el caràcter de fundacionals per generar les eines que hem enumerant més amunt.

Els serveis de joventut poden ser el soci necessari per impulsar múltiples acords intermunicipals que obrin una via gairebé inèdita per al desplegament de les polítiques de joventut. L'objectiu pot ser la suma d'esforços en aquelles realitats amb pocs recursos per activar programes i serveis inabastables en solitari, o la possibilitat de multiplicar els efectes d'actuacions que ja es realitzen compartint experiència i recursos. Entre aquests dos extrems, diversitat de possibilitats i opcions. El primer pas necessari serà consolidar i formalitzar el treball en xarxa per incrementar el coneixement compartit i visualitzar espais d'oportunitat, i la concreció final pot ser la signatura d'acords per desenvolupar projectes explícits de cooperació intermunicipal en camps diversos (equipaments, programacions, serveis, intercanvi d'experiències, emprenedoria, mobilitat juvenil, etc.).

Consolidar i formalitzar el treball en xarxa permetrà incrementar el coneixement compartit, visualitzar espais d'oportunitat i desenvolupar projectes de cooperació intermunicipal.

Fonaments per a les polítiques de joventut 2030

Joventut de la Diputació de Barcelona ofereix suport als ens locals de la província perquè desenvolupin polítiques locals de joventut als seus territoris. Aquest suport es materialitza, d'una banda, en l'acompanyament per conèixer la realitat local i generar recursos adients a cada territori i, de l'altra, fent emergir les potencialitats i bones pràctiques dels ens locals a l'hora de desplegar les polítiques locals de joventut.

En aquest sentit, cal reforçar i potenciar les polítiques locals de joventut amb accions de suport i acompanyament en les actuacions municipals que permetin alinear-les amb els ODS en les esferes que s'articula l'Agenda 2030 (o amb els ODS 2030).

Objectius generals

1.

Acompanyar en la planificació i el desplegament de les polítiques locals de joventut

El Pla local de joventut és el desplegament del Pla nacional de joventut al territori i l'eina que facilita una intervenció adaptada a les necessitats juvenils segons els recursos disponibles. Per aquest motiu, el Servei de Joventut aposta per donar suport i visibilitat al desenvolupament de projectes i actuacions a través de l'acompanyament tècnic i l'activació de recursos ajustats a la realitat local.

2.

Reforçar el personal tècnic de joventut com a agent necessari per planificar i executar les polítiques locals de joventut

El personal tècnic de joventut és l'encarregat de materialitzar les polítiques locals de joventut al territori i coordinar sinergies entre les persones joves, les institucions i les necessitats detectades. Aquest personal esdevé l'element clau de l'acompanyament en els processos d'execució i implementació de les polítiques locals de joventut.

Joventut de la Diputació assumeix el compromís d'acompanyar els i les professionals facilitant accions capacitadores que els permetin adquirir i potenciar les competències necessàries per desplegar les funcions.

3.

Afavorir les xarxes relacionals

El coneixement generat amb el desplegament de polítiques locals de joventut al territori s'ha de potenciar fomentant els espais de coneixença, intercanvi i relació entre els diferents serveis de joventut. Això fomenta la transferència de coneixement, visibilitza accions singulars i genera connexions que afavoreixen la cura entre professionals.

El Servei de Joventut de la Diputació impulsa les xarxes relacionals temàtiques i acompanya el personal tècnic per generar sinergies i interaccions a través d'un centre d'interès comú.

4.

Oferir recursos i eines

Per desplegar les polítiques de joventut cal proporcionar eines i recursos adaptats a la realitat municipal que estiguin centrats en el context i que s'hagin ideat des de la pràctica. Des del Servei de Joventut s'acompanya els ens locals i s'ofereix una resposta adaptada a la realitat local dels i de les joves amb la finalitat d'empoderar els i les professionals de joventut.

5.

Potenciar el treball transversal intersectorial

L'atenció als i les joves requereix una visió holística i integral de la seva realitat. Joventut dona suport al treball transversal intersectorial. Per tant, el dret d'ingerència per al desplegament de les polítiques locals de

joventut s'ha d'entendre com un fet compartit entre els diferents departaments especialitzats, en què el lideratge dels serveis de joventut és essencial per coordinar les actuacions que tindran un impacte en els i les joves.

6.

Generar coneixement

Els ens locals són espais generadors d'aprenentatges que s'articulen a través de la pràctica i el desplegament de les polítiques locals de joventut. Es tracta d'espais generadors d'innovació que posen en pràctica accions pioneres en l'atenció a les persones joves, amb la qual cosa es converteixen en laboratoris urbans on es testen accions singulars adaptades al territori que, a la vegada, són transferibles a altres contextos.

És per aquest motiu que el Servei de Joventut dona suport a la generació d'actuacions a través de suports tècnics, materials i econòmics que ajudin a finançar la capacitat innovadora des d'una perspectiva interseccional, i ho fa utilitzant la capacitat d'anàlisi i observació de què disposa com a figura d'acompanyament dels ens locals.

7.

Situar Joventut com a agent actiu

El paper d'agent d'acompanyament del Servei de Joventut esdevé clau per als ens locals perquè els ofereix eines i recursos que contribueixen a l'empoderament i el lideratge dels serveis locals de joventut en el desplegament de polítiques locals de joventut.

Els fonaments

Per tant, Joventut ha de tenir un paper actiu i proactiu a l'hora de detectar les potencialitats dels ens locals del territori i entendre'n les limitacions per tal d'elaborar actuacions i estratègies que puguin afavorir i facilitar l'atenció dels i de les joves, individualment i col·lectivament.

Eixos estratègics

La missió del Servei de Joventut de la Diputació se centra a desenvolupar les polítiques locals de joventut oferint suport i acompanyament als ens locals des de la proximitat, entenent la intervenció des de la pedagogia sistèmica.

Com a ens supramunicipal, el Servei de Joventut té la capacitat de coordinar i assistir la relació entre els ens locals, les institucions d'àmbit nacional i internacional i les universitats per conèixer les tendències i reflexions teòriques. El fet de coordinar els diferents àmbits d'intervenció, amb una visió més especialitzada de la realitat juvenil, situa Joventut com un element facilitador que catalitza les polítiques locals de joventut a través dels ens locals i té un impacte en la realitat de les persones joves.

És per aquesta raó que les línies d'actuació del Servei de Joventut i els plans que es puguin elaborar han d'incloure i prioritzar el suport als ens locals per desplegar polítiques de joventut sobre la base dels eixos estratègics que orientin la intervenció.

Eix 1

Acompanyament en els processos de desenvolupament

Totes les accions de suport que s'implementin en matèria de joventut han de tenir en compte la perspectiva d'acompanyament i donar protagonisme a l'altre perquè es pugui desenvolupar de manera òptima i desplegui tot el potencial.

Partint d'aquesta concepció, els plans d'actuació que elabori el Servei de Joventut han de tendir a acompanyar els ens locals per tal que puguin disposar de les eines i recursos necessaris per afrontar la seva realitat territorial.

Eix 2

Facilitar contextos d'empoderament

L'empoderament implica la capacitat pròpia de poder assumir el lideratge a través de l'adquisició de les competències necessàries per poder fer front als reptes i noves necessitats d'un entorn en constant canvi, per donar resposta a les situacions que es vulguin transformar.

És per això que des de Joventut és important proporcionar als ens locals contextos d'empoderament que promoguin provar, assajar i experimentar, per facilitar que esdevinguin protagonistes del desplegament de les seves polítiques locals de joventut.

Eix 3

Impulsar el treball sobre competències socioemocionals

Un aspecte clau en l'atenció dels i de les joves és poder-los oferir recursos per a un desenvolupament òptim. Perquè això sigui possible, la persona jove ha de tenir recursos personals que afavoreixin processos de resiliència que l'ajudin a enfrontar-se a les situacions que vagi trobant al llarg de la vida.

Impulsar el treball de competències socioemocionals és un element clau del Servei de Joventut per tal de potenciar polítiques d'igualtat d'oportunitats que ajudin a enfortir potencialitats i a gestionar incerteses.

Eix 4

Impulsar la participació

La participació és l'actuació en la presa de decisions públiques per millorar les polítiques i fer-les de qualitat democràtica. D'aquesta manera, es potencien espais d'interacció i generació conjunta de coneixement que faciliten la visió inclusiva de la realitat juvenil.

Les planificacions que generi el Servei de Joventut han de donar suport als municipis perquè engeguin i despleguin processos de participació en els quals s'incloguin els i les joves i els seus referents a l'hora de prendre decisions en les polítiques locals de joventut.

Eix 5

Incloure la perspectiva comunitària

La comunitat és el lloc físic on es desenvolupa una part molt important de la quotidianitat dels i de les joves. La perspectiva comunitària contextualitza la realitat tenint en compte la visió d'agent transformador i d'acompanyament en el desenvolupament òptim de la persona jove.

En aquest sentit, la comunitat esdevé un element catalitzador de les polítiques locals de joventut, perquè és generadora de perspectiva de futur, aproximadora de referents, impulsora d'espais de comunicació i interacció comunitàris, etc. Incloure la perspectiva comunitària implica incorporar la visió social propera entenent la seva influència en els i les joves.

Eix 6

Incorporar la mirada interseccional

La interseccionalitat és l'enfocament que considera les diferents categories de la persona des de la igualtat i la no-discriminació. Incorporar la mirada interseccional implica més inclusió i atenció a la diversitat a l'hora d'establir actuacions que puguin afectar les persones joves. Així, es treballen desigualtats i discriminacions en l'accessibilitat, la disposició de recursos o la proximitat de referents.

Eix 7

Potenciar el treball en els espais de quotidians de les persones joves dels i de les joves com a impulsors de canvi de les polítiques locals de joventut

El treball des de la proximitat i l'acompanyament vivencial implica un canvi de paradigma a l'hora d'entendre els espais d'intervenció de les polítiques locals de joventut. L'acció dels i de les professionals de joventut s'ha de desenvolupar des dels espais d'interacció i relació on conviuen els i les joves.

Impulsar la presencialitat als espais propis del jovent implica acceptar i reconèixer el i la professional de joventut per trencar estigmes i generar vincles. Aquests espais no estan aïllats, sinó que estan en interacció amb la realitat comunitària i social dels i de les joves. Podem entendre que són espais els següents:

- Els equipaments (juvenils, esportius, educatius, culturals, etc.).
- L'espai urbà (carrers, places, etc.).
- Els espais naturals (boscors, camins rurals, etc.).
- Les entitats.
- Els centres educatius.
- El món virtual.

Eix 8

Promoure la construcció de coneixement conjunt

Per poder desplegar les polítiques locals de joventut, és important disposar d'un llenguatge comú i consensuat, el qual ha d'ajudar a identificar les claus que orientin l'acompanyament.

És per tot plegat que Joventut ha de promoure espais de construcció del coneixement i relació a través del següent:

- Espais relacionals on es potenciï la participació dels ens locals.
- Espais reflexius amb els i les referents universitaris.
- Espais d'interacció amb els i les joves.
- Espais de diàleg interinstitucionals amb entitats referents del sector.
- Espais de connexió amb tots els agents desenvolupadors de les polítiques locals de joventut.

Actualitzem eines

Avaluació participada

Grup de Xoc

D'oficina a servei

El desplegament de l'estratègia de suport als municipis en els termes plantejats en aquestes bases implica l'actualització d'algun dels instruments de què disposa la Diputació de Barcelona per aplicar les seves polítiques de joventut. Aquesta actualització pretén l'aprofundiment dels valors i del mètode de treball que fins a la data han estat propis i característics dels serveis de joventut i, per fer-ho, proposa en uns casos dotar-la de més recursos materials i professionals i, en altres casos, la creació de nous dispositius tècnics.

És important remarcar que l'assoliment de les finalitats i dels objectius d'aquestes bases implica necessàriament disposar d'eines adequades. Hem vist en l'anàlisi realitzat en els primers apartats d'aquest document que els serveis de joventut han saturat la seva capacitat d'actuació, esprenent fins al màxim els recursos de què disposa. Resulta banal, per tant, pretendre eixamplar l'abast de la seva intervenció sense ampliar-los o millorar-los (o ambdues coses alhora).

Seria excessiu afirmar que el creixement, tal com es planteja aquí, és una condició *sine qua non*, perquè sempre és possible trobar alternatives de millora, però és difícil imaginar com es pot donar una continuïtat lògica a la trajectòria de progrés dels darrers anys dels serveis de joventut sense fer un salt endavant en la disposició de recursos.

És per això que abans de presentar les actuacions que han de materialitzar aquesta estratègia de futur, descrivim quines i com han de ser les eines amb les quals s'ha de treballar per convertir-les en realitat. Sense aquestes eines l'ambició del projecte quedarà clarament disminuïda.

Es proposa, així doncs, la creació o transformació de sis eines que valorem com a mínims necessaris per donar continuïtat a la progressió de la política de joventut de la Diputació de Barcelona.

- **D'oficina a servei**
- **Secció d'Estudis i de Projectes**
- **Taula de Joventut**
- **Equip territori**
- **Model d'avaluació**
- **Xarxa de recursos**
- **Grup de xoc**

D'oficina a servei

És necessari millorar la consideració orgànica de l'Àmbit de Joventut per conferir-li capacitat real d'interlocució amb altres àrees sectorials de la Diputació de Barcelona i per incrementar l'abast pràctic de la seva intervenció directa.

Els serveis de joventut per tant, elevarà el seu rang administratiu a un estadi superior i esdevindrà en primer terme el Servei de Joventut, amb una gerència diferenciada. En fases posteriors de consolidació podrà fer el pas definitiu de convertir-se en l'Àrea de Joventut. En aquest document, però, ens limitem a prendre en consideració la seva transformació en servei.

Si acceptem que l'atenció a la gent jove i a les seves necessitats s'ha convertit finalment en una actuació prioritària de l'administració pública i que té caràcter estratègic a l'hora de garantir la cohesió social i el desenvolupament local, cal assegurar també que aquells dispositius tècnics que hi estan especialitzats tenen la capacitat d'aportar ideari, criteri, mètode i capacitat real d'actuació.

En la seva relació amb els referents tècnics d'altres àrees, l'equip de professionals que s'ocupa de desplegar les polítiques de joventut no s'ha de limitar a actuar com a simple coordinador de l'acció transversal o a derivar casuístiques i problemàtiques detectades en els municipis. Ha de tenir capacitat d'interlocutar des de l'autoritat tècnica que confereix l'especialització en un àmbit d'intervenció delimitat, portant el diàleg al debat quan sigui necessari, introduint en les altres àrees plantejaments i metodologies pròpies de les polítiques de joventut i, finalment, dissenyant en origen,

construint i aplicant programes d'actuació en cooperació o esforç compartit amb altres serveis.

Des d'un altre punt de vista, està prou consolidada i acceptada la idea que per intervenir amb persones joves, amb independència de quin sigui l'àmbit d'actuació, és necessari desplegar aptituds, capacitats i metodologies específiques que justifiquen i fan no ja necessari, sinó imprescindible, l'existència de professionals especialitzats. L'Àrea, el Servei o el Departament de Joventut és el que ha de determinar, orientar i, en darrera instància, assumir aquesta funció d'interlocució i aproximació a les persones joves. I no podrà fer-ho si no disposa de la legitimació professional, orgànica i política suficients per aconseguir que el seu coneixement i expertesa siguin determinants o que, com a mínim, tinguin un pes equivalent al d'altres àmbits sectorials, en el treball transversal i la cooperació interdepartamental.

En termes generals, seria un contrasentit defensar la centralitat i fins i tot la urgència d'atendre específicament les persones joves sense dotar els qui en són especialistes de les eines administratives i orgàniques necessàries per fer-ho.

Actualitzem eines

La transformació d'oficina a servei aportarà diversos beneficis de manera directa, que resumim en aquests punts:

- Donarà una nova visibilitat a les polítiques de joventut i a les seves estratègies d'intervenció.
- Permetrà incorporar de manera explícita el terme joventut i els continguts que hi són associats en els objectius generals del proper pla d'actuació de mandat (PAM) de la Diputació de Barcelona.
- Equipararà el prestigi i la consideració tècnica dels responsables de les polítiques de joventut amb el d'altres àrees sectorials.
- Facilitarà la relació quotidiana, l'intercanvi d'informació i el diàleg tècnic amb altres gerències, direccions o serveis de la Diputació de Barcelona.
- Permetrà establir mecanismes estables de derivació recíproca de casuístiques originades en peticions o demandes dels ens locals entre serveis de diferents àrees, en les quals Joventut no serà només emissor de derivacions sinó també receptor.
- Permetrà crear (o recuperar, a imatge d'èpoques anteriors) un òrgan o mecanisme estable de treball transversal per a la política de joventut en el qual els representants de joventut estaran a un mateix nivell orgànic que els d'altres serveis.
- Obrirà la porta a la creació de projectes o programes d'intervenció de caràcter transversal creats en origen en cooperació amb serveis d'altres àrees i amb aportacions mútues de recursos.

- El caràcter de servei acompanyarà i reforçarà l'acció política del diputat de Joventut, dotant-lo d'arguments de caràcter professional que tindran més pes orgànic.
- Elevar el rang de l'Àmbit de Joventut en la Diputació de Barcelona exemplificarà el caràcter central de les polítiques de joventut i actuarà com a model o referència per a la promoció del treball transversal en els municipis.
- Esdevenir servei permetrà articular la seva estructura interna amb seccions i unitats tècniques segons quin sigui el rang d'activitat i pes orgànic. Hi haurà més marge per generar circuits de treball que respectin la lògica tècnica i criteris propis de les polítiques de joventut.
- Es facilitarà la possibilitat d'incorporar els continguts propis de les polítiques de joventut en mecanismes o dispositius de coneixement de la Diputació de Barcelona com ara els cercles de comparació.
- Millorarà la possibilitat d'incorporar l'Àmbit de Joventut amb major protagonisme a línies de suport als ens locals d'abast estratègic o estructural com ara els ajuts a la inversió per a equipaments o creant mesures de finançament per a la contractació de recursos humans als municipis.

El pas d'oficina a servei transformarà l'estructura interna de l'Àmbit de Joventut en els termes següents:

- Les actuals Unitat Tècnica de Gestió de Recursos i Unitat Tècnica de Serveis al Territori esdevindran seccions.
- Les tasques economicoadministratives podran ser ateses amb una nova unitat juridicoadministrativa específica, amb millor dotació de recursos humans.
- Es crearà una nova secció d'estudis i de projectes que actuarà com a catalitzadora del coneixement recollit i generat per la intervenció territorial i amb capacitat per dissenyar i elaborar nous programes o projectes d'intervenció.

La transformació dels serveis de joventut en Servei de Joventut i l'increment de recursos humans i materials que l'haurien d'acompanyar obre la porta al desplegament d'una part substancial de les línies d'actuació que es recullen en l'apartat Fem plans d'aquest document. En concret, serà especialment rellevant per donar viabilitat als plans de grans suports, de cooperació, d'innovació i horitzontal.

Estimem que, entre la creació de la nova Secció d'Estudis i de Projectes i l'ampliació de línies d'actuació de les altres seccions, l'equip de recursos humans s'hauria d'incrementar un nombre no inferior a cinc efectius i, de manera òptima, a vuit.

Actualitzem eines

Secció d'Estudis i de Projectes

Una de les característiques visibles de l'actual dels serveis de joventut, perceptible en la seva pràctica quotidiana, és la polivalència dels membres del seu equip professional. Gairebé tots els seus efectius tenen entre les seves funcions la presència o interlocució territorial al mateix temps que es responsabilitzen de l'execució de serveis o programes concrets. En un altre sentit, pràcticament tots tenen un paper rellevant a l'hora de recollir, d'organitzar i d'administrar informació i coneixement derivat de les polítiques locals de joventut. Ens hem referit més amunt al fet que els serveis de joventut actuen en certa manera com un observatori local de les polítiques de joventut malgrat que està constituït en aquests termes. Aquesta polivalència i simultaneïtat de funcions i tasques té un vessant innegablement positiu perquè en aquest vessant es basa en gran manera la capacitat d'interlocució amb el món local. Al mateix temps, però, suposa una limitació en la mesura que la diversificació d'esforços fa difícil l'especialització en determinats àmbits que requereixen coneixement aprofundit i construeix de manera involuntària un sostre per a la intensitat amb què es poden desenvolupar determinats projectes i serveis.

Una de les finalitats que es persegueixen amb la transformació dels serveis de joventut en servei consisteix justament a garantir la continuïtat dels beneficis d'aquesta polivalència funcional de l'equip sense patir l'efecte negatiu de la dispersió o diversificació d'esforços. Una primera mesura necessària per fer-ho és reforçar amb almenys un efectiu tècnic més cadascuna de les actuals unitats, transformades en seccions, per incrementar la dedicació als serveis i projectes existents sense tensionar en excés l'esforç dels equips de treball.

La segona mesura consisteix a crear una nova secció d'estudis i de projectes, dotada com a mínim amb quatre efectius, que permetrà l'especialització i aprofundiment en les tasques d'anàlisi de la informació i del coneixement recollits gràcies a l'acció territorial, i de creació de prototips o projectes que atenguin o donin resposta als reptes propis de les polítiques de joventut dels propers anys. Aquestes dues grans funcions serien les que, de fet, articularien l'estructura de treball de la nova secció, a través de la creació de dues unitats tècniques destinades a donar-hi compliment. Vegem-les.

Observatori Local de Joventut

Aquesta unitat tindrà com a missió genèrica optimitzar la informació i les dades que, de facto o potencialment, ja es recullen a través del conjunt de l'activitat i dels serveis que ofereixen els serveis de joventut als ens locals. Aportarà criteris i mètode a la recollida d'informació per facilitar-ne posteriorment una anàlisi rigorosa que permeti posar les seves conclusions al servei del prototipatge de projectes o programes d'actuació.

Les seves funcions seran les següents:

- **Interlocució i col·laboració amb els serveis generals de la Diputació de Barcelona que s'ocupen de generar els sistemes de recollida estadística de valoracions dels serveis i actuacions.**
- **Interlocució i col·laboració amb l'Observatori Català de la Joventut i els organismes o les entitats amb capacitats o finalitats similars, per coordinar actuacions, intercanvi d'informació i eventual desenvolupament de projectes conjunts.**

- **Interlocució i col·laboració amb grups de recerca acadèmics o investigadors centrats en les polítiques de joventut o en temàtiques que afecten o determinen les condicions de vida de la gent jove.**
- **Explotació, anàlisi i formalització de conclusions a partir de les estadístiques de la valoració que professionals i electes locals fan de l'ús dels serveis i ajuts del catàleg, de les formacions i dels materials posats a disposició dels ens locals.**
- **Disseny tècnic del model d'avaluació participada que es proposa més endavant i acompanyament en la seva execució pràctica.**
- **Disseny tècnic del pla de presència territorial, amb periodificació de contacte i recollida de dades sobre actuació en matèria de joventut dels ens locals, sistematització de la informació, anàlisi de dades i elaboració de conclusions.**
- **Disseny tècnic de les bases de dades per desenvolupar el pla de xarxes, amb la creació de mapes o cens d'equipaments juvenils, serveis de joventut, professionals i programacions. Seguiment, control d'actualització, anàlisi periòdica i formulació de conclusions.**
- **Recull, valoració, organització i presentació pública en formats digitals de bones pràctiques en l'aplicació de polítiques locals de joventut.**
- **Disseny, proposta d'aplicació i de seguiment de la incorporació del Servei de Joventut al sistema de cercles de comparació de la Diputació de Barcelona.**
- **Disseny i elaboració de propostes d'estudis o de recerques sectorials que en cada moment es decideixin des del Servei de Joventut.**

- **Aportació d'informació, documentació i suport tècnic a la unitat d'anàlisi i de disseny de prototips per als diferents projectes que emprengui.**
- **Suport tècnic i acompanyament a totes i a tots els professionals del Servei de Joventut en la gestió, tractament i ús de dades, estadístiques i informacions.**
- **Elaboració d'informes anuals sobre diferents aspectes de l'estat de les polítiques de joventut locals en la demarcació provincial a partir dels diferents sistemes de recollida de dades exposats fins aquí.**
- **Elaboració de continguts basats en estadístiques, treballs, recerques, estudis i informes realitzats des del Servei de Joventut per posar-los a disposició de l'equip de professionals de Joventut municipals o de qualsevol altre àmbit, en format accessible, a través de la plataforma web corporativa de la Diputació de Barcelona, amb la intenció que puguin usar-los amb finalitats pràctiques per a l'elaboració i aplicació de les polítiques locals de joventut.**

El col·lectiu de professionals que integra la unitat tècnica de l'Observatori ha de ser, de manera òptima, expert en tractament estadístic i recerca en l'àmbit sociològic o de les ciències polítiques.

Actualitzem eines

Unitat d'anàlisi i de disseny de prototips

Aquesta unitat s'especialitza en la creació de prototips que donin resposta a necessitats específiques del territori o a reptes genèrics no resolts de les polítiques de joventut locals. Es nodreix dels continguts generats pels observatoris locals de joventut i de la tasca d'interlocució territorial del conjunt del Servei de Joventut. En termes generals, acompanya l'actuació dels membres de l'equip que es despleguen pel territori quan han d'atendre demandes o consultes específiques dels tècnics locals i fan estudi i anàlisi dels projectes de bones pràctiques que es recullen sistemàticament des de l'observatori per proposar-los com a model o rèplica en entorns equiparables.

Aquestes són les seves funcions:

- **Prototipatge de projectes, programes o serveis dissenyats per atendre necessitats concretes sorgides de les demandes del territori.**
- **Prototipatge de models d'intervenció amb disseny de metodologies específiques per donar resposta a reptes genèrics no resolts de les polítiques locals de joventut**
- **Creació de projectes pilot per a l'aplicació monitoritzada en el territori dels prototips generats. Aplicació acordada amb agents territorials (municipis, consells comarcals, entitats o altres organitzacions), seguiment, anàlisi de resultats i valoració de la seva aplicabilitat sistemàtica com a programa del Servei de Joventut o directament en polítiques locals de joventut.**
- **Els prototips i projectes pilot cristal·litzen sobretot en el Pla de cooperació i el Pla d'innovació. JoveLab, que estan sota la seva direcció.**

→ **Les i els professionals de la unitat s'integren en els equips combinats de tècnics del Servei de Joventut que atenen els serveis o ajuts als municipis per realitzar diagnòstic o acompanyar la creació de plans, projectes de dinamització o programes d'actuació en format de consultoria.**

Les i els professionals que integren la unitat tècnica d'anàlisi i de disseny de prototips han de combinar, de manera òptima, coneixements i capacitats de planificació estratègica amb expertesa i praxi en l'execució i la direcció de polítiques locals de joventut.

Taula de Joventut

Amb aquesta mateixa denominació, havia existit ja un òrgan que facilitava l'enllaç entre les diferents àrees i serveis de la Diputació de Barcelona que adreçaven actuacions i línies de suport a polítiques locals que tenien com a usuaris finals les persones joves. L'òrgan permetia visualitzar l'existència de les polítiques de joventut com a àrea de treball diferenciada i oferia un espai per compartir la diversitat de punts de vista sectorials en aquest àmbit. Contribuïa a validar els criteris tècnics propis de les polítiques de joventut, era plataforma d'intercanvi d'informacions, s'hi podrien debatre mecanismes de derivació de consultes o casos sectorials a partir de demandes concretes dels ens locals i oferia la possibilitat, com a mínim teòrica, de projectar conjuntament mesures interdepartamentals adreçades a les polítiques de joventut municipals.

És de gran importància recuperar aquest òrgan i dotar-lo d'un model de funcionament que en garanteixi la utilitat pràctica, però també la capacitat d'elevat la consideració de les polítiques de joventut dintre del rang de prioritats d'acció política de la Diputació de Barcelona. Des d'aquest punt de vista, és essencial garantir que l'Àmbit de Joventut passa d'oficina a servei perquè la interlocució entre diferents departaments adquireix una altra dimensió si el referent central que motiva l'òrgan té una consideració orgànica superior.

Concebem, per tant, la Taula de Joventut com un òrgan de coordinació i cooperació transversal al si de la Diputació de Barcelona que té com a missió establir prioritats d'actuació en l'Àmbit de Joventut quan sigui requerida l'actuació conjunta del Servei de Joventut i, com a mínim, una altra àrea o servei de la institució.

La taula la presideixen conjuntament la presidenta de la Diputació de Barcelona i el diputat delegat de Joventut. La primera ho fa nominalment en la majoria de casos, i delega la funció en el diputat per al seu funcionament quotidià. La integren formalment dues persones per cada àrea implicada: el responsable polític i un membre directiu del seu equip tècnic. En les reunions de treball ordinàries el primer delega en el segon per garantir l'operativitat i, almenys una vegada l'any es reunirà plenàriament amb la totalitat de representants polítics.

La taula té quatre funcions essencials:

- **Garantir un intercanvi fluid d'informació entre diferents àrees de la Diputació de Barcelona en totes aquelles actuacions que, directament o a través del suport als ens locals, es dirigeixen a la joventut o que tenen incidència en les seves condicions de vida.**
- **Establir prioritats d'actuació en matèria de joventut en aquells àmbits que fan necessari el treball conjunt o coordinat de, com a mínim, dues àrees, incloent-hi sempre la de Joventut.**
- **Encarregar formalment i periòdicament el desenvolupament de programes d'actuació vinculats a polítiques de joventut, dissenyats i projectats en origen i per a la seva execució conjunta per part de dues o més àrees de la institució, incloent-hi sempre la de Joventut. Els programes es desenvoluparan sempre des de la perspectiva de l'esforç compartit, implicaran sempre la destinació de recursos concrets (econòmics i humans) i s'establirà una temporalitat determinada que mai no serà inferior a la de dos anys. Des de l'òptica del Servei de Joventut, es desplegaran en el marc del seu Pla horitzontal.**

Actualitzem eines

→ Afavorir mecanismes interns de la institució per a la coordinació i cooperació entre les diferents àrees, amb una especial atenció per la divulgació transversal d'actuacions de cada àrea entre els respectius referents tècnics dels ens locals i per la derivació de casos, consultes o sol·licituds de servei, quan sigui necessari. Caldrà vetllar molt especialitat per la reciprocitat d'aquests mecanismes, evitant dobles nivells de col·laboració segons sigui la teòrica «importància» de cadascun dels serveis implicats.

La taula es reunirà com a mínim un vegada l'any amb presència de la seva presidència conjunt, i tantes com sigui necessari i decideix la mateixa taula amb els mecanismes ordinaris. Quan de les seves decisions resultin encàrrecs de treball o desenvolupament de programes concrets d'actuació, podrà reunir-se total o parcialment per fer seguiment dels esmentats programes, comptant únicament amb els representants de les àrees implicades en els programes a desenvolupar. Serà presidida ordinàriament pel diputat delegat de Joventut.

D'altra banda, personal tècnic de qualsevol àrea de la Diputació de Barcelona es podrà integrar a la taula a petició o requeriment de la seva presidència. En tot cas, a la taula hi seran presents en origen i, com a mínim, representants polítics i tècnics de les àrees de la diputació que s'ocupen dels àmbits d'ocupació, educació, serveis socials, habitatge, medi ambient i comunicació.

Equip territori

Partint de la voluntat explícita de potenciar i desenvolupar una de les característiques de treball més celebrades i agraïdes dels serveis de joventut, la seva capacitat de tenir presència i relació amb el territori a través dels referents electes i professionals, es planteja formalitzar el model a través d'un mètode de treball normalitzat.

Malgrat el que pugui suggerir el títol d'aquest apartat, no es considera crear un equip professional específic per desenvolupar aquest model, sinó que es proposa desenvolupar una metodologia concreta que impregni el conjunt del personal tècnic del Servei de Joventut. Per simplificar-ne la descripció, diríem que l'equip territori és la totalitat de l'equip professional del Servei de Joventut.

Com a punt de partida de la proposta, cal incrementar la dotació de recursos humans del servei per tal que tots els efectius tinguin una major disponibilitat per atendre el treball territorial. Aquest increment implicarà la incorporació de, com a mínim, un nou efectiu per a cada unitat tècnica del servei i, òptimament, d'un altre professional amb l'encàrrec genèric de ser impulsor o coordinador d'aquesta línia de treball.

El resultat és que la majoria de membres de l'equip del Servei de Joventut combinarà l'atenció i la dedicació a un àmbit de servei determinat amb la presència i el coneixement referencial d'un sector determinat del territori. En la idea de fons cal donar prioritat a la presa de consciència que cap actuació del Servei de Joventut no té sentit si no respon a necessitats concretes del territori i si no hi té una repercussió clara, tan directa com sigui possible. El territori, lògicament, representant pels ens locals, a través dels seus electes i professionals.

L'equip de professionals assignat a cada sector de territori actuarà com a referent per als ens locals de la zona, i interlocutarà continuadament i de manera preferent amb els seus responsables tècnics, però també amb càrrecs electes, taules de coordinació, associacions i organitzacions territorials.

S'idearà un sistema de recollida sistematitzada d'informació i de dades i coneixement especialitzat de les singularitats territorials (comarques amb risc de despoblament, municipis petits, zones amb dificultats de comunicació, mancança d'ofertes educatives, situacions de recessió econòmica, models de cooperació en joventut amb tècnics compartits, etc.). Aquest model prospectiu l'elaborarà l'Observatori Local de Joventut i s'assignarà a la seva coordinació genèrica un membre de l'equip.

En un altre sentit, cada referent territorial serà també encarregat, en el marc del model d'avaluació continuada que exposem més endavant, de fer seguiment de l'aplicació i dels resultats dels ajuts concedits al territori, de l'acompanyament als professionals quan sigui requerit i de la transmissió al Servei de Joventut de demandes, propostes i possibilitats de col·laboració.

Model d'avaluació participada

Els serveis de joventut realitzen una revisió periòdica de la seva actuació, obté resultats numèrics clars en explotar les estadístiques de les enquestes habituals de satisfacció que responen els responsable tècnics del ens locals després d'usar serveis i ajuts i reflecteix en memòries anuals el conjunt del seu treball.

A més d'aquests mecanismes formals de seguiment i revisió, però, té un elevat nivell de coneixement i retorn sobre la percepció local gràcies al seu model de treball habitual, que prioritza el contacte estable amb tècnics i electes. Aquest bon coneixement de la percepció del territori permet adaptar i modular els serveis i ajuts a les necessitats recollides, però es basa únicament en la percepció personal que obtenen els membres de l'equip perquè no es formalitza de cap manera perceptible. És així en bona part per la dificultat d'alliberar temps de treball per realitzar tasques de seguiment i reflexió més intenses.

El nou Servei de Joventut, per tant, desenvoluparà progressivament un model propi d'avaluació de l'activitat i del suport als municipis, liderat per l'Observatori Local de Joventut. Integrarà el sistema de valoració general de la Diputació de Barcelona, però desenvoluparà especialment una part qualitativa que tindrà dos eixos clars.

Actualitzem eines

Recollirà, d'una banda, la percepció qualitativa de les i dels professionals locals de joventut, a través de trobades o grups de discussió de caràcter com a mínim anual, en les quals se'ls plantejarà obertament la seva participació en l'avaluació de l'actuació del Servei de Joventut. Aquesta part qualitativa complementarà, detallarà i sofisticarà la informació que sistemàticament s'obté a través dels qüestionaris de satisfacció.

Es desenvoluparà, en segon lloc, un model de seguiment dels ajuts i suports rebuts per part dels ens locals. Una bona part d'aquests suports tenen a veure amb la planificació o l'elaboració de projectes que s'han de desenvolupar a mitjà i, en ocasions, a llarg termini, en els municipis. Una avaluació rigorosa, per tant, no es pot limitar a la valoració puntual de les accions efectives de suport (accions de consultoria, elaboració de documents, formacions, sessions de treball), sinó que ha de fer seguiment de l'aplicació real dels continguts desenvolupats gràcies als ajuts atorgats. S'idearan, per tant, mecanismes de seguiment de l'aplicació dels plans d'actuació locals que hagin rebut el suport de la Diputació de Barcelona per comprovar si, efectivament, el contingut resultant dels ajuts rebuts s'aplica efectivament o amb quin nivell d'eficàcia ho fa. Aquest seguiment es preveurà per a un període mínim de dos anys, termini prou prudent per ponderar la utilitat real dels serveis de consultoria i comprovar sobre el terreny si un pla de dinamització d'un equipament s'ha aplicat realment, si la diagnosi ha donat lloc a un pla local o si un pla local s'aplica en els termes en què es va elaborar efectivament.

Els resultats obtinguts per aquest model d'avaluació tindran, lògicament, una repercussió evident en la modalitat d'ajuts i de suports d'un futur, a dos o tres anys vista, un cop hagi sigut possible contrastar el nou model i obtenir resultats i conclusions clars de les valoracions. Podrà ser útil, per exemple, per precisar les condicions en què s'atorguen ajuts, per delimitar millor requisits per sol·licitar-lo i, per descomptat, per valorar la qualitat efectiva del servei prestat.

Per al disseny i desplegament del nou model serà necessari concertar el treball de l'Observatori, dels referents territorials afectats en cada cas i de la Secció de Serveis al Territori.

Xarxa de recursos

En la descripció metodològica del treball desplegat pels serveis de joventut hem incidit en la idea de xarxa com a filosofia de treball. El contacte i el coneixement territorial permet identificar espais, serveis, recursos i programes que es despleguen arreu del territori, permet recollir informació sobre això, permet detectar-ne virtuts i defectes i, molt especialment, ajuda a descobrir coincidències entre aquests, problemàtiques comunes, solucions aplicables a diferents contextos i pràctiques que són potencialment complementàries. A més, l'acció quotidiana de l'equip de professionals dels serveis de joventut faciliten i promou el contacte entre els titulars o gestors d'aquests recursos i en ocasions genera sinergies que es tradueixen en intercanvis d'informació, col·laboracions i fins i tot projectes concertats. Aquesta actuació com a facilitadors de la relació es concreta en accions molt precises i alhora simples, com la convocatòria de reunions, la tramesa o publicació d'informacions pràctiques o la creació d'un grup, per exemple, de WhatsApp.

L'eficàcia d'aquestes actuacions tan simples, però, no deixa de posar en evidència que, tal com ja hem dit, disposem dels elements i els potencials propis d'una xarxa, però no la concretem de manera efectiva ni formal. La xarxa existeix en potència, però no és tangible, física ni formal. I, per tant, no disposa de mecanismes normalitzats, no és sistemàtica, no aprofita els recursos de què es compon i el seu coneixement i ús no és universal.

El Servei de Joventut crearà i formalitzarà la xarxa, recollint tots els elements i recursos de què potencialment es compon, li donarà virtualitat física, dissenyarà un model de gestió i proposarà un sistema cooperatiu de desenvolupament, amb la intenció d'implicar-hi tots els agents locals que ho desitgin.

La xarxa tindrà en compte cinc branques per al seu desplegament, i el seu nucli articulador serà una base de dades que recollirà, descriurà i classificarà els recursos del territori, i la dotarà de sistemes interns d'interacció per promoure la relació i cooperació entre cadascun dels titulars dels recursos. Aquestes seran les cinc línies o modalitats de recursos:

→ **Xarxa d'equipaments**

→ **Xarxa de serveis**

→ **Xarxa professional**

→ **Xarxa de programes**

→ **Xarxa de bones pràctiques**

La creació i el desplegament progressiu de la xarxa s'articularà a través del Pla de xarxes, i la coordinació de la seva creació serà en mans de l'Observatori Local de Joventut, que dissenyarà el model de recollida d'informació i acordarà amb la Unitat d'anàlisi i de disseny de prototips l'estructura interna, els sistemes de classificació i els continguts. Lògicament, també hi tindrà veu la Secció de Serveis al Territori, que tindrà bona part de responsabilitat en el seu desplegament.

La xarxa requerirà una plataforma web d'accés públic, per a la consulta i l'opinió, amb un sistema d'altres en forma d'intranet per als titulars de cadascun dels recursos propis de la xarxa, a través dels quals s'articularan propostes de relació, col·laboració i, eventualment, cooperació.

El disseny i desplegament tecnològic del sistema serà la clau de la seva eficàcia i utilitat i, per aquesta raó, serà necessari compartir i desplegar el projecte a través de les àrees corresponents de la Diputació de Barcelona en el que afecta els aspectes tècnics, comunicatius i d'imatge corporativa.

Grup de xoc

Algunes de les virtuts dels serveis de joventut, perfectament contrastades per l'opinió del món local, tenen a veure amb el model de relació amb el territori. S'estableixen llaços de confiança tècnica que faciliten la fluïdesa de l'intercanvi d'informació i d'opinió, que es tradueixen en una adaptació visible a les demandes o necessitats expressades pels ens locals.

El cert, però, és que més enllà del desplegament de serveis i d'ajuts que teòricament atenen les necessitats detectades o expressades, aquesta relació qualitativament intensa, que es basa en l'acceptació general que s'escolta i s'atén l'opinió dels agents del territori, no té cap formalització concreta. Si haguéssim d'expressar en una memòria quan i en quin context s'han produït les demandes o peticions que s'atenen amb els ajuts a les polítiques de joventut que desplega la Diputació de Barcelona, no tindríem altre argument que la valoració subjectiva d'uns professionals que recullen de manera informal aquestes opinions.

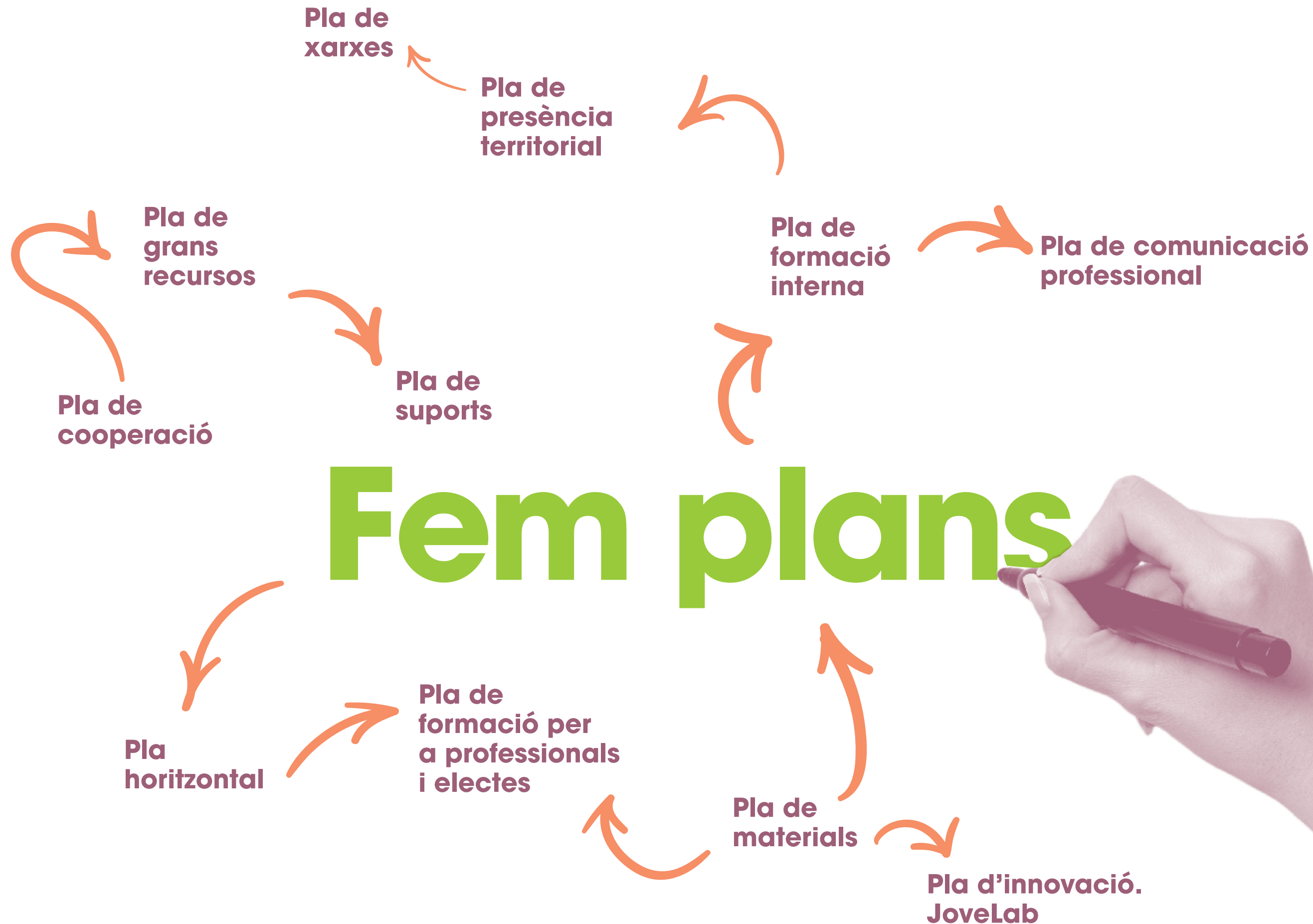
És cert que es disposa d'un sistema eficaç i ben sistematitzat de recollida d'opinió sobre els ajuts rebuts i les formacions realitzades, però no deixa de ser un mecanisme de valoració dels serveis ja prestats, i no un sistema de valoració o contrast previ dels plans d'actuació que despleguen els serveis de joventut.

El Servei de Joventut crearà un grup o consell consultiu, obert, dinàmic, canviant i flexible, amb la missió de traduir en certes i proposos concretes aquest recull de percepcions, opinions i valoracions que, efectivament, es produeix de manera normalitzada, però que no es formalitza ni deixa constància física. Es tracta de posar en funcionament un mecanisme senzill de contrast, a través del qual es concretin amb claredat totes aquelles necessitats i percepcions que es recull del territori en espais de relació no formalitzats.

El Grup de xoc estarà integrat per sis professionals de Joventut i sis electes, pel director del Servei de Joventut i pels caps de les tres seccions que el componen. Se'l reunirà un mínim de tres vegades l'any i se l'informarà de projectes en estat de previsió o predisseny, ideats per respondre a les necessitats o demandes dels ens locals. Es compartiran els criteris a partir dels quals s'han de desenvolupar i s'exposaran els seus continguts en la mesura que ja estiguin definits. Amb la informació sobre la taula, es consultarà el Grup de xoc sobre la seva idoneïtat i adequació a necessitats, es recolliran opinions i suggeriments, i s'escoltaran propostes i suggeriments per completar-ne el disseny. Es concep com un espai de testeig i validació de polítiques a aplicar que pren el pols de polítics i professionals en actiu. Cada persona integrant del grup en formarà part durant dos anys, i els membres es renovaran per meitats durant la celebració anual de la jornada de polítiques de joventut. Es vetllarà per tal que, entre electes i professionals, hi hagi sempre representades les diferents realitats territorials de la demarcació provincial. Com a mínim una vegada l'any, l'eix de la trobada se centrarà en la definició de prioritats d'actuació per a l'anualitat següent.

La funció del consell és consultiva, i es planteja com a grup de contrast, per confirmar que les línies d'actuació són efectivament adequades, que s'ajusten a les necessitats, i que les percepcions tècniques que n'han motivat la creació interpreten correctament l'opinió i les demandes del territori. L'opinió del grup podrà matisar, perfilar, modificar o completar els projectes i, en darrera instància, fins i tot se'n podrà prendre en consideració la retirada o substitució, si les opinions són prou clares i contundents.

Fem plans

El desplegament pràctic de l'estratègia de suport als municipis s'articularà a través de la creació de plans temàtics, interconnectats entre ells, però amb lògiques temporals independents, que permetin una aplicació i un desenvolupament progressiu, al llarg de 10 anys, amb l'horitzó fixat al 2030.

Cadascun dels plans estarà creuat transversalment per les quatre estratègies de treball descrites i el seu desplegament les tindrà permanentment en compte com a pautes d'aplicació. És per això que totes les mesures que s'apliquin, a més de perseguir els objectius operatius que els corresponguin, hauran de contribuir a reforçar els municipis en la seva capacitat de desenvolupar per si mateixos polítiques pròpies de joventut, hauran de ser font de coneixement per consolidar la capacitat prescriptora del Servei de Joventut, buscaran la complicitat de diversitat d'agents per generar projectes i solucions per a necessitats concretes i tindran en compte de manera preferent la cooperació transversal.

Els plans, en un altre sentit, constitueixen un ventall ampli de mesures i mecanismes per ajudar els ens locals a desplegar polítiques de joventut en els quatre camps d'intervenció descrits, que agrupen en potència tots els àmbits possibles d'intervenció. Quan les mesures de suport hagin de generar condicions o requisits per poder ser atorgades, però, es prioritzaran aquells projectes locals que segueixin les lògiques descrites en els cinc o sis ítems enumerats per a cada eix.

Per a cada pla es designarà un responsable o impulsor, membre tècnic del Servei de Joventut, i la seva aplicació, amb nivells variables, implicarà el treball combinat de les tres seccions, en la mesura que calgui un disseny basat en el coneixement de l'àmbit d'actuació (estudis i projectes), la disposició de recursos i ajuts específics (gestió de recursos) i desplegament i acompanyament sobre el territori (serveis al territori). L'impulsor organitzarà genèricament el desplegament del pla, però articularà en la seva aplicació un equip o grup de treball que serà transversal a les tres seccions. D'aquesta manera, la lògica de la transversalitat s'aplica no només des

del Servei de Joventut en relació amb altres departaments de la Diputació de Barcelona, sinó també internament. Els membres de totes les seccions, amb independència de la seva especialització de treball concreta, hauran de tenir sempre en compte i incorporar en la seva feina la lògica de les altres dues seccions (coneixement i expertesa en polítiques de joventut, gestió de recursos i formació, i contacte i desplegament en el territori).

Per a cada pla fixarem tres objectius específics o operatius que donen un major nivell de concreció als objectius generals i que, en funció de la complexitat dels serveis o projectes desplegats, requeriran encara un tercer nivell de precisió, que s'haurà de concretar i fer-se efectiu quan es posin en marxa cadascun dels plans.

Finalment, per a cada pla fem una descripció genèrica de continguts i d'indicacions per preveure'n la temporalitat.

Els plans, en un altre sentit, constitueixen un ventall ampli de mesures i mecanismes per ajudar els ens locals a desplegar polítiques de joventut en els quatre camps d'intervenció descrits, que agrupen en potència tots els àmbits possibles d'intervenció.

Pla de presència territorial

Impulsor

Responsable de la Secció d'Estudis i de Projectes

Objectius operatius

1. Oferir a tots els ens locals de la demarcació una referència tècnica estable com a suport genèric i com a enllaç per a la sol·licitud i el seguiment d'ajuts i de suports diversos.

2. Establir una pauta fixa i periòdica de presència física i contacte amb els responsables tècnics i polítics de tots els ens locals de la demarcació.

3. Obtenir dades i informació de manera periòdica i formalitzada sobre la situació de la joventut i l'aplicació de polítiques locals de joventut de tots els municipis de la demarcació per fer seguiment de l'evolució i facilitar material d'anàlisi.

Descripció

Planificació estable i continuada del contacte i de la relació del Servei de Joventut amb tots els ens locals de la demarcació provincial a través de mitjans telemàtics i presencials. Assignació de tècnics referents per territoris i programació de trobades i assistència a espais i òrgans de coordinació propis del territori.

Es crea una pauta de recollida sistemàtica i periòdica de dades sobre equipaments, serveis, programes i actuacions en matèria de joventut. Es fixa amb precisió quines són les dades mínimes que cal recollir en cada període/visita/contacte. La informació s'introdueix en un sistema de tractament de dades pilotat per l'Observatori, ajustat per fer-ne explotació posterior i convertir-ho en material d'anàlisi.

Recollida sistemàtica i periòdica d'opinió tècnica i política sobre estat, necessitats, reptes i potencials de les respectives polítiques de joventut. Tot i que en aquest es tracta d'informació més subjectiva, s'estableixen també pautes bàsiques i molt simples, però reproduïdes periòdicament per abordar uns ítems concrets.

Seguiment d'aplicació i de resultats de serveis, ajuts i suports del Servei de Joventut en cada municipi, a través de la relació tècnica estable. Aquest seguiment s'incorporarà també com a dades d'avaluació. Incorporació, a través dels referents territorials, del model d'avaluació participada per obtenir retorn sobre l'eficàcia dels serveis o suports de consultoria.

→ **Elaboració, presentació i articulació de projectes d'intervenció en cooperació amb altres agents del territori quan s'escaigui.**

Temporalitat

Per la mateixa naturalesa del pla, s'estableix una pauta periòdica, segons la qual hi ha un mínim de visites físiques o contactes al territori, a través de responsables tècnics i/o polítics. La periodicitat mínima és d'una visita l'any i l'òptima de tres, al marge dels contactes per vies telemàtiques.

En la mesura que s'ha de crear i d'establir pautes, i preparar eines tecnològiques per emmagatzemar, processar i explotar la informació recollida, la posada en marxa del pla no és possible fins a l'entrada en funcionament de l'Observatori Local de Joventut, i amb un període transitori per al disseny i la creació de les aplicacions informàtiques necessaris.

La posada en marxa del model requereix igualment el creixement en recursos humans per fer compatible la presència territorial amb el desenvolupament de la resta de programes propis del servei.

S'estima l'inici d'aquest sistema de recollida sistematitzada d'informació entre el segon i el tercer any d'aplicació de l'estratègia.

Pla de formació interna

Impulsor

Responsable de la Secció de Gestió de Recursos

Objectius operatius

1. Actualitzar de manera permanent els coneixements dels membres de l'equip del Servei de Joventut en relació amb l'evolució general dels models d'intervenció en polítiques de joventut en diferents contextos de referència (Catalunya, Espanya, Europa).

2. Incrementar l'expertesa dels membres de l'equip en relació amb la praxi de les polítiques locals de joventut.

3. Incorporar al bagatge del Servei de Joventut coneixements sobre planificació estratègica i propostes de desenvolupament local en àrees que determinen les condicions de vida de les persones joves (promoció econòmica, ocupació, urbanismes i habitatge, educació).

Descripció

Disseny d'un model de capacitació òptima per al conjunt de l'equip professional del Servei de Joventut i planificació d'accions formatives que hi tendeixin, amb programació d'itineraris plurianuals, acordats individualment.

Espai de debat intern estable sobre necessitat de desenvolupar àrees de coneixement específic en funció de les necessitats de desenvolupament de les polítiques de joventut.

Es tindrà en compte, així mateix, la participació en ofertes formatives d'altres institucions i la presència en esdeveniments formatius, de reflexió o de debat al voltant de polítiques de joventut (comarcal, nacional i estatal), programats per institucions públiques i acadèmiques. En aquest darrer punt, i en la mesura que la Secció d'Estudis i de Projectes estigui en funcionament, es promourà la presentació de comunicacions o ponències per difondre i sotmetre a contrast projectes i models d'actuació de la Diputació de Barcelona.

Es preveurà, en darrer terme, seminaris interns, compartits amb responsables tècnics d'altres àrees de la Diputació de Barcelona amb els quals s'estableixen relacions de caràcter transversal, per desenvolupar conjuntament i amb el suport de formadors externs, models de treball per crear projectes en cooperació.

Es recolliran tres grans àrees de continguts per a la formació:

- **Aplicació pràctica de polítiques locals de joventut, a partir de l'estudi de programes reals i coneixements bàsics en àrees d'intervenció sectorials que afecten Joventut (ocupació, educació, lleure i oci, creació artística, habitatge, salut i prevenció, participació).**
- **Sobre models d'intervenció en polítiques de joventut, a partir del coneixement, estudi de casos o participació en seminaris, trobades o congressos sectorials.**

Fem plans

→ Planificació estratègica en relació amb projectes de desenvolupament local que integren diferents àrees d'actuació sensibles per als municipis. L'objectiu d'aquestes formacions és integrar coneixement que sigui útil per incorporar Joventut com a ítem destacat en aquest tipus de projectes.

Temporalitat

La planificació de la formació s'ha de desenvolupar de manera immediata.

Cal garantir que hi ha espais de formació per a tot l'equip amb periodicitat mínima anual, però les accions formatives s'han d'emmarcar en itineraris dissenyats per completar recorreguts de coneixement necessaris, i es poden desplegar amb una previsió a tres anys vista.

Pla de formació per a professionals i electes

Impulsor

Responsable de la Secció de Gestió de Recursos

Objectius operatius

1. Garantir als professionals de Joventut dels municipis l'accés a una formació de format senzill i assequible que aportí bases de coneixement i praxi en totes les àrees clau d'una política de joventut.

2. Oferir als electes sessions formatives introductòries als mètodes i criteris propis de les polítiques de joventut per facilitar amb esment a projectes de referència.

3. Complementar les ofertes formatives existents per a professionals de Joventut, gestionades per altres administracions i instàncies acadèmiques, per incidir en aquells aspectes més pràctics que no estan coberts per les propostes vigents.

Descripció

Disseny d'itineraris formatius temàtics, desplegats i programats anualment però amb horitzó quadriennal de mandat, adreçats genèricament a professionals de Joventut i electes, però posant l'accent en els primers.

Els itineraris es podran anar completant interanualment, de manera que la participació continuada en aquests acabi oferint una visió de conjunt completa de les polítiques locals de joventut. Es projectarà també algun tipus de certificació que, més enllà de la simple participació, permeti resseguir l'itinerari seguit i, per tant, aportí dades sobre la competència adquirida pels alumnes.

Les propostes formatives combinaran formats diversos per facilitar la inscripció i el seguiment, de manera que hi haurà sessions necessàriament presencials, però també propostes e-learning, i combinacions d'ambdues.

Els itineraris s'articularan al voltant de les àrees temàtiques següents:

- Dinamització, proximitat i medi obert
- Salut i cures
- Gènere i drets civils
- Ocupació/educació
- Habitatge
- Emprenedoria (econòmica i social)
- Participació i reptes
- Transformació digital i comunicació
- Elaboració de plecs tècnics per a contractació pública
- Gestió d'equips
- Planificació estratègica

Es desenvoluparà una proposta específica i exclusiva per a electes en format seminari, de periodicitat mínima anual, combinant debat i consultoria per acompanyar en el desenvolupament de polítiques locals de joventut des de la perspectiva de la decisió política. Es té en compte el format de seminari perquè sembla més adient per als electes, amb dificultats d'agenda i probablement amb hàbits menys consolidats de participació en espais de formació.

Temporalitat

Les propostes formatives i els itineraris que s'hi preveuen s'organitzaran al voltant dels períodes de mandat polític, per facilitar el seu compliment, d'acord amb les línies d'actuació que pugui tenir cada ens local i per acollir i acompanyar els càrrecs electes en el seu recorregut de gestió.

Per aquesta raó, els itineraris tindran una durada de quatre anys, i se'n preveu l'inici el segon any d'aplicació d'aquesta estratègia.

Fem plans

Pla de xarxes

Impulsor

Responsable de la Secció de Serveis al Territori

Objectius operatius

1. Identificar i ampliar el coneixement i l'accessibilitat a la diversitat de recursos present al conjunt del territori per al desplegament de polítiques locals de joventut.

2. Facilitar i promoure l'anàlisi de les polítiques de joventut locals a partir de la classificació, l'estudi i la valoració de la implantació territorial dels recursos existents.

3. Promoure el treball efectiu en xarxa dels titulars o gestors dels diferents recursos existents per identificar sinergies, complicitats, complementarietats, problemàtiques i potencials comuns, i usar-los com a punt de partida per a col·laboracions estables i projectes de cooperació.

Descripció

Treball en base als mapes territorials de recursos impulsats des de l'Observatori Local de Joventut per tal que es despleguin cadascun d'aquests com a xarxa, a partir del seu ús en les aplicacions tecnològiques que acolliran.

La funció essencial del pla és dinamitzar el repositori de recursos perquè s'actualitzi amb una periodicitat alta, per tal que els seus titulars o gestors hi introdueixen dades i informació rellevant per al desenvolupament de polítiques de joventut, per promoure l'intercanvi entre ells, per afavorir consultes entre els uns i els altres i per identificar possibles espais de col·laboració i treball conjunt.

Les xarxes són les següents:

→ Xarxa d'equipaments

→ Xarxa de serveis

→ Xarxa professional

→ Xarxa de programes

→ Xarxa de bones pràctiques

Amb el suport de l'Observatori, per a cada cas es desenvoluparà un model de classificació, sistematització de dades, ítems de gestió i indicadors de valoració. Cadascun dels mapes, a més, admetrà accés individualitzat en format intranet per a revisió, actualització i complement d'informacions per parts dels integrants de la xarxa.

Disposaran d'una aplicació d'accés públic amb cercador amb variables geogràfiques, temàtiques, de tipologia i d'accessibilitat. Es programaran trobades d'estudi per analitzar continguts, elaborar models a partir del coneixement territorial i encàrrec de materials tècnics, guies i suports professionals per a la gestió dels recursos.

La dinamització de la xarxa usarà eines com ara la programació de trobades per intercanviar informació, debatre sobre models de gestió i plantejar reptes comuns. S'identificarà espais d'intersecció que puguin generar propostes de col·laboració entre recursos integrats a la xarxa per raó d'afinitat geogràfica, temàtica o d'interessos comuns. En el cas que aquestes sinergies fructifiquin, les propostes resultants podran passar a formar part del Pla de cooperació

Temporalitat

La posada en marxa d'aquest pla depèn també de la creació i del desenvolupament de l'Observatori Local de Joventut, i de la progressiva creació dels diferents mapes. En aquest sentit, s'establirà un ordre de prioritat per al seu desplegament que serà el següent:

1. Xarxa d'equipaments

2. Xarxa professional

3. Xarxa de bones pràctiques

4. Xarxa de serveis

5. Xarxa de programes

Malgrat que el treball al voltant dels equipaments juvenils i del col·lectiu de professionals de Joventut està pràcticament en marxa ja en l'actualitat, no se'n preveu, la visualització pública en els termes que es proposa des del pla abans del segon any d'aplicació d'aquesta estratègia.

Pla de suports

Impulsor

Responsable de la Secció de Gestió de Recursos

Objectius operatius

1. Oferir recursos i línies de suport als ens locals en tots els àmbits possibles d'intervenció d'una política local de joventut.

2. Elaborar materials i continguts orientadors per als professionals de Joventut, de lliure accés, per tal que puguin desenvolupar per si mateixos programes d'actuació en l'àmbit local.

3. Adaptar els suports i materials adreçats als professionals a les seves demandes concretes i a les necessitats que ells mateixos valorin com a prioritàries.

Fem plans

Descripció

Aquest pla es proposa aixoplugar sota un mateix paraigua la diversitat de suports que desplega el Servei de Joventut amb la denominació general de catàleg, amb l'ambició que creixi el ventall de recursos per tal que arribi a cobrir tots els àmbits possibles d'intervenció d'una política local de joventut.

Des d'aquest punt de vist, la finalitat última del pla seria que qualsevol àmbit d'intervenció disposés de diversitat de recursos, que es podrien resumir en les tipologies següents:

- Suport econòmic per a l'aplicació de programes
- Consultoria per a l'elaboració de plans i projectes
- Acompanyament per a l'elaboració de plans i projectes
- Cercles de comparació de la Diputació de Barcelona
- Banc de bones pràctiques
- Materials tècnics de lliure accés per desenvolupar programes
- Guies d'orientació per desplegar línies d'actuació en cada àmbit
- Oferta de tallers, cursos i formació per a les persones joves del seu territori
- Oferta de recursos d'altres departaments sectorials de la Diputació de Barcelona
- Formació per a professionals

En certa manera, el pla no és altra cosa que fer explícita la voluntat d'ampliar a tots els àmbits d'intervenció totes les modalitats de suport existents als serveis de joventut.

Temporalitat

El catàleg de suport ja existeix i és un dels puntals dels serveis de joventut com a referència per als ens locals. Aquest pla proposa només la seva ampliació i potenciament en la direcció especificada més amunt.

Els terminis d'aplicació, per tant, depenen essencialment de la disponibilitat de recursos, començant pels recursos humans, i el seu desplegament serà necessàriament progressiu, fins a completar el ventall de propostes desitjat.

Pla de grans recursos

Impulsor

Responsable de la Secció de Gestió de Recursos

Objectius operatius

1. Incorporar una línia de suport als ens locals per a la contractació de recursos humans.
2. Incorporar una línia de suport als ens locals per a la inversió en la construcció o l'habilitació d'equipaments juvenils.
3. Incorporar una línia de suport als ens locals per a la inversió en la dotació de materials tècnics per a serveis de joventut.

Descripció

La simple lectura dels tres objectius operatius deixa clara la finalitat d'aquest pla. Es tracta de donar cobertura a les dues demandes més insistent i major urgència per als ens locals amb voluntat de desenvolupar polítiques de joventut: la contractació de professionals i la inversió, desdoblada en aquest cas per a la construcció i l'habilitació d'equipaments i per a l'adquisició i/o instal·lació de recursos tècnics per a equipaments (equips tecnològics, audiovisuals, seguretat, accessos digitalitzats, hardware, mobiliari, instruments musicals, instal·lacions tècniques per a tallers, etc.).

A banda del condicionant lògic de la disponibilitat pressupostària, és necessari que, de manera prèvia, la Unitat d'anàlisi i de disseny de prototips elabori models teòrics que permetin fonamentar les condicions i els requisits d'aquest tipus d'ajuts. En absència de legislació específica sobre la dotació, les característiques i la classificació d'equipaments juvenils, és necessari comptar amb una base teòrica amb criteris sobre els quals es puguin desplegar les línies d'ajut. En termes generals, amb previsibles ampliacions de continguts, l'essencial serà determinar dotacions mínimes d'equipaments, de serveis i recursos humans requerides per atendre correctament la població juvenil als municipis, en funció de la seva mida, i característiques tècniques i formals d'uns i altres.

Aquestes línies de subvenció requeriran, a més, el desplegament d'un model de seguiment i valoració de la seva aplicació, i un sistema de coordinació, com a mínim amb la Direcció General de Joventut de la Generalitat, per evitar entrar en contradiccions tècniques i de criteri que puguin perjudicar a mitjà termini els municipis beneficiaris dels suports.

Temporalitat

Els dos condicions clau per establir la temporalitat d'aquest pla són les disponibilitats econòmiques i les tasques prèvies de valoració tècnica i elaboració de models per quantificar les dotacions necessàries de recursos en els municipis.

Fem plans

Pla de cooperació

Impulsor

Responsable de la Secció de Serveis al Territori

Objectius operatius

1.

Promoure la creació i l'aplicació de projectes de cooperació entre diversos municipis per desplegar aspectes concrets de les polítiques de joventut que tendeixin a donar solució a reptes pendents o dificultats no resoltes.

2.

Promoure la creació i l'aplicació de projectes de cooperació entre diversos municipis per desplegar aspectes concrets de les polítiques de joventut que tendeixin a donar major projecció, incrementar o multiplicar l'impacte de programes i serveis ja existents.

3.

Afavorir l'equilibri territorial i l'atenció a les singularitats geogràfiques a través del suport a projectes que aprofitin les sinergies existents però no identificades entre municipis diversos.

Descripció

El punt de partida d'aquest pla és l'aprofitament i explotació dels continguts, relacions, interseccions i sinergies detectades a través de la simple existència o de l'anàlisi dels mapes de recursos articulats com a xarxes que hem descrit anteriorment.

Que hi ha problemàtiques comunes, interessos compartits i potencials complementaris entre municipis i els seus projectes no és una hipòtesi sinó una certesa, perquè els responsables tècnics i polítics dels ens locals ho exposen amb periòdica insistència i pràcticament com a hàbit. Aquesta evidència, però, no es localitza amb rigor, no s'identifica amb precisió sobre el territori i no es generen recursos ni es dediquen esforços a explorar les possibilitats de transformar-la en projectes viables. Aquest és el repte que es planteja aquest pla.

Es generarà una línia de suport, dotada econòmicament, per subvencionar projectes que impliquin la cooperació de dos o més municipis per al desplegament de projectes compartits que tinguin incidència real en les persones joves dels respectius municipis i que aportin com a valor propostes metodològiques interessants, estalvi de recursos i optimització de resultats.

L'ajut econòmic es vehicula a través de la signatura de conveni a bandes múltiples, en el qual s'estableix el repartiment del suport econòmic i els termes bàsics del projecte, amb previsió de continuïtat pluriennal.

A banda dels recursos econòmics, però, la participació del Servei de Joventut inclourà acompanyament tècnic, consultoria especialitzada, formació i suport a la comunicació.

Tot i que la naturalesa del pla fa imprevisible la naturalesa dels projectes que puguin sorgir, a priori es consideren com a possibles algun dels àmbits següents:

→ **Circuits de programació**

→ **Recursos humans compartits**

→ **Serveis d'atenció directa a joves compartits**

→ **Intercanvis de joves**

→ **Agenda**

→ **Coproduccions**

→ **Plans territorials de joventut**

Entre els criteris a tenir en compte en el disseny metodològic serà interessant incorporar la idea que el suport a la cooperació ha de ser necessàriament temporal, i amb la intenció de promoure la posada en marxa de cada nou projecte. La intenció de fons és promoure la fórmula de la cooperació com a sistema d'estalvi i optimització, que ha de ser sostenible per si mateix, sense haver de comptar necessàriament amb un suport indefinit. Els municipis implicats haurien de tendir, a mitjà termini, a assumir per si mateixos, sense suport del Servei de Joventut, els projectes.

Temporalitat

Malgrat que el pla preveu com a fórmula ideal prendre com a punt de partida el treball de fons de l'Observatori, la promoció d'aquesta línia de suport no implica coneixement previ i el seu desplegament pot ser immediat, un cop previstes les dotacions econòmiques necessàries i les fórmules legals per articular els convenis multilaterals.

El desplegament futur del pla, en qualsevol cas, requereix definir i prioritzar alguna de les línies d'intervenció, tenint en compte que la cooperació pot tenir una projecció indefinida en el temps i que no serà raonable incorporar projectes que, per acumulació, facin inviable la seva continuïtat. Per aquesta raó, en un primer any d'implantació del pla, serà necessari identificar quines línies de cooperació es vol prioritzar, i un màxim de projectes a suportar.

Fem plans

Pla d'innovació. JoveLab

Impulsor

Responsable de la Secció d'Estudis i Projectes

Objectius operatius

1. Aprofitar el coneixement adquirit sobre el territori i l'aplicació de polítiques de joventut per impulsar la creació de models d'intervenció i projectes que aportin noves solucions a dificultats no resoltes i reptes pendents.
2. Promoure relacions de cooperació entre els diferents agents que intervenen en les polítiques de joventut en cada context o territori per tal que desenvolupin conjuntament propostes d'intervenció que els impliquin directament i atenguin necessitats comunes.
3. Fer aportacions metodològiques significatives al sistema de polítiques de joventut del país, aprofitant i optimitzant el coneixement pràctic del grup de professionals de Joventut.

Descripció

La Unitat d'Anàlisi i de Disseny de Prototips, a banda de les tasques de suport i acompanyament al conjunt del Servei de Joventut, programa la seva activitat en cicles de dos anys, durant els quals desenvolupa projectes per abordar alguns dels temes clau no resolts de les polítiques de joventut. Treballa sempre de manera simultània en almenys dos projectes i en cada cicle biennal es concentra la fase d'estudi, de disseny del prototip, d'aplicació com a pla pilot, seguiment i avaluació. La revisió final de cada projecte pot derivar en la seva validació com a model, de manera que s'incorpora com a material de bona pràctica i es proposa la seva rèplica en àmbits territorials equiparables a l'original.

Cada projecte s'articula com a laboratori, en el qual participen, a banda dels recursos humans propis del Servei de Joventut, suports acadèmics, professionals dels ens locals implicats, organitzacions associatives i institucions interessades en l'àmbit temàtic.

Els projectes per al prototipatge es despleguen esglaonadament al llarg de deu anys en les temàtiques següents, que apleguen els principals reptes oberts de les polítiques de joventut:

- Polítiques de joventut als petits municipis
- Model de treball transversal en municipis
- Equips multidisciplinaris d'actuació en medi obert
- Model general d'acompanyament emocional
- Equipaments en xarxa. Cooperació
- Creativitat i emprenedoria. Equipaments com a fàbriques d'iniciatives juvenils

- Nous models de participació
- Acompanyament laboral-professional
- Habitatge. La solució impossible.
- Cooperació intermunicipal. Un model

Temporalitat

El model d'intervenció descrit s'articula a través de la temporització dels projectes o prototips, de manera que la temporalitat queda definida d'entrada. L'únic condicionant previ és el període previ o necessari per a la creació de la Unitat d'Anàlisi i Disseny de Prototips. En el cas que no es concretés la transformació dels serveis de joventut en Servei de Joventut, el pla es podria desplegar en termes similars substituint la sessió per una unitat tècnica.

Pla horitzontal

Impulsor

Impulsor: Cap del Servei de Joventut

Objectius operatius

1. Normalitzar la relació transversal al si de la Diputació de Barcelona pel que fa a les polítiques de joventut amb el paper articulador del Servei de Joventut.
2. Implicar el conjunt de departaments sectorials de la Diputació de Barcelona en el desplegament efectiu de projectes compartits amb el Servei de Joventut per atendre necessitats i objectius propis de les polítiques de joventut.
3. Introduir i consolidar en els plans d'actuació de diferents departaments sectorials de la Diputació de Barcelona projectes adreçats específicament a atendre polítiques de joventut, elaborats en origen i executats en cooperació amb el Servei de Joventut.

Descripció

La base sobre la qual es desplega aquest pla és el treball de la Taula de Joventut. Aquest organisme actua com a motor perquè decideix l'encàrrec a diferents àrees que hi són representades de desplegar projectes en cooperació amb el Servei de Joventut.

Fem plans

Els projectes han de tenir un desplegament pluriennal, i han de ser dissenyats, produïts, aplicats i revisats per dos serveis diferents, com a mínim, entre els quals hi haurà sempre el Servei de Joventut. La Taula de Joventut estableix prioritats d'intervenció i s'acorda una programació de desplegament dels projectes, destinats sempre a oferir recursos als municipis o a desenvolupar projectes en àrees concretes. Els projectes, en tots els casos, requeriran la participació de recursos humans i la destinació de partida pressupostària dels dos (o més) serveis implicats.

El Servei de Joventut, en aplicació de la seva funció impulsar i coordinadora de la Taula de Joventut, proposarà l'exploració i la creació de projectes prioritàriament, durant els cinc primers anys del seu funcionament, en els àmbits d'educació, ocupació i salut.

Temporalitat

S'estableix un període mínim d'aplicació de cadascun dels projectes desaplegats en el marc del pla horitzontal de dos anys. La posada en marxa és immediata des del primera any d'aplicació d'aquesta estratègia.

Pla de materials

Impulsor

Responsable de la Secció de Gestió de Recursos

Objectius operatius

1. Dotar el col·lectiu de professionals de Joventut dels ens locals de documents teòrics i pràctics per a la consulta i orientació en l'aplicació de programes i serveis en tots els àmbits possibles d'una política de joventut.
2. Incorporar el coneixement pràctic del grup de professionals de Joventut del territori en els documents que produeix periòdicament el Servei de Joventut.
3. Consolidar el coneixement derivat de la praxi professional com a models vàlids d'intervenció.

Descripció

Elaboració programada, continuada i periòdica de guies, manuals, reculls de bones pràctiques, anàlisi de programes, opinió professional, propostes de cocreació tècnica, amb edició física o virtual. Els materials són en part el resultat visible i concreció d'actuacions desplegades per la resta de plans.

Es parteix d'un disseny inicial que preveu l'elaboració de materials en tots aquells àmbits que expressen necessitats d'actuació local no resolta o amb dificultats clares, expressades pels responsables tècnics dels ens. La previsió de materials a elaborar és pluriennal i l'objectiu de partida és la dotació progressiva de materials en tots els àmbits clau d'una política de joventut.

Temporalitat

Publicació periòdica amb lliuraments anuals.

Pla de comunicació professional

Impulsor

Responsable de la Secció de Serveis al Territori

Objectius operatius

1. Oferir protagonisme als professionals de joventut locals en les tasques divulgatives i de promoció de les polítiques de joventut per posar en valor la seva aportació i coneixement pràctic.
2. Incorporar les polítiques de joventut des d'una perspectiva professional al món de l'audiovisual i les xarxes socials, aprofitant eines tecnològiques.
3. Promoure l'intercanvi d'experiències tècniques i professionals dintre del sector per compartir coneixement i millorar la divulgació de projectes o experiències de bones pràctiques en el món local.

Descripció

Pràcticament tots els plans d'actuació en matèria de joventut als municipis incorporen mecanismes i tècniques de difusió propis de les xarxes socials, amb aplicacions diverses del món audiovisual. Paradoxalment, però, aquesta eina amb la qual el grup de professionals està ben familiaritzat, s'usa escassament des del punt de vista professional i no se'n treu rendiments pràctic.

Fem plans

Aquest pla preveu generar material audiovisuals de consulta durant un llarg període d'anys per construir un repositori ric i divers en tots els camps possibles d'intervenció, d'utilitat per a professionals, electes i organitzacions interessades en la gestió de polítiques de joventut.

Es programarà la producció periòdica de materials audiovisuals en els quals s'ofereixen recursos als professionals de Joventut a través de diversos formats. El punt de partida és sempre la compartició de coneixement i d'experiència, de manera que la major part de casos, el missatge emès el protagonitza un o diversos professionals que transmeten algun tipus de coneixement, experiència o debat.

Es sistematitza la producció, de manera que s'aborden totes les temàtiques possibles en una política de joventut i en circumstàncies diverses segons mida, zona geogràfica o característiques del municipi.

Es concep com un canal tècnic amb una programació periòdica de nous materials, que un cop emesos i publicats es queden en un repositori públic d'autoconsulta, accessible en cerques per àmbit, territori i característiques del municipi.

Es preveu diversitat de formats per facilitar la participació i el protagonisme del personal professional que transmet els continguts, amb el suport tècnic i l'acompanyament d'un equip de producció audiovisual.

Exemples de formats:

- Converses amb o entre professionals
- Entrevistes a professionals
- Tutorials de professionals explicant com han desenvolupat determinat servei o projecte
- Memòries i presentacions de projectes de bones pràctiques a través de vídeos produïts per a aquesta finalitat
- Debats
- Retransmissió o crònica d'esdeveniments integrats en una política local de joventut
- Teatralitzacions de processos participatius
- *Streamings* enregistrats d'actes d'interès

Temporalitat

Es preveurà la producció de materials amb l'objectiu de programar la seva emissió i difusió com un canal audiovisual que periòdicament aporta nou material. Es periodificarà la producció i es triarà un dia concret de cada setmana o mes per llançar noves produccions, per generar hàbit i expectatives.

El disseny, la programació i l'acord amb les entitats o empreses que realitzin la producció permetrà la posada en marxa del pla a partir del segon any d'aplicació d'aquesta estratègia.

Aquest pla preveu generar material audiovisuals de consulta durant un llarg període d'anys per construir un repositori ric i divers en tots els camps possibles d'intervenció, d'utilitat per a professionals, electes i organitzacions interessades en la gestió de polítiques de joventut.

Coordinació:
Àrea d'Educació, Esports i Joventut

Direcció tècnica:
Roberto Pescador Fernández de Larrea
Vanessa Abad Digón

1a edició: maig 2023
© de l'edició: Diputació de Barcelona

Edició i producció:
Subdirecció d'Imatge Corporativa i Promoció Institucional

Fotografies:
Shutterstock

DL: B 15322-2023

**Diputació
Barcelona**

**Àrea d'Educació,
Esports i Joventut**
